

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1563 usque ad annum 1566

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1772

VD18 90118626

Liber CLXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67192](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67192)

Finis Concilii Tridentini.

Nauber Sc. A. 2.

HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ
LIBER CLXVII.

PIUS IV. PONTIFEX MAXIMUS,
FERDINANDUS I. OCCID. IMP.

§. I.

Sessio XXIV. Concilii Tridentini.

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

Cum omnia, prout in priori libro me-
moravimus, essent disposita, una
omnes eo intenti erant, ut Sessio,
quæ erat vigesima quarta, celebrare-
Lab. Collect. Conc. tom. 14. p. 814. & seq.
Hist. Eccles. Tom. XLVII. A tur,

Sæcul. XVI
A.C. 1563.

Fallav. hist.
Conc. Trid.
l. 23. c. 8. n. 7.
Es seq.
Sarp. hist.
Conc. l. 8.
p. 765.

tur, cui etiam mane die undecima No-
vembris dabatur initium, atque ad fe-
ram usque noctem protrahebatur. Ce-
lebrabat solemne sacrum de Spiritu San-
cto Georgius Cornarus, seu Cornelius
Travisanus Episcopus, Franciscus vero
Richardotus Atrebatensis Episcopus ser-
monem latinum pronuntiabat, ac pro
themate assumebat Evangelium ex ca-
pite vigesimo primo S, Joannis postea
recitatum, ubi mentio fit de miraculo,
quod Christus Dominus patrabat in nu-
ptiis Canæ Gallileæ: porro hic textus
studiose feligebatur, eoquod Matrimo-
nii Sacramento, quod in hac Sessione
definiendum erat, percommodus esset:
inter cetera vero idem Præsul in suo
sermone hæc effatus est: „jam totum
„biennium hæc sanctissima Synodus
„parturit, omnesque in summam expe-
„ctationem adducit ejusdem partus,
„non ergo convenit, ut foetum aliqua
„sui parte truncatum, aut mutilatum
„in lucem emittat, cum prolem solidis
„membrorum artubus præditam, &
„partum integrum orbis expectet: id
„vero ut ad effectum deduci queat, in
„Apostolos intuendum, & in Martyres, &
„Ecclesiam antiquam, eaque sibi propo-
„nenda est in exemplar, unde prolis
„nascituræ similitudo, & lineamenta
„sumantur: hæc eadem sit doctrina,
„reli-

„religio, eademque disciplina; quæ o- Sæc. XVI.
 „mnia cum his temporibus degenera- A.C. 1563.
 „rint, in pristinum statum restituantur,
 „nam hoc illud esse comperitur, quod
 „tamdiu expectationem totius Chri-
 „stianæ Reipublicæ excitavit, atque
 „etiamnum excitat. „ His dictis, per-
 „actaque re divina recitabantur literæ
 Margarithæ Austriacæ Belgii Admini-
 stratricis, necnon juxta ordinem, quo
 Tridentum venerant, Florentini, &
 Melitensis Oratorum mandata prælege-
 bantur.

§. II.

Expositio doctrinæ de Matrimonii Sacramento.

Postea idem Prælati, qui sacris ope- Labb. l. 6.
 rabatur, alta voce Canones, & de-
 creta circa Matrimonium recitabat:
 præmiserat tamen brevem præfationem,
 seu introductionem, quæ continebat ex-
 positionem doctrinæ de hoc Sacra-
 mento, eratque illa his concepta ver-
 bis: „Matrimonii perpetuum, indif-
 „solubilemque nexum, primus humani
 „generis parens divini Spiritus instin-
 „ctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc Genes. II.
 „nunc os ex ossibus meis. & caro de v. 23.
 „carne mea: quam ob rem relinquet ho- Ephes. 5.
 „mo patrem suum & Matrem, & adhæ- v. 31.
 „rebit uxori suæ, & erunt duo in car- 1. Cor. 6. v. 17

Sæcul. XVI. „ne una. Hoc autem vinculo duos
 A. C. 1563. „tantummodo copulari, & conjungi,

„Christus Dominus apertius docuit,
 „cum postrema illa verba tanquam a
 Matth. 19. „Deo prolata referens, dixit: itaque
 v. 5. jam non sunt duo, sed una caro, sta-

„timque ejusdem nexus firmitatem, ab
 „Adamo tanto ante pronuntiatam, his
 Marc. 10. v. 9. „verbis confirmavit: quod ergo Deus
 conjunxit, homo non separet.

„Gratiam vero, quæ naturalem il-
 „lum amorem perficeret, & indissolu-
 „bilem unitatem confirmaret, conju-
 „gesque sanctificaret, ipse Christus ve-
 „nerabilium Sacramentorum institutor,
 „atque perfectior, sua nobis passione
 „promeruit, quod Paulus Apostolus in-
 „nuit, dicens: Viri diligite uxores ve-
 Ephes. 5. stras, sicuti Christus dilexit Ecclesiam, &
 v. 28. & 32. seipsum tradidit pro ea; mox subjun-
 gens, Sacramentum hoc magni est:
 ego autem dico in Christo, & in Ec-
 clesia.

„Cum igitur Matrimonium in lege
 „evangelica veteribus connubiis per
 „Christum gratia præstet; merito in-
 „ter novæ legis Sacramenta annun-
 „tandum Sancti Patres nostri, Concilia,
 „& universalis Ecclesiæ traditio, semper
 „docuerunt, adversus quam impii ho-
 „mines hujus sæculi insanientes, non
 „solum perperam de hoc venerabili Sa-
 „cra-

„cramento fenserunt, sed de more suo, Sæcul. XVI.
 „prætextu Evangelii, libertatem carnis A.C. 1563.
 „introducetes, multa ab Ecclesiæ ca-
 „tholicæ sensu, & ab Apostolorum tem-
 „poribus probata consuetudine aliena,
 „scripto, & verbo asseruerunt, non sine
 „magna Christi fidelium jactura, quo-
 „rum temeritati sancta, & universalis
 „Synodus cupiens occurrere insignio-
 „res prædictorum schismaticorum hæ-
 „reses, & errores, ne plures ad se tra-
 „hat perniciofa eorum contagio, exter-
 „minandos duxit, hos in ipsos hæreti-
 „eos, eorumque errores decernens a-
 „nathematismos.

§. III.

Duodecim Canones de Matrimonio.

CANON I.

„Si quis dixerit Matrimonium non esse
 „vere, & proprie unum ex septem
 „legis evangelicæ Sacramentis a Chri-
 „sto Domino institutum, sed ab homi-
 „nibus in Ecclesia inventum, neque gra-
 „tiam conferre, anathema fit.

II. „Si quis dixerit, licere Christia-
 „nis plures simul habere uxores, & hoc
 „nulla lege divina esse prohibitum; a-
 „nathema fit.

III. „Si quis dixerit, eos tantum
 „consanguinitatis, & affinitatis gradus,

A 3

„ qui

Sæcul. XVI. „qui in Levitico exprimuntur, posse
 A. C. 1563. „impedire matrimonium contrahen-
 „dum, & dirimere contractum, nec pos-
 „se Ecclesiam in nonnullis illorum dif-
 „pensare, aut constituere, ut plures im-
 „pediant, & dirimant; anathema sit.

IV. „Si quis dixerit, Ecclesiam non
 „potuisse constituere impedimenta Ma-
 „trimonium dirimentia, vel in iis con-
 „stituendis errasse; anathema sit.

V. „Si quis dixerit, propter hære-
 „sim, aut molestam cohabitationem,
 „aut affectatam absentiam a conjuge,
 „dissolvi posse matrimonii vinculum;
 „anathema sit.

VI. „Si quis dixerit, matrimo-
 „nium ratum, non consummatum, per
 „solemnem Religionis professionem al-
 „terius conjugum non dirimi, anathe-
 „ma sit.

VII. „Si quis dixerit, Ecclesiam
 „errare, cum docuit, & docet, juxta ev-
 „angelicam, & Apostolicam doctrinam,
 „propter adulterium alterius conju-
 „gum matrimonii vinculum non posse
 „dissolvi, & utrumque, vel etiam in-
 „nocentem, qui causam adulterio non
 „dedit, non posse altero conjuge viven-
 „te, aliud matrimonium contrahere,
 „mæcharique eum, qui dimissa adulte-
 „ra aliam duxerit, & eam, quæ dimisso
 „adultero alii nupserit; anathema sit.

VIII.

VIII. „ Si quis dixerit, Ecclesiam **Sæc. XVI.**
 „errare, cum ob multas cauffas separa- **A.C. 1563.**
 „tionem inter conjuges quoad thorum,
 „seu quoad cohabitationem, ad certum,
 „incertumve tempus fieri posse decer-
 „nit; anathema fit.

IX. „ Si quis dixerit, Clericos in fa-
 „cris ordinibus constitutos, vel Regu-
 „lares, castitatem solemniter professos
 „posse matrimonium contrahere, con-
 „tractumque validum esse, non obstante
 „lege Ecclesiastica, vel voto, & op-
 „positum nihil aliud esse, quam damna-
 „re matrimonium, qui non sentiunt se
 „castitatis, etiamsi eam voverint, ha-
 „bere donum; anathema fit; cum Deus
 „id recte petentibus non deneget, nec
 „patiatur nos supra id, quod possimus,
 „tentari.

X. „ Si quis dixerit, statum conju-
 „galem anteponendum esse statui Vir-
 „ginitatis, vel cœlibatus, & non esse
 „melius, ac beatius manere in virgini-
 „tate, aut cœlibatu, quam jungi matri-
 „monio; anathema fit.

XI. „ Si quis dixerit, prohibitionem
 „solemnitatis nuptiarum certis anni
 „temporibus superstitionem esse tyran-
 „nicam, ab ethnicorum superstitione
 „profectam, aut benedictiones, & alias
 „ceremonias, quibus Ecclesia in illis u-
 „titur, damnaverit; anathema fit.

Sæcul. XVI. XII. „ Si quis dixerit, caussas ma-
 A. C. 1563 „ trimoniales non spectare ad iudices
 „ Ecclesiasticos; anathema sit.

§. IV.

*Decretum de Matrimonio in decem
capita distinctum.*

Idem Episcopus, qui rem divinam per-
 agebat, pariter sequentia duo præ-
 legit decreta, quorum primum de Ma-
 trimonio decem capita complectitur, al-
 terum vero in viginti unum articulo
 divisum de reformatione agit.

§. V.

CAPUT I.

*De Matrimoniis clandestinis, ac de Filiorum
Familias connubiis.*

„ Tametsi dubitandum non est, clande-
 „ stina matrimonia, libero contra-
 „ hentium consensu facta, rata, & vera
 „ esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea
 „ irrita non fecit, & proinde jure da-
 „ mnandi sint illi, ut eos sancta Synodus
 „ anathemate damnat, qui ea vera, ac
 „ rata esse negant; quique falso affir-
 „ mant, matrimonia a filiis familias si-
 „ ne consensu parentum contracta irri-
 „ ta esse, & parentes ea rata, vel irrita
 „ facere posse: nihilominus sancta Dei
 „ Ecclesia ex justissimis caussis illa sem-
 „ per

per detestata est, atque prohibuit: ve-
 rum cum sancta Synodus animadver-
 teret, prohibitiones illas propter ho-
 minum inobedientiam jam non pro-
 desse, & gravia peccata perpendat,
 quæ ex eisdem clandestinis conjugiiis
 ortum habent: præsertim vero eorum,
 qui in statu damnationis permanent,
 dum priore uxore, cum qua clam con-
 traxerant, relicta, cum alia palam con-
 trahunt, & cum ea in perpetuo a-
 dulterio vivunt, cui malo, cum ab Ec-
 clesia, quæ de occultis non judicat,
 succurri non possit, nisi efficacius ali-
 quod remedium adhibeatur: idcirco
 sacri Lateranensis Concilii, sub Inno-
 centio III. celebrati, vestigiis inhæ-
 rendo, præcipit, ut in posterum, ante-
 quam matrimonium contrahatur, ter-
 tia proprio contrahentium Parocho
 tribus continuis diebus festivis in Ec-
 clesia inter Missarum solemnia publice
 denuntietur, inter quos matrimonium
 sit contrahendum: quibus denuntia-
 tionibus factis, si nullum legitimum
 opponatur impedimentum, ad cele-
 brationem matrimonii in facie Eccle-
 siæ procedatur, ubi Parochus viro, &
 muliere interrogatis, & eorum mu-
 tuo consensu intellecto, vel dicat: E-
 go vos in matrimonium conjungo in
 nomine Patris, & Filii, & Spiritus San-
 cti:

Sæcul. XVI.

A C 1563.

Sæcul. XVI. A.C. 1563. „cti, vel aliis utatur verbis, juxta re
 „ceptum uniuscujusque provinciæ ri
 „tum: quod si aliquando probabilis fue
 „rit suspicio, matrimonium malitiose
 „impediri posse, si tot præcesserint de
 „nuntiationes, tunc vel una tantum
 „denuntiatio fiat, vel saltem Parocho
 „& duobus, vel tribus testibus, matri
 „monium celebretur: deinde ante illius
 „consummationem denuntiationes in
 „Ecclesia fiant, ut, si aliqua subsunt im
 „pedimenta, facilius detegantur: nisi
 „Ordinarius ipse expedire judicaverit,
 „ut prædictæ denuntiationes remittan
 „tur, quod illius prudentiæ, & judicio
 „sancta Synodus relinquit, qui aliter
 „quam præsentem Parocho, vel alio Sa
 „cerdote, de ipsius Parochi, seu Ord
 „narii licentia, & duobus, vel tribus
 „testibus matrimonium contrahere at
 „tentabunt, eos sancta Synodus ad sic
 „contrahendum omnino inhabiles red
 „dit, & hujusmodi contractus irritos,
 „& nullos esse decernit, prout eos
 „præsenti decreto irritos fact, & an
 „nullat: insuper Parochum, vel alium
 „Sacerdotem, qui cum minore testium
 „numero, & testes, qui sine Parocho,
 „vel Sacerdote hujusmodi contractui
 „interfuerint, nec non ipsos contrahen
 „tes, graviter arbitrio Ordinarii puniri
 „præcipit: præterea eadem sancta Sy
 „nodus

„nodus hortatur, ut conjuges ante be- Sæcul. XVI.
 „nedictionem sacerdotalem in templo A.C. 1563.
 „fufcipiendam in eadem domo non co-
 „habitent, ftatuitque benedictionem a
 „proprio Parocho fieri, neque a quo-
 „quam, nifi ab ipfo Parocho, vel ab
 „Ordinario, licentiam ad prædictam
 „benedictionem faciendam alii Sacer-
 „doti concedi poffe, quacunque con-
 „fuetudine, etiam immemorabili, quæ
 „potius corruptela dicenda eft, vel pri-
 „vilegio non obftante: quod fi quis Pa-
 „rochus, vel alius Sacerdos, five re-
 „gularis fit, etiamfi id fibi ex privilegio,
 „vel immemorabili confuetudine lice-
 „re contendat, alterius Parochiæ Spon-
 „fos fine illorum Parochi licentia ma-
 „trimonio conjungere, aut benedicere
 „aufus fuerit, ipfo jure tamdiu fufpen-
 „fus maneat, quamdiu ab Ordinario
 „ejus Parochi, qui matrimonio inter-
 „effe debebat, feu a quo benedictio fu-
 „fcipienda erat, abfolvatur. Habeat
 „Parochus librum, in quo conjugum,
 „& testium nomina, diemque & locum
 „contracti matrimonii describat, quem
 „diligenter apud fe custodiat. Postre-
 „mo fancta Synodus conjuges hortatur,
 „ut, antequam contrahant, vel faltem
 „triduo ante matrimonii confumma-
 „tionem, fua peccata diligenter confi-
 „teantur, & ad Sanctiffimum Evcha-
 „riftiæ

Sæcul. XVI. „ristiæ Sacramentum pie accedant, si
A.C. 1663. „quæ provinciæ aliis, ultra prædictas,
 „laudabilibus consuetudinibus, & cere-
 „moniis hac in re utuntur, eas omni-
 „no retineri sancta Synodus vehemen-
 „ter optat: ne vero hæc tam salubria
 „præcepta quemquam lateant, Ordina-
 „riis omnibus præcipit, ut, cum pri-
 „mum potuerint, curent hoc decretum
 „populo publicari, ac explicari in fin-
 „gulis suarum diœcesium parochialibus
 „Ecclesiis, idque in primo anno quam
 „sæpissime fiat: deinde vero quoties
 „expedire viderint: decernit insuper,
 „ut hujusmodi decretum in unaqua-
 „que Parochia suum robur post trigin-
 „ta dies haberi incipiat, a die primæ
 „publicationis in eadem Parochia factæ
 „numerandos. „

Hoc decretum a Synodis Provincia-
 libus receptum Ritualibus fuit inser-
 tum, ac denique per Blesense edictum
 ea, quæ in illo sunt majoris momenti,
 fuere approbata: nihilominus supremi
 Franciæ Senatus declarant irrita Filio-
 rum-familias matrimonia absque Pa-
 rentum consensu contracta, atque ea-
 dem pronuntiant invalida (*) quamvis
 hoc

(*) Supple quoad effectus civiles.

hoc expressis hujus decreti verbis con- Sæcul. XVI.
trarium sit. (*) A. C. 1563.

§. VI.

CAPUT II.

*De cognationis spiritualis gradibus Ma-
trimonium impediens.*

„Docet experientia, propter multitu-
„dinem prohibitionum, multoties
„in casibus prohibitis ignoranter contra-
„hi matrimonia, in quibus vel non si-
„ne magno peccato perseveratur, vel
„ea non sine magno scandalo dirimun-
„tur: volens itaque sancta Synodus
„huic incommodo providere, & a co-
„gnationis spiritualis impedimento in-
„cipiens, statuit, ut unus tantum, sive
„vir, sive mulier, juxta sacrorum Cano-
„num instituta, vel ad summum unus,
„& una baptizatum de baptismo susci-
„pian: inter quos, ac baptizatum i-
„psum, & illius patrem, & matrem, nec
„non inter baptizantem, & baptiza-
„tum, baptizatique patrem, ac matrem,
„tantum, spiritualis cognatio contraha-
„tur: Parochus antequam ad baptif-
„mum conferendum accedat, diligen-
„ter

(*) Unde fors non solum in Galliis Papa
est inferior Conciliis, sed ipsa etiam Concilia
generalia sunt inferiora Parliamentis.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„ter ab iis, ad quos spectabit, sciscite-
 „tur, quem, vel quos elegerint, ut ba-
 „ptizatum de sacro fonte suscipiant,
 „& eum, vel eos tantum ad illum susci-
 „piendum admittat, & in libro eorum
 „nomina describat, doceatque eos,
 „quam cognationem contraxerint, ne
 „ignorantia ulla excusari valeant: quod-
 „si alii ultra designatos, baptizatum
 „tetigerint, cognationem spiritualementem
 „nullo pacto contrahant, constitutioni-
 „bus in contrarium facientibus, non
 „obstantibus: si Parochi culpa, vel ne-
 „gligentia fecus factum fuerit, arbitrio
 „Ordinarii puniatur: ea quoque cogna-
 „tio, quæ ex confirmatione contrahi-
 „tur, confirmantem, & confirmatum,
 „illiusque patrem, & Matrem, ac te-
 „nentem, non egrediatur, omnibus in-
 „ter alias personas hujus spiritualis co-
 „gnationis impedimentis omnino sub-
 „latis.

§. VII.

CAPUT III.

De impedimento publicæ honestatis.

„Justitiæ publicæ honestatis impedi-
 „mentum, ubi sponsalia quacunque
 „ratione valida non erunt, sancta Sy-
 „nodus prorsus tollit, ubi autem vali-
 „da fuerint, primum gradum non ex-
 „cedant,

„cedant, quoniam in ulterioribus gra- Sæcul. XVI.
 „dibus jam non potest hujusmodi pro- A. C. 1563.
 „hibitio absque dispendio observari.

§. VIII.

CAPUT IV.

*De impedimento affinitatis ex for-
 nicatione.*

„Præterea sancta Synodus, eisdem, &
 „& aliis gravissimis de causis ad-
 „ducta, impedimentum, quod propter
 „affinitatem ex fornicatione contractum
 „inducitur, & matrimonium postea fa-
 „ctum dirimit, ad eos tantum, qui in
 „primo, & secundo gradu conjungun-
 „tur, restringit: in ulterioribus vero
 „gradibus statuit hujusmodi affinita-
 „tem matrimonium postea contractum
 „non dirimere,

§. IX.

CAPUT V.

*Pœnæ contra eos, qui matrimonium in
 gradibus prohibitis ineunt.*

„Si quis intra gradus prohibitos scien-
 „ter matrimonium contrahere præ-
 „sumpserit, separetur, & spe dispensa-
 „tionis consequendæ careat, idque in
 „eo multo magis locum habeat, qui
 „non tantum matrimonium contrahere,
 „sed etiam consummare ausus fuerit:
 „quodsi

Sæcul XVI
A. C. 1563.

„quodsi ignoranter id fecerit, si qui-
 „dem solemnitates requisitas in contra-
 „hendo matrimonio neglexerit, eis-
 „dem subijciatur pœnis: non enim di-
 „gnus est, qui Ecclesiæ benignitatem
 „facile experiatur, cujus salubria præ-
 „cepta temere contempserit: si vero so-
 „lemnitatibus adhibitis impedimentum
 „aliquod postea subesse cognoscatur, cu-
 „jus ille probabilem ignorantiam ha-
 „buit, tunc facilius cum eo, & gratis
 „dispensari poterit: in contrahendis
 „matrimoniis vel nulla omnino detur
 „dispensatio, vel raro, idque ex causa,
 „& gratis concedatur. In secundo gra-
 „du nunquam dispensetur, nisi inter
 „magnum Principes, & ob publicam
 „causam.

§. X.

CAPUT VI.

Pœnæ contra Raptores.

„Decernit sancta Synodus, inter raptorem,
 „& raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nul-
 „lum posse consistere matrimonium:
 „quodsi rapta a raptore separata, & in
 „loco tuto, & libero constituta, illum in
 „virum habere consenserit, eam raptor
 „in uxorem habeat, & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, au-
 „xilium, & favorem præbentes, sint ipso
 „jure

„jure excommunicati, ac perpetuo in-
 „fames, omniumque dignitatum inca-
 „paces, & si Clerici fuerint, de pro-
 „prio gradu decidant: teneatur præte-
 „rea raptor mulierem raptam, sive eam
 „in uxorem duxerit, sive non duxerit,
 „decenter arbitrio iudicis dotare.

Sæc. XVI.
 A. C. 1563.

§. XI.

CAPUT VII.

De Matrimoniis vagorum.

„Multi sunt, qui vagantur, & incer-
 „tas habent fedes; ut improbi
 „sunt ingenii, prima uxore relicta, aliam,
 „& plerumque plures, illa vivente, di-
 „versis in locis ducunt, cui morbo cu-
 „piens Sancta Synodus occurrere om-
 „nes, ad quos spectat, paterne monet,
 „ne hoc genus hominum vagantium ad
 „matrimonium facile recipiant, Ma-
 „gistratus etiam seculares hortatur, ut
 „eos coerceant: Parochis autem præ-
 „cipit, ne illorum matrimoniis inter-
 „sint, nisi prius diligentem inquisitio-
 „nem fecerint, & re ad Ordinarium de-
 „lata, ab eo licentiam id faciendi ob-
 „tinuerint.

§. XII.

CAPUT VIII.

Pœnce concubinariorum.

„Grave peccatum est homines solu-
 „tos concubinas habere: gravissi-
 „mum

Hist. Eccles. Tom. XLVII.

B

Sæcul. XVI. „mum vero, & in hujus magni Sacra-
A. C. 1563. „menti singularem contemptum admis-
 „sum, uxoratos quoque in hoc damna-
 „tionis statu vivere, ac audere eas quan-
 „doque domi etiam cum uxoribus alere,
 „& retinere: quare ut huic tanto malo
 „Sancta Synodus opportunis remediis
 „provideat, statuit hujusmodi concubi-
 „narios, tam solutos, quam uxoratos,
 „cujuscunque status, dignitatis, &
 „conditionis existant, si postquam ab
 „Ordinario etiam ex officio ter admo-
 „niti ea de re fuerint, concubinas non
 „ejecerint, seque ab earum consuetu-
 „dine non sejunxerint, excommunica-
 „tione feriendos esse, a qua non absol-
 „vantur, donec reipsa admonitioni
 „factæ paruerint: quodsi in concubinatu
 „per annum, censuris neglectis perman-
 „serint, contra eos ab Ordinario se-
 „vere pro qualitate criminis procedatur.
 „Mulieres, siue conjugatæ, siue so-
 „lutæ, quæ cum adulteris, seu concu-
 „binariis publice vivunt, si ter admo-
 „nitæ non paruerint, ab Ordinariis lo-
 „corum, nullo etiam requirente ex offi-
 „cio, graviter pro modo culpæ punian-
 „tur, & extra oppidum vel Diæcesim,
 „si id eisdem Ordinariis videbitur, in-
 „vocato, si opus fuerit, brachio secu-
 „lari ejiciantur, aliis pœnis contra ad-
 „ulteros,

„ulteros, & concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.,”

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

§. XIII.

CAPUT IX.

Nemo ad matrimonium cogendus.

„Ita plerumque temporalium dominorum, ac Magistratum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excæcant, ut viros, & mulieres sub eorum jurisdictione degentes, maxime divites, vel spem magnæ hæreditatis habentes, minis, & pœnis adiungant cum iis matrimonium invitos contrahere, quos ipsi Domini vel Magistratus illis præscripserint: quare cum maxime nefarium sit, matrimonii libertatem violare, & ab eis injurias nasci, a quibus jura expectantur, præcipit sancta Synodus omnibus, cujuscunque gradus, dignitatis, & conditionis existant, sub Anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directe, vel indirecte, subditos suos, vel quascunque alios cogant, quominus libere matrimonia contrahant.

§. XIV.

CAPUT X.

De tempore, quo matrimonia inire licet.

B 2

„Ab

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„Ab Adventu Domini nostri Jesu Christi
„usque in diem Epiphaniæ, & a
„feria quarta Cinerum usque in Octa-
„vam Paschatis inclusive, antiquas so-
„lemnium nuptiarum prohibitiones, di-
„ligenter ab omnibus observari sancta
„Synodus præcipit: in aliis vero tem-
„poribus nuptias solemniter celebrari
„permittit, quas Episcopi, ut ea, qua
„debet, modestia, & honestate fiant, cu-
„rabunt: sancta enim res est matrimo-
„nium, & sancte tractandum.

Vix non omnes ex Synodi Patribus hæc decreta approbabant, non deerant tamen, qui plura movebant dubia, ac primo quidem Moronus Legatus, pluresque alii ægre ferebant, quod in Canone duodecimo anathema diceretur illis, qui credunt, aut asserunt, quod causæ Matrimonium concernentes non pertineant ad Judices Ecclesiasticos: idem quoque Legatus Moronus subjunxit, quod circa matrimonia clandestina staret Pontificis Judicio, nec minus idipsum sentiebat Simonetta Cardinalis: Navagerus autem Cardinalis cuncta rata habebat, Lotharingio tamen anathema in Canone sexto pronuntiatum videbatur nimis severum: dissentiebant insuper plures alii Patres circa varia capita. Demum Nicosien-
sis Archiepiscopus Cypri Ecclesiæ Pri-
mas

mas nomine Græcorum, quorum Episcopus erat, legitimam fidei professionem producebat, eamque Synodi actis inferi petebat. Post hæc cum cuncti suas opiniones edicerent, Legatorum primus suffragiis collectis alta voce dicebat: „Omnes Patres doctrinam, & „capita de Sacramento Matrimonii approbant, nonnulli tamen desiderant, „ut quædam adderentur, alia demerentur.„ Præterea decretum de clandestinis conjugiiis potissimæ Patrum parti probabatur, eorum tamen quinquaginta illud rejecerunt, atque inter eos Simonetta Cardinalis Sedis Apostolicæ Legatus totum id summi Pontificis iudicio subiecit, his verbis: *Ego pariter tanquam Sedis Apostolicæ Legatus approbo hoc decretum, si illud Sanctissimus noster approbat.* Nulla fiebat mentio de Ofio Legato utpote infirmo, qui nonnisi altera die suum suffragium transmiserat: Moronus vero de hoc decreto differens non dixit: *approbo*, prout de aliis decretis affirmare assuetus erat, postquam illa Patrum potissimi approbarunt: porro id Moronus omisit, eo quod duo ex quatuor Legatis, qui Papæ vices obibant, huic decreto adversari viderentur. Verum omne dubium sustulit subsequens Pontificis approbatio, cui omnes Legati, ac Patrum, qui ei sese ante-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

Sæcul. XVI. A.C. 1563. tea opponebant, potissimi sua iudicia submittebant.

Postquam igitur specialia hæc decreta de Matrimonii Sacramento fuere promulgata, cetera Reformationis generalis decreta proponebantur, in quibus extra morem plures fiebant mutationes ex sententia Patrum: porro decreta hæc erant numero viginti, & unum, quæ in hac Sessione promulgabantur.

§. XV.

C A P U T I.

De reformatione Generali, & de creatione Episcoporum, ac Cardinalium.

„Si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus
 „providenter, scienterque curan-
 „dum est, ut in Domini domo nihil sit
 „inordinatum, nihilque præposterum,
 „multo magis elaborandum est, ut in
 „electione ejus, qui supra omnes gra-
 „dus constituitur, non erretur, nam
 „totius familiæ Domini status, & ordo
 „mutabit, si quod requiritur in corpore,
 „non inveniatur in capite: unde et si
 „alias sancta Synodus de promovendis
 „ad Cathedrales, & Superiores Eccle-
 „sias nonnulla utiliter decrevit, hoc
 „tamen munus hujusmodi esse censet,
 „ut, si pro rei magnitudine expendatur,
 „nunquam satis cautum de eo videri
 possit:

Sæc. XVI.
A.C. 1563.

„possit: itaque statuit, ut cum primum
 „Ecclesia vacaverit, supplicationes, ac
 „preces publice, privatimque habeantur,
 „atque a capitulo per civitatem,
 „& Diæcesim indicantur, quibus clerus,
 „populusque bonum a Deo pastorem valeat
 „impetrare: omnes vero, & singulos,
 „qui ad promotionem præficientium quodcunque
 „jûs quacunque ratione a Sede Apostolica
 „habent, aut alioquin operam suam præstant,
 „nihil in iis pro præsentis temporum ratione
 „innovando, hortatur, & monet, ut in
 „primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam,
 „& populorum salutem utilius posse facere,
 „quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ
 „idoneos promoveri studeant, eosque alienis
 „peccatis communicantes mortaliter peccare,
 „nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis
 „utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus,
 „vel humano affectu, aut ambientium
 „suggestionibus, sed eorum exigentibus
 „meritis, præfici diligenter curaverint, &
 „quos ex legitimo matrimonio natos, & vita,
 „ætate, doctrina, atque aliis omnibus
 „qualitatibus præditos sciant, quæ juxta
 „Sacros Canones Tridentinæ hujus Synodi
 „decreta requiruntur: quoniam vero in
 „sumendo de prædictis omnibus qualitatibus
 „gravi, idoneoque

B 4

que

Sæcul. XVI.

A. C. 1563

„que bonorum, & doctorum virorum
 „testimonio, non uniformis ratio ubi
 „que ex nationum, populorum, ac mo-
 „rum varietate potest adhiberi; man-
 „dat sancta Synodus, ut in provincial
 „Synodo per Metropolitanum habenda
 „præscribatur quibusque locis, & pro-
 „vinciis propria examinis, aut instru-
 „ctionis faciendæ forma, Sanctissimi
 „Romani Pontificis arbitrio approban-
 „da, quæ magis eisdem locis utilis
 „atque opportuna esse videbitur, ita
 „tamen, ut cum deinde hoc examen
 „seu inquisitio de persona promovendi
 „perfecta fuerit, ea in instrumentum
 „publicum redacta cum toto testimo-
 „nio, ac professione fidei ab eo facta,
 „quamprimum ad Sanctissimum Roma-
 „num Pontificem omnino transmitta-
 „tur, ut ipse summus Pontifex, plena
 „totius negotii, ac personarum notitia
 „habita, pro gregis Domini commo-
 „do de illis, si idonei per examen, seu
 „per inquisitionem factam reperti fue-
 „rint, Ecclesiis possit utilius providere:
 „omnes vero inquisitiones, informatio-
 „nes, testimonia, ac probationes quæ-
 „cunque de promovendi qualitatibus,
 „& Ecclesiæ statu, a quibuscunque,
 „etiam in Romana curia habitæ, per
 „Cardinalem, qui relationem facturus
 „erit in Consistorio, & alios tres Car-
 „dina-

Sæc. XVI.
A.C. 1563.

„dinales, diligenter examinentur, ac
 „relatio ipsa Cardinalis relatoris, &
 „trium Cardinalium subscriptione robo-
 „retur, in qua ipsi singuli quatuor Car-
 „dinales affirmant, se adhibita accu-
 „rata diligentia invenisse promovendos
 „qualitatibus a jure, & ab hac sancta
 „synodo requisitis præditos, ac certo
 „existimare, sub periculo salutis æ-
 „ternæ, idoneos esse, qui Ecclesiis præ-
 „ficiantur, ita, ut relatione in uno Con-
 „sistorio facta, quo maturius interea de
 „ipsa inquisitione cognosci possit, in a-
 „liud consistorium judicium differatur,
 „nisi aliud Beatissimo Pontifici videbi-
 „tur expedire; ea vero omnia, & fin-
 „gula, quæ de Episcoporum præficien-
 „dorum vita, ætate, doctrina, & ce-
 „teris qualitatibus alias in eadem Sy-
 „nodo constituta sunt, decernit eadem
 „etiam in creatione sanctæ Romanæ Ec-
 „clesiæ Cardinalium, etiamsi Diaconi
 „sint, exigenda, quos Sanctissimus Ro-
 „manus Pontifex ex omnibus Christia-
 „nitatis nationibus, quantum commo-
 „de fieri poterit, prout idoneos reper-
 „erit, assumet. Postremo eadem sancta
 „Synodus, tot gravissimis Ecclesiæ in-
 „commotis commota, non potest non
 „commemorare, nihil magis Ecclesiæ
 „Dei esse necessarium, quam ut Bea-
 „tissimus Romanus Pontifex, quam so-
 „licitu-

Sæcul. XVI.

A. C. 1563.

„licitudinem universæ Ecclesiæ ex mu-
 „neris sui officio debet, eam hic potif-
 „fimum impendat, ut lectissimos tan-
 „tum sibi Cardinales adsciscat, & bo-
 „nos maxime, atque idoneos pastores
 „singulis Ecclesiis præficiat; idque eo
 „magis, quod ovium Christi Sanguis
 „nem, quæ ex malo negligentium, &
 „sui officii immemororum pastorum regi-
 „mine peribunt, Dominus noster Jesus
 „Christus de manibus ejus sit requisi-
 „turus.„

§. XVI.

CAPUT II.

*De Conciliis Provincialibus, & Syn-
 nodis Diæcesanis.*

„Provincialia Concilia sicubi omiffa
 „sunt, pro moderandis moribus, cor-
 „rigendis excessibus, controversiis com-
 „ponendis, aliisque ex sacris Canonibus
 „permiffis renoventur, quare Me-
 „tropolitani per seipsos, seu illis legitime
 „impeditis, Coepiscopus antiquior
 „intra annum ad minus a fine præsen-
 „tis Concilii, & deinde quolibet saltem
 „triennio, post Octavam Paschæ Resur-
 „rectionis Domini nostri Jesu Christi
 „seu alio commodiori tempore pro more
 „provinciæ, non prætermittat Syno-
 „dum in provincia sua cogere, quo Epi-
 „scopi omnes, & alii, qui de jure, vel
 „con-

Sæcul XVI.
A. C. 1563.

„consuetudine interesse debent, exce-
 „ptis iis, quibus cum imminente peri-
 „culo transfretandum esset, convenire
 „omnino teneantur, nec Episcopi com-
 „provinciales prætextu cujuslibet con-
 „suetudinis ad Metropolitanam Eccle-
 „siam in posterum accedere inviti com-
 „pellantur: itidem Episcopi, qui nulli
 „Archiepiscopo subjiciuntur, aliquem
 „vicinum Metropolitanum semel eligant,
 „in cujus Synodo provinciali cum aliis
 „interesse debeant, & quæ ibi ordinata
 „fuerint, observent, ac observari fa-
 „ciant: in reliquis omnibus eorum exem-
 „ptio, & privilegia salva, atque integra
 „maneant. Synodi quoque Diæcesanæ
 „quotannis celebrentur, ad quas exempti
 „etiam omnes, qui alias, cessante exem-
 „ptione, interesse deberent, nec capitu-
 „lis Generalibus subduntur, accedere
 „teneantur, ratione tamen parochia-
 „lium, aut aliarum secularium Eccle-
 „siarum, etiam annexarum, debeant
 „ii, qui illarum curam gerunt, quicun-
 „que illi sint, Synodo interesse: quod si
 „in his tam Metropolitanis, quam Epi-
 „scopi, & alii supra scripti negligentes
 „fuerint, pœnas lacris Canonibus sanc-
 „tas incurrant.

§. XVII.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. XVII.

CAPUT III.

*De Visitationibus Episcoporum in suis
Diœcesibus.*

„Patriarchæ, Primates, Metropolitanæ
 „ & Episcopi propriam diœcesim per
 „ seipfos, aut, si legitime impediti fue-
 „ rint, per suum generalem Vicarium,
 „ aut Visitatorem, si quotannis totam
 „ propter ejus latitudinem visitare non
 „ poterunt, saltem majorem ejus par-
 „ tem, ita tamen, ut tota biennio per-
 „ se, vel visitatores suos compleatur,
 „ visitare non prætermittant: a Metro-
 „ politanis vero, etiam post plene visi-
 „ tatam propriam Diœcesim, non visi-
 „ tentur Cathedrales Ecclesiæ, neque
 „ Diœceses suorum comprovincialium,
 „ nisi causa cognita, & probata in Con-
 „ cilio provinciali: Archidiaconi autem,
 „ Decani, & alii inferiores, in iis Ec-
 „ clesiis, ubi hætenus visitationem exer-
 „ cere legitimam consueverunt, debeant
 „ quidem assumpto Notario, de consensu
 „ Episcopi deinceps per seipfos tantum
 „ ibidem visitare: Visitatores etiam a Ca-
 „ pitulo deputandi, ubi Capitulum jus
 „ visitandi habet, prius ab Episcopo ap-
 „ probentur: sed non ideo Episcopus,
 „ vel eo impedito ejus visitator, eas-
 „ dem Ecclesias seorsim ab his visitare
 „ pro-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„prohibeatur, cui ipsi Archidiaconi, vel
 „alii inferiores, visitationis factæ infra
 „mensem rationem reddere, & deposi-
 „tiones testium, ac integra acta ei ex-
 „hibere teneantur, non obstantibus
 „quacunque consuetudine, etiam im-
 „memorabili, atque exemptionibus &
 „privilegiis quibuscunque: visitationum
 „autem omnium istarum præcipuus sit
 „scopus, sanam, orthodoxam doctri-
 „nam, expulsis hæresibus inducere, bo-
 „nos mores tueri, pravos corrigere, po-
 „pulum cohortationibus, & admonitio-
 „nibus ad Religionem, pacem, inno-
 „centiamque accendere, cetera, prout
 „locus, tempus, & occasio feret, ex
 „visitantium prudentia ad fidelium fru-
 „ctum constituere, quæ ut facilius, fe-
 „liciusque succedant, monentur præ-
 „dicti omnes, & singuli, ad quos visi-
 „tatio spectat, ut paterna charitate,
 „Christianoque Zelo omnes amplectan-
 „tur, ideoque modesto contenti equi-
 „tatu, famulatuque, studeant quam ce-
 „lerissime, debita tamen cum reveren-
 „tia, visitationem ipsam absolvere, in-
 „terimque caveant, ne inutilibus sum-
 „ptibus cuiquam graves, onerosive sint,
 „neve ipsi, aut quisquam suorum, quid-
 „quam procurationis causa pro visita-
 „tione, etiam testamentorum ad pios
 „usus, præter id, quod ex relictis piis
 „jure

suis
 itani
 n per
 i fue-
 rium,
 cotam
 e non
 pat-
 o per
 eatur,
 retro-
 visi-
 visi-
 neque
 lium,
 Con-
 item,
 Ec-
 exer-
 ceant
 sensu
 ntum
 a Ca-
 a jus
 o ap-
 pus,
 eas
 itare
 „pro-

Sæcul. XVI
A.C. 1563.

„jure debetur, aut alio quovis nomine,
 „nec pecuniam, nec munus, quodcun-
 „que sit, etiam qualitercunque offera-
 „tur, accipiant, non obstante quacun-
 „que consuetudine, etiam immemora-
 „bili, exceptis tantum victualibus, quæ
 „sibi, ac suis frugaliter, moderateque
 „pro temporis tantum necessitate, &
 „non ultra erunt ministranda, sit ta-
 „men in optione eorum, qui visitantur,
 „si malunt solvere id, quod erat ab ipsis
 „antea solvi certa pecunia taxata con-
 „suetum, an vero prædicta victualia
 „subministrare, salvo item jure conven-
 „tionum antiquarum cum monasteriis,
 „aliisve piis locis, aut Ecclesiis non
 „parochialibus in toto, quod illæsum per-
 „maneat: in iis vero locis, seu provin-
 „ciis, ubi consuetudo est, ut nec vi-
 „ctualia, nec pecunia, nec quidquam
 „aliud a visitoribus accipiatur, sed
 „omnia gratis fiant, ibi id observetur,
 „quod si quisquam, quod ablit, ali-
 „quid amplius in supradictis omnibus ca-
 „sibus accipere præsumpserit, is præ-
 „ter dupli restitutionem, intra mensem
 „faciendam, aliis etiam pœnis juxta
 „constitutionem Concilii Generalis Lug-
 „dunensis, quæ incipit, *Exigit*, nec
 „non & aliis pœnis, in Synodo pro-
 „vinciali arbitrio Synodi absque ulla
 „spe veniæ mulctetur: patroni vero in
 „iis,

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

„iis, quæ ad Sacramentorum admini-
 „strationem spectant, nullatenus se præ-
 „sumant ingerere, neque visitationi or-
 „namentorum Ecclesiæ, aut bonorum
 „stabilium, seu fabricarum proventibus,
 „immisceant, nisi quatenus id eis ex
 „institutione, ac fundatione competat,
 „sed Episcopi ipsi hæc faciant, & fabri-
 „carum redditus in usus Ecclesiæ ne-
 „cessarios, & utiles, prout sibi expe-
 „dire magis visum fuerit, expendi cu-
 „rent.

§. XVIII.

CAPUT IV.

*De Episcoporum officio circa prædica-
 tionem.*

„Prædicationis munus, quod Episco-
 „porum præcipuum est, cupiens
 „sancta Synodus, quo frequentius pos-
 „sit ad fidelium salutem exerceri, ca-
 „nones alias super hoc editos sub feli-
 „cis recordationis Paulo tertio, aptius
 „præsentium temporum usui accomo-
 „dando, mandat, ut in Ecclesia sua
 „ipsi per se, aut si legitime impediti
 „fuerint, per eos, quos ad prædicatio-
 „nis munus assument, in aliis autem
 „Ecclesiis per Parochos, sive iis impe-
 „ditis, per alios ab Episcopo impensis
 „eorum, qui eas præstare vel tenentur,
 „vel solent, deputandos in civitate, aut
 „in

Sæcul. XVI
A. C. 1563.

„in quacunq[ue] parte Diæcesis cense-
 „bunt expedire, saltem omnibus Do-
 „minicis, & solemnibus diebus festis,
 „tempore autem jejuniorum Quadra-
 „gesimæ, & Adventus Domini quoti-
 „die, vel saltem tribus in hebdomada
 „diebus, si ita oportere duxerint, sa-
 „cras Scripturas, divinamque legem
 „annuntient, & alias, quotiescunque id
 „opportune fieri posse judicaverint, mo-
 „neatque Episcopus populum diligen-
 „ter, teneri unumquemque parochiæ
 „sux interesse, ubi commode id fieri
 „potest, ad audiendum Verbum Dei:
 „nullus autem secularis, vel Regula-
 „ris, etiam in Ecclesiis suorum Ordi-
 „num contradicente Episcopo prædi-
 „care præsumat: iidem etiam, saltem
 „Dominicis, & aliis festivis diebus,
 „pueros in singulis parochiis fidei rudi-
 „menta, & obedientiam erga Deum,
 „& parentes, diligenter ab iis, ad quos
 „spectabit, doceri curabunt; & si opus
 „sit, etiam per censuras ecclesiasticas
 „compellent, non obstantibus privile-
 „giis, & consuetudinibus. In reliquis
 „ea, quæ de prædicationis munere sub
 „eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum
 „roborem obtineant.

§. XIX.

§. XIX.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

CAPUT V.

De causis criminalibus Episcoporum.

„Causæ criminales graviores contra
 „Episcopos, etiam hæresis, quod
 „absit, quæ depositione, aut privatio-
 „ne dignæ sunt, ab ipso tantum sum-
 „mo Romano Pontifice cognoscantur,
 „& terminentur: quod si ejusmodi sit
 „caussa, quæ necessario extra Roma-
 „nam curiam sit committenda, nemini
 „prorsus ea committatur, nisi Metro-
 „politans, aut Episcopis a Beatissimo
 „Papa eligendis: hæc vero Commissio,
 „& specialis sit, & manu ipsius San-
 „ctissimi Pontificis signata, nec unquam
 „plus his tribuat, quam ut solam facti
 „instructionem sumant, processumque
 „conficiant, quem statim ad Romanum
 „Pontificem transmittant, reservata ei-
 „dem Sanctissimo sententia definitiva.
 „Cetera alias sub felicitis recordationis
 „Julio III. super his decreta, necnon &
 „constitutio sub Innocentio tertio, in
 „Concilio Generali, quæ incipit, *qua-*
 „*liter & quando*, quam sancta Synodus
 „in præsentem innovat, ab omnibus ob-
 „servetur. Minores criminales causæ
 „Episcoporum in Concilio tantum pro-
 „vinciali cognoscantur, & terminentur,
 „*Hist. Eccles. Tom. XLVII.* C „vel

Sæcul. XVI. „vel a deputandis per Concilium pro
A. C. 1563. „vinciale.

§. XX.

CAPUT VI.

*De Episcoporum potestate in dispensatione
 irregularitatum &c.*

„**L**iceat Episcopis in irregularitatibus
 omnibus, & suspensionibus, ex
 „delicto occulto provenientius, ex
 „cepta ea, quæ oritur ex homicidio vo-
 „luntario, & exceptis aliis deductis ad
 „forum contentiosum, dispensare, &
 „in quibuscunque casibus occultis, e-
 „tiam Sedi Apostolicæ reservatis, de-
 „linquentes quoscunque sibi subditos,
 „in Diæcesi sua per seipfos, aut Vica-
 „rium, ad id specialiter deputandum,
 „in foro conscientiæ gratis absolvere,
 „imposita pœnitentia salutari, idem &
 „in hæresis crimine in eodem foro con-
 „scientiæ eis tantum, non eorum Vi-
 „cariis, sit permissum.

Ea hujus capituli pars, quæ solis
 Episcopis ab hæresi absolvendi potesta-
 tem concedit, & disertis verbis eo-
 rum Vicarios Generales ab ea exclu-
 dit, ab Ecclesia Gallicana usu non est
 recepta, novumque id jus ibidem non
 acceptatum, sed in hoc Regno Epi-
 scoporum potissimi antiquam, quæ
 ante Concilium erat, consuetudinem
 reti-

retinuerunt, vi cuius suas facultates hac super re non modo suis Vicariis, sed etiam suis Pœnitentiariis, omnibusque, prout ipsis bene visum, Sacerdotibus delegant.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. XXI.

C A P U T VII.

De Episcoporum sollicitudine in instruendo populo.

„Ut fidelis populus ad suscipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, præcipit sancta Synodus Episcopis omnibus, ut non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, & usum pro suscipiendum captu explicent, sed etiam idem a singulis Parochis pie, prudenterque, etiam lingua vernacula, si opus sit, & commode fieri poterit, servari studeant, juxta formam a sancta Synodo in Catechesi singulis Sacramentis præscribendam, quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque a Parochis omnibus populo exponi curabunt, nec non inter Missarum Solemnia, aut divinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent, eademque in omnium cordibus, postpositis

C 2

„sitis

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
 „fitis inutilibus quæstionibus, inferere
 „atque eos in lege Domini erudire stu-
 „deant.

§. XXII.

CAPUT VIII.

De Instituendo Pœnitentiario.

„Apostolus monet, publice peccantes
 „palam esse corripiendos: quando
 „igitur ab aliquo publice, & in multa-
 „rum conspectu crimen commissum fue-
 „rit, unde alios scandalo offensos, com-
 „motosque fuisse non sit dubitandum
 „huic condignam pro modo culpæ pœ-
 „nitentiam publice injungi oportet, ut
 „quos exemplo suo ad malos mores pro-
 „vocavit, suæ emendationis testimoni-
 „ad rectam revocet vitam, Episcopus
 „tamen publicæ hoc pœnitentiæ genu-
 „in aliud secretum poterit commutare
 „quando ita magis judicaverit expedire
 „in omnibus etiam Cathedralibus Ec-
 „clesiis, ubi id commode fieri poterit
 „Pœnitentiarius aliquis cum unione
 „præbendæ, proxime vacaturæ, ab
 „Episcopo instituat, qui Magister sit
 „vel Doctor, aut Licentiatus in Theo-
 „logia, vel jure Canonico, & annorum
 „quadraginta, seu alias, qui aptior pro
 „loci qualitate reperiat; qui dum
 „confessiones in Ecclesia audiet, inte-
 „rim præsens in choro censeatur.

§. XXIII.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. XXIII.

CAPUT IX.

De Visitatione Ecclesiarum, quæ sunt nullius Diœcesis.

„Quæ alias sub felicis recordationis Paulo tertio, & nuper sub Beatissimo Domino nostro Pio IV. in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinariis diligentia in beneficiorum etiam exemptorum visitatione constituta sunt, eadem etiam in Ecclesiis secularibus observentur, quæ in nullius Diœcesi esse dicuntur, ut ab Episcopo, cujus Cathedralis Ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo, qui semel in Concilio provinciali a Præfato loci illius electus fuerat, tanquam Sedis Apostolicæ delegato, visitentur, non obstantibus privilegiis, & consuetudinibus quibuscunque, etiam immemorabilibus.

§. XXIV.

CAPUT X.

De exequendis Episcoporum edictis in eorum visitationibus.

„Episcopi, ut aptius, quem regunt, populum possint in officio, atque

C 3

„obe-

Sæcul. XVI. „obedientia continere, in omnibus his
A.C. 1563. „quæ ad visitationem, ac morum cor-
 „rectionem subditorum suorum spectant,
 „jus; & potestatem habeant, etiam
 „tanquam Sedis Apostolicæ delegati,
 „ea ordinandi, moderandi, puniendi,
 „& exequendi, juxta Canonum san-
 „ctiones, quæ illis ex prudentia sua pro
 „subditorum emendatione, ac diæcesis
 „suæ utilitate necessaria videbuntur,
 „nec in his, ubi de visitatione, aut mo-
 „rum correctione agitur, exemptio, aut
 „ulla inhibitio, appellatio, seu que-
 „rela, etiam ad Sedem Apostolicam
 „interposita, executionem eorum, quæ
 „ab his mandata, decreta, aut judi-
 „cata fuerint, quoque modo impediat,
 „aut suspendat. „

Hoc decretum in Galliis receptum,
 & approbatum fuit per edicta Fran-
 cisci I. Caroli IX. Henrici III. necnon
 Regias literas Henrici IV. ad normam
 edicti Anno millesimo sexcentesimo sexto
 Mense Decembri datas, & denique per
 declarationem, quam Ludovicus XIV.
 Mense Martio Anno Domini millesimo
 sexcentesimo sexagesimo sexto promul-
 gari fecit.

§. XXV.

C A P U T XI.

De conservandis Episcoporum juribus.

Quo-

„Quoniam privilegia, & exemptio-
 nes, quæ variis titulis plerisque
 „conceduntur, hodie perturbationem in
 „Episcoporum jurisdictione excitare, &
 „exemptis occasionem laxioris vitæ
 „præbere dignoscuntur; decernit sancta
 „Synodus, ut si quando justis, gravi-
 „bus, & fere necessariis suadentibus
 „caussis, aliquos honorariis titulis Pro-
 „tonotariatus, Acolythatus, Comitis Pa-
 „latini, Capellani Regii, aut aliis hu-
 „jusmodi in Romana Curia, vel extra,
 „insignibus decorandos esse placuerit,
 „necnon alios, cuicumque Monasterio
 „oblato, vel quomodocunque addictos,
 „aut sub nomine fervientium militiis,
 „seu Monasteriis, hospitalibus, Colle-
 „giis, aut quocunque alio titulo assumi,
 „nihil ex his privilegiis detractum esse
 „Ordinariis intelligatur, quo minus ii,
 „quibus ea jam concessa sunt, vel in
 „posterum concedi contigerit, ipsis Or-
 „dinariis, tanquam Sedis Apostolicæ
 „delegatis, plene in omnibus, & quo-
 „ad Capellanos Regios, juxta Consti-
 „tutionem Innocentii tertii, quæ inci-
 „pit, *cum capellæ*, subjecti existant, ex-
 „ceptis tamen iis, qui prædictis locis,
 „aut militiis actu serviunt, & intra eo-
 „rum septa, ac domos resident, sub-
 „que eorum obedientia vivunt, sive iis,
 „qui legitime, & secundum regulam

Sæcul. XVI.

A.C 1563.

C 4

earun-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„earundem militiarum professionem fe-
„cerint, de qua Ordinario constare de-
„beat, non obstantibus privilegiis qui-
„buscunque, etiam Religionis Sancti
„Joannis Jerosolymitani, & aliarum mi-
„liarum: quæ vero privilegia residen-
„tibus in Curia Romana vigore Euge-
„nianæ Constitutionis, aut familiarita-
„tis Cardinalium competere solent, ea
„in iis, qui beneficia Ecclesiastica ob-
„tinent, ratione prædictorum benefi-
„ciorum minime intelligantur, sed Or-
„dinarii jurisdictioni subjecti perma-
„neant, non obstantibus quibuscunque
„inhibitionibus. „

§. XXVI.

C A P U T XII.

*De Canonicorum qualitatibus, eorumque
Officiis.*

„Cum dignitates in Ecclesiis præfer-
„tim Cathedralibus, ad conserva-
„dam, augendamque Ecclesiasticam di-
„sciplinam fuerint institutæ, ut, qui
„eas obtinerent, pietate præcellerent,
„aliisque exemplo essent, atque Epi-
„scopos opera, & officio juvarent, me-
„rito, qui ad eas vocantur, tales esse
„debent, qui suo muneri respondere
„possint: nemo igitur deinceps ad di-
„gnitates quascunque, quibus anima-
„rum cura subest, promoveatur, nisi
„qui

„qui saltem vigesimum quintam suæ ^{Sæcul. XVI}
 „ætatis annum attigerit, & in cleri- ^{A.C. 1563.}
 „cali Ordine versatus, doctrina ad suum
 „munus exequendum necessaria, ac
 „morum integritate commendetur, jux-
 „ta constitutionem Alexandri tertii in
 „Concilio Lateranensi promulgatam,
 „quæ incipit, *cum in cunctis*. Archi-
 „diaconi etiam, qui oculi dicuntur Epi-
 „scopi, sint in omnibus Ecclesiis, ubi
 „fieri poterit, Magistri in Theologia,
 „seu Doctores, aut Licentiati in jure
 „Canonico: ad ceteras autem dignita-
 „tes, vel personatus, quibus anima-
 „rum cura nulla subest, clerici alioquin
 „idonei, & viginti duobus annis non
 „minores adsciscantur: provisi etiam
 „de beneficiis quibuscunque curam ani-
 „marum habentibus, teneantur a die
 „adeptæ possessionis ad minus intra duos
 „menses in manibus ipsius Episcopi, vel
 „eo impedito, coram generali ejus
 „Vicario, seu Officiali, orthodoxæ suæ
 „fidei publicam facere professionem, &
 „in Romanæ Ecclesiæ obedientia se per-
 „mansuros spondeant, ac jurent: pro-
 „visi autem de Canonicatibus, & digni-
 „tatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non
 „solum coram Episcopo, seu ejus Offi-
 „ciali, sed etiam in Capitulo idem facere
 „teneantur: alioquin prædicti omnes pro-
 „visi, ut supra, fructus non faciant suos,

Sæcul. XVI. „nec illis possessio suffragetur. Nemi-
 A C. 1563. „nem etiam deinceps ad dignitatem,
 „Canonicatum, aut portionem reci-
 „piant, nisi qui eo ordine sacro aut sit
 „initiatus, quem illa dignitas præben-
 „da, aut portio requirit, aut in tali æ-
 „tate, ut infra tempus a jure, & ab
 „hac sancta Synodo statutum, initiari
 „valeat: in omnibus vero Ecclesiis Ca-
 „thedralibus omnes Canonicatus, ac
 „portiones habeant annexum Ordinem
 „Presbyterii, Diaconatus, vel Subdia-
 „conatus: Episcopus autem cum con-
 „silio Capituli designet, ac distribuat,
 „prout viderit expedire, quibus quis-
 „que Ordo ex sacris annexus in poste-
 „rum esse debeat, ita tamen, ut dimi-
 „dia saltem pars Presbyteri sint, ceteri
 „vero Diaconi, aut Subdiaconi: ubi
 „vero consuetudo laudabilior habet, ut
 „plures, vel omnes sint Presbyteri, om-
 „nino observetur. Hortatur etiam San-
 „cta Synodus, ut in provinciis, ubi id
 „commode fieri potest, dignitates om-
 „nes, & saltem dimidia pars Canoni-
 „catuum in Cathedralibus Ecclesiis, &
 „Collegiatis insignibus, conferantur
 „tantum Magistris, vel Doctoribus, aut
 „etiam licentiatis in Theologia, vel
 „jure Canonico: præterea obtinentibus
 „in eisdem Cathedralibus, aut Colle-
 „giatis, dignitates, Canonicatus, præ-
 „bendas,

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

„bendas, aut portiones, non liceat vi-
„gore cujuslibet statuti, aut consuetu-
„dinis, ultra tres menses ab eisdem
„Ecclesiis quolibet anno abesse, falvis
„nihilominus earum Ecclesiarum con-
„stitutionibus, quæ longius servitii tem-
„pus requirunt: alioquin primo anno
„privetur unusquisque dimidia parte
„fructuum, quos ratione etiam præ-
„bendæ, ac residentia fecit suos: quod
„si iterum eadem fuerit usus negligenti-
„tia, privetur omnibus fructibus, quos
„eodem anno lucratus fuerit: crescente
„vero contumacia, contra eos, juxta
„sacrorum Canonum constitutiones,
„procedatur: distributiones vero, qui
„statis horis interfuerint, recipiant, re-
„liqui quavis collusione, aut remissione
„exclusa, his careant, juxta Bonifacii
„Octavi decretum, quod incipit, *con-*
„*suetudinem*, quod sancta Synodus in
„usum revocat, non obstantibus qui-
„buscunque statutis, & consuetudi-
„nibus.

„Omnes vero divina per se, & non
„per substitutos compellantur obire of-
„ficia, & Episcopo celebranti, aut alia
„Pontificalia exercenti, adsistere, &
„inservire, atque in Choro ad psallen-
„dum instituto hymnis, & Canticis Dei
„nomen reverenter, distincte, devote-
„que laudare: vestitu insuper decenti,
„tam

S.æcul. XVI. „tam in Ecclesia, quam extra, assidue
 A.C. 1563. „utantur, ab illicitisque venationibus,
 „aucupis, choreis, tabernis, lusibus,
 „que abstineant, atque ea morum in-
 „tegritate polleant, ut merito Ecclesie
 „Senatus dici possit. Cetera, quæ ad
 „debitum in divinis officiis regimen
 „spectant, deque congrua in his ca-
 „nendi, seu modulandi ratione, de
 „certa lege in Choro conveniendi, &
 „permanendi, simulque de omnibus
 „Ecclesie ministris, quæ necessaria e-
 „runt, & si qua hujusmodi, Synodus
 „provincialis pro cujusque provincie
 „utilitate, & moribus certam cuique
 „formulam præscribet: interea vero
 „Episcopus non minus quam cum duo-
 „bus Canonicis, quorum unus ab Epi-
 „scopo, alter a capitulo eligatur, in
 „iis, quæ expedire videbuntur, pot-
 „erit providere.

In Galliis, ut quis juxta Canonum
 præscripta Ecclesie Cathedralis Cano-
 nicatum obtinere valeat, decimus quar-
 tus ætatis annus, pro Collegiali autem
 Canonicatu decimus annus requiritur:
 unde Tridentinum Concilium, quod
 decimum quartum annum præscribit,
 in Francia non est receptum, cum præ-
 valeat usus contrarius, qui per deci-
 mam septimæ Cancellariæ Regulam
 stabilitus est.

§. XXVII.

§. XXVII.

CAPUT XIII.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.*De Ecclesiis, quæ redditibus vacant.*

„Quoniam pleræque Cathedrales Ec-
 „clesiæ, tam tenuis redditus sunt,
 „& angustæ, ut Episcopali dignitati
 „nullo modo respondeant, neque Ec-
 „clesiarum necessitati sufficiant, exami-
 „net Concilium provinciale, vocatis iis,
 „quorum interest, & diligenter expen-
 „dat, quas propter angustias, tenuita-
 „temque invicem unire, vel novis pro-
 „ventibus augere expediat, confecta-
 „que de præmissis instrumenta ad sum-
 „mum Romanum Pontificem mittat,
 „quibus instructus summus Pontifex, ex
 „prudencia sua, prout expedire judi-
 „caverit, aut tenues invicem uniat,
 „aut aliqua accessione ex fructibus au-
 „geat: interim vero donec prædicta ef-
 „fectum fortiantur, hujusmodi Episco-
 „pis, qui fructuum subventionem pro diæ-
 „cesis suæ tenuitate indigent, poterit
 „de beneficiis aliquibus, dum tamen
 „curata non sint, nec dignitates, seu
 „Canonicatus, & præbendæ, nec mo-
 „nasteria, in quibus viget regularis ob-
 „servantia, vel quæ Capitulis gene-
 „ralibus, & certis visitatoribus subdun-
 „tur, a summo Romano Pontifice pro-
 „videri: in parochialibus etiam Eccle-
 „siis,

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„siis, quorum fructus æque adeo exi-
 „gui sunt, ut debitis nequeant oneri-
 „bus satisfacere, curabit Episcopus, si
 „per beneficiorum unionem (non ta-
 „men Regularium) id fieri non pos-
 „sit, ut primitiarum, vel decimarum
 „assignatione, aut per parochianorum
 „symbola, ac collectas, aut qua com-
 „modiori ei videbitur ratione, tantum
 „redigatur, quod pro Rectoris, ac pa-
 „rochiæ necessitate decenter sufficiat:
 „in unionibus vero quibuslibet, seu ex
 „supradictis, seu aliis causis faciendis,
 „Ecclesiæ parochiales monasteriis qui-
 „buscunque, aut Abbatibus, seu digni-
 „tatibus, sive præbendis Ecclesiæ Ca-
 „thedralis, vel Collegiatæ, sive aliis
 „beneficiis simplicibus, aut hospitalibus,
 „militiisve non uniantur, & quæ unitæ
 „sunt, revideantur ab Ordinariis, juxta
 „alias Decretum in eadem Synodo sub
 „felicis recordationis Paulo tertio: quod
 „etiam in unitis ab eo tempore citra æ-
 „que observetur, non obstantibus in iis,
 „quibuscunque verborum formis, quæ
 „hic pro sufficienter expressis habeantur.
 „Ad hæc in posterum omnes hæ
 „Cathedrales Ecclesiæ, quarum reddi-
 „tus summam ducatorum mille, & pa-
 „rochiales, quæ summam ducatorum
 „centum, secundum verum annum
 „valorem, non excedunt, nullis pen-
 „sioni

„sionibus, aut reservationibus fructuum **Sæcl. XVI.**
 „graventur. **A.C. 1563.**

„In iis quoque civitatibus, ubi
 „parochiales Ecclesiæ certos non ha-
 „bent fines, nec earum Rectores pro-
 „prium populum, quem regant, sed
 „promiscue petentibus Sacramenta ad-
 „ministrant; mandat sancta Synodus
 „Episcopis, pro tutiori animarum eis
 „commissarum salute, ut distincto po-
 „pulo incertas, propriasque Parochias,
 „unicuique suum perpetuum, peculia-
 „remque Parochum assignent, qui eas
 „cognoscere valeat, & a quo solo li-
 „cite Sacramenta suscipiant, aut alio
 „utiliori modo, prout loci qualitas ex-
 „gerit, provideant, idemque in iis ci-
 „vitatibus, ac locis, ubi nullæ sunt pa-
 „rochiales, quamprimum fieri curent,
 „non obstantibus quibuscunque privi-
 „legiis, & consuetudinibus, etiam im-
 „memorabilibus.

Sola Pontificis concessio in Galliis
 non est sufficiens, ut quis legitime jus
 pensionis ex antiquo beneficio habere,
 vel eo frui valeat: insuper enim requi-
 ritur, ut Principis leges sequatur: uni-
 cus tamen datur eventus, in quo Epi-
 scopus habet auctoritatem permittendi
 pensionem in favorem illius, qui cedit,
 assignandam: quando nempe cessio eo
 sine fit, ut cedentis beneficium alteri
 bene-

Sæcul. XVI. beneficio ad Ecclesiæ, & boni publici
A.C. 1563. utilitatem uniat.

Pariter Galli summo Pontifici abnegant jus concedendi ullam pensionem ex beneficiis curam animarum habentibus, si ea Patronorum laicorum nominationi subsunt, nisi hi ipsimet consentiant: quoad Episcopatus vero, vel Abbacias requiritur Regis consensus: præterea qualiscunque pensio imponatur beneficio, quod residentiam exigit, semper post persolutam pensionem necesse est, ut ejusmodi beneficium ab omni onere liberum, atque exemptum permaneat, ita, ut summa trecentarum librarum Titulari ex adventitiis Parochi pecuniis, ac iis, quæ Ecclesiæ fundus appellantur, non numeratis, relinquatur apud Parochos, uti in hoc capite perspicitur: apud Canonicos vero, quotidianæ distributiones ad suppleudas hæc trecentas libras computantur, eoquod tunc, si has distributiones non recipiant, id ex eorum culpa fit: si vero pensio excedat, ac Titulari hæc trecentæ libræ non relinquuntur, hic, si eundem ipse instituit, jure exigere potest, ut pensio ad edicti præscriptum redigatur, quod tamen de Titularibus ad Residendum obstrictis intelligendum non est: inde autem sequitur, quod beneficia nimium tenuia pensioni-

tionibus gravari nequeant: insuper ob-
servandum est, quod nullus pensionem
ex Parochiali beneficio, aut ex
præbenda, postquam illam per integros
quindecim annos possedit, atque ad-
ministravit, sibi reservare valeat, prout
præcipitur edicto, quod Mense Decembri
Anno Christi millesimo sexcentesimo
septuagesimo tertio promulgatum fuit.

Sæc. XVI.
A. C. 1563.

§. XXVIII.

C A P U T XIV.

De juribus in Beneficiorum possessionibus.

„In pluribus Ecclesiis, tam Cathedra-
„libus, quam Collegiatis, & paro-
„chialibus, ex earum constitutionibus,
„aut ex prava consuetudine obser-
„vari intelligitur, ut in electione, præ-
„sentatione, nominatione, institutione,
„confirmatione, collatione, vel alia
„provisione, sive admissione ad posses-
„sionem alicujus Cathedralis Ecclesiæ,
„vel beneficii, canonicatum, aut præ-
„bendarum, vel partem proventuum,
„seu ad distributiones quotidianas, certæ
„conditiones, seu deductiones ex fru-
„ctibus, solutiones, promissiones, com-
„pensationesve illicitæ, aut etiam, quæ
„in aliquibus Ecclesiis dicuntur turno-
„rum lucra, interponantur: hæc cum
„sancta Synodus detestetur, mandat
Hist. Eccles. Tom. XLVII. D Epi-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
 „Episcopis, ut, quæcunque hujusmodi
 „in usus pios non convertuntur, at-
 „que ingressus eos, qui simoniacæ la-
 „bis, aut fordidæ avaritiæ suspicionem
 „habent, fieri non permittant, ipsi-
 „que diligenter de eorum constitutioni-
 „bus, sive consuetudinibus super præ-
 „dictis cognoscant, & illis tantum,
 „quas ut laudabiles probaverint, ex-
 „ceptis, reliquas ut pravas, ac scan-
 „dalosas rejiciant, & aboleant: eos
 „vero, qui adversus hæc in præsentis
 „Decreto comprehensa quavis ratione
 „commiserint, poenis contra Simonia-
 „cos editis, sacris Canonibus, & va-
 „riis summorum Pontificum constitu-
 „tionibus, quas omnes innovat, teneri
 „decernit, non obstantibus quibuscun-
 „que statutis, constitutionibus, & con-
 „suetudinibus, etiam immemorabili-
 „bus, etiam Apostolica auctoritate con-
 „firmatis, de quarum subreptione, ob-
 „reptione, & intentionis defectu Epi-
 „scopus tanquam Apostolicæ Sedis de-
 „legatus, cognoscere possit.

§. XXIX.

CAPUT XV.

*De Præbendarum nimis tenuium redditibus
augendis.*

„In Ecclesiis Cathedralibus, & Colle-
 „giatis insignibus, ubi frequentes,
 adeo-

„adeoque tenues sunt præbendæ simul
 „cum distributionibus quotidianis, ut
 „sustinendo decenti Canonorum gra-
 „dum pro loci, & personarum qualitate
 „non sufficiant, liceat Episcopis cum
 „consensu capituli, vel aliquot simplicia
 „beneficia, non tamen Regularia, iis
 „unire, vel si hac ratione provideri non
 „possit, aliquibus ex iis suppressis, cum
 „patronorum consensu, si de jure pa-
 „tronatus Laicorum sint, quarum fru-
 „ctus, & proventus reliquarum præben-
 „darum distributionibus quotidianis ap-
 „plicentur, eas ad pauciores nume-
 „rum reducere, ita tamen, ut tot su-
 „persint, quæ divino cultui celebrando,
 „ac dignitati Ecclesiæ commode va-
 „leant respondere, non obstantibus qui-
 „buscunque constitutionibus, & privi-
 „legiis, aut quacunque reservatione
 „generali, vel speciali, aut affectione,
 „neque prædictæ uniones, aut suppressi-
 „ones tolli, seu impediri possint ex
 „quibuscunque provisionibus, etiam vi-
 „gore resignationis, aut quibusvis aliis
 „derogationibus, vel suspensionibus.

Sæc. XVI.

A.C. 1563.

§. XXX.

CAPUT XVI.

De Capituli officiis Sede vacante.

„Capitulum, Sede vacante, ubi fru-
 „ctuum percipiendorum ei munus

D 2

incum-

Sæcul. XVI.
A.C 1563.

„incumbit, Oeconomum unum, vel
 „plures fideles, ac diligentes decernat,
 „qui rerum Ecclesiasticarum, & pro-
 „ventuum curam gerant, quorum ra-
 „tiones ei, ad quem pertinebit, sint
 „reddituri: item Officialem, seu Vi-
 „carium infra octo dies post mortem
 „Episcopi constituere, vel existentem
 „confirmare, omnino teneatur, qui sal-
 „tem in jure Canonico sit Doctor, vel
 „Licentiatus, vel alias, quantum fieri
 „poterit, idoneus: si secus factum fue-
 „rit, ad Metropolitanum deputatio
 „hujusmodi devolvatur, & si Eccle-
 „sia ipsa Metropolitana fuerit, aut
 „exempta, Capitulumque, ut præ-
 „fertur, negligens fuerit, tunc anti-
 „quior Episcopus ex Suffraganeis in Me-
 „tropolitana, & propinquior Episcopus
 „in exempta, Oeconomum, & Vica-
 „rium idoneos possit constituere: Epi-
 „scopus vero ad eandem Ecclesiam va-
 „cantem promotus ex iis, quæ ad eum
 „spectant, ab eisdem Oeconomus, Vi-
 „cario, & aliis quibuscunque Officiali-
 „bus, & Administratoribus, qui Sede
 „vacante fuerunt a Capitulo, vel ab
 „aliis in ejus locum constituti, etiam
 „si fuerint ex eodem Capitulo, ratio-
 „nem exigat officiorum, jurisdictionis,
 „administrationis, aut cujuscunque eo-
 „rum muneris, possitque eos punire,
 qui

„qui in eorum officio, seu administra-
 „tione deliquerint: etiamsi prædicti
 „Officiales redditis rationibus a Capi-
 „tulo, vel a deputatis ab eodem, ab-
 „solutionem, aut liberationem obti-
 „nerint: eidem quoque Episcopo te-
 „neatur Capitulum de Scripturis ad
 „Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad
 „Capitulum pervenerunt, rationem
 „reddere.

Sæc. XVI.
 A.C. 1563.

Hoc caput juxta quadragesimum
 quintum Blesensis edicti articulum in
 Francia duntaxat obtinet circa tem-
 pus, quod Synodus Capitulo conce-
 dit ad nominandum Vicarium Gene-
 ralem.

§. XXXI.

C A P U T XVII.

De Beneficiorum unione.

„Cum Ecclesiasticus ordo pervertatur,
 „quando unus plurium officia oc-
 „cupat clericorum, sancte Sacris Ca-
 „nonibus cautum fuit, neminem oport-
 „tere in duabus Ecclesiis conscribi:
 „verum, quoniam multi improbæ cu-
 „piditatis affectu, seipsos, non Deum,
 „decipientes, ea, quæ bene constituta
 „sunt, variis artibus eludere, & plura
 „simul beneficia obtinere non erube-
 „scunt, sancta Synodus debitam re-
 „gendis Ecclesiis disciplinam restituere

D 3

„cu-

Sæcul. XVI. „cupiens, præfenti decreto, quod in
 A.C. 1563. „quibuscunque personis quocunque ti-
 „tulo, etiamfi Cardinalatus honore ful-
 „geant, mandat observari, statuit, ut
 „in posterum unum tantum beneficium
 „Ecclesiasticum singulis conferatur:
 „quod quidem, si ad vitam ejus, cui
 „confertur, honeste sustentandam non
 „sufficiat, liceat nihilominus aliud sim-
 „plex sufficiens, dummodo utrumque
 „personalem residentiam non requirat,
 „eidem conferre: hæcque non modo
 „ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam
 „ad alia omnia beneficia, tam sæcu-
 „laria, quam Regularia quæcunque,
 „etiam commendata, pertineant, cui
 „uscunque tituli, ac qualitatis exi-
 „stant: illi vero, qui in præfenti plu-
 „res parochiales Ecclesias, aut unam
 „cathedralem, & aliam parochialem
 „obtinere, cogantur omnino, quibus-
 „cunque dispensationibus, ac unioni-
 „bus ad vitam non obstantibus, una
 „tantum parochiali, vel sola Cathed-
 „rali retenta, alias parochiales infra
 „spatium sex mensium dimittere, alio-
 „quin tam parochiales, quam benefi-
 „cia omnia, quæ obtinent, ipso jure
 „vacare censeantur, ac tanquam va-
 „cantia libere aliis idoneis conferan-
 „tur, nec ipsi antea illa obtinentes,
 „tuta conscientia fructus post dictum
 „tem-

tempus retineant: optat autem sancta
 Synodus, ut resignantium necessitati-
 bus commoda aliqua ratione, prout
 summo Pontifici videbitur, provi-
 deatur.

Sæcul. XVI.
 A. C. 1563.

§. XXXIII.

CAPUT XVII.

De selectu, & Parochorum examine.

Expedit maxime animarum saluti a
 dignis, atque idoneis Parochis gu-
 bernari, id ut diligentius, ac rectius
 perficiatur, statuit sancta Synodus, ut,
 cum parochialis Ecclesiæ vacatio, e-
 tiam si cura Ecclesiæ, vel Episcopo in-
 cumbere dicatur, & per unum, vel
 plures administretur, etiam in Ec-
 clesiis patrimonialibus, seu receptivis
 nuncupatis, in quibus consuevit Epi-
 scopus uni, vel pluribus curam ani-
 marum dare, quos omnes ad infra-
 scriptum examen teneri mandat, per
 obitum, vel resignationem, etiam in
 Curia, seu aliter quomodocunque con-
 tingerit, etiam si ipsa parochialis Ec-
 clesia reservata, vel affecta fuerit ge-
 neraliter, vel specialiter, etiam vigore
 indulti, seu privilegii in favorem sanctæ
 Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, seu
 Abbatum, vel Capitulorum, debeat
 Episcopus statim habita notitia vaca-
 tionis Ecclesiæ, si opus fuerit, ido-
 neum

D 4

neum

Sæcul. XVI.
A.C. 1563

neum in ea Vicarium, cum congrua
ejus arbitrio, fructuum portionis affig-
natione constituere, qui onera ipsius
Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore
provideatur: porro Episcopus, & qui
jus patronatus habet, intra decem
dies, vel aliud tempus ab Episcopo
præscribendum, idoneos aliquot cle-
ricos ad regendam Ecclesiam coram
deputandis examinadoribus nominet:
liberum sit tamen etiam aliis, qui ali-
quos ad id aptos noverint, eorum no-
mina deferre, ut possit postea de cu-
juslibet ætate, moribus, & sufficien-
tia fieri diligens inquisitio: & si Epi-
scopo, aut Synodo provinciali, pro
regionis more videbitur magis expé-
dire, per edictum etiam publicum
vocentur, qui volent examinari. Trans-
acto constituto tempore, omnes, qui
descripti fuerint, examinentur ab Epi-
scopo, sive eo impedito, ab ejus Vi-
cario generali, atque ab aliis exami-
nadoribus non paucioribus, quam tri-
bus: quorum votis, si pares, aut sin-
gulares fuerint, accedere possit Epi-
scopus, vel Vicarius, quibus magis
videbitur: Examinadores autem sin-
gulis annis in diocesana Synodo ab
Episcopo, vel ejus Vicario ad minus
sex proponantur, qui Synodo satisfac-
ciant, & ab eo probentur, advenien-
teque

Sæc. XVI.
A. C. 1563.

„teque vacatione cujuslibet Ecclesiæ,
 „tres ex illis eligat Episcopus, qui cum
 „eo examen perficiant, indeque succe-
 „dente alia vacatione, aut eosdem, aut
 „alios tres, quos maluerit, ex præ-
 „dictis sex eligat: sint vero hi exami-
 „natores, Magistri, seu Doctores, aut
 „licentiati in Theologia, aut jure Ca-
 „nonico, vel alii Clerici, seu Regula-
 „res, etiam ex Ordine Mendicantium,
 „aut etiam sæculares, qui ad id vide-
 „buntur magis idonei, jurentque om-
 „nes ad sancta Dei Evangelia, se qua-
 „cunque humana affectione postposita,
 „fideliter munus executuros, caveant-
 „que, ne quidquam prorsus occasione
 „hujus examinis nec ante, nec post
 „accipiant, alioqui simoniæ vitium,
 „tam ipsi, quam alii dantes, incur-
 „rant, a qua absolvi nequeant, nisi
 „dimissis beneficiis, quæ quomodocun-
 „que etiam antea obtinebant, & ad
 „alia in posterum inhabiles reddantur:
 „Et de his omnibus, non solum coram
 „Deo, sed etiam in Synodo Provinciali,
 „si opus erit, rationem reddere tenean-
 „tur, a qua, si quid contra officium
 „eos fecisse compertum fuerit, gravi-
 „ter, ejus arbitrio, puniri possint: per-
 „acto deinde examine renuntientur,
 „quotcunque ab his idonei judicati fue-
 „rint ætate, moribus, doctrina, pru-
 „den-

D. 5

„den-

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

„dientia, & aliis rebus ad vacantem
 „Ecclesiam gubernandam opportunis,
 „ex hisque Episcopus eum eligat, quem
 „ceteris magis idoneum judicaverit,
 „atque illi, & non alteri, collatio Ec-
 „clesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit
 „eam conferre: si vero juris patrona-
 „tus Ecclesiastici erit, ac institutio ad
 „Episcopum, & non alium pertineat,
 „is, quem patronus digniorem inter
 „probatos ab examinadoribus judicabit,
 „Episcopo præsentare teneatur, ut ab
 „eo instituatur: cum vero institutio ab
 „alio, quam ab Episcopo erit facienda,
 „tunc Episcopus solus ex dignis eligat
 „digniorem, quem patronus ei præ-
 „sentet, ad quem institutio spectat:
 „quod si jus patronatus laicorum fue-
 „rit, debeat, qui a patrono præsentat-
 „us erit, ab eisdem deputatis, ut su-
 „pra, examinari, & nonnisi idoneus
 „repertus fuerit, admitti, in omnibus
 „que supra dictis casibus, non cuiquam
 „alteri, quam uni ex prædictis exami-
 „natis, & ab examinadoribus approba-
 „tis, juxta suprascriptam regulam, de
 „Ecclesia provideatur: nec prædicto-
 „rum examinadorum relationem, quo-
 „minus executionem habeat, ulla de-
 „volutio, aut appellatio, etiam ad Se-
 „dem Apostolicam, sive ejusdem Se-
 „dis Legatos, aut Vice-legatos, aut nun-
 „tios,

„tios, seu Episcopos, aut Metropoli-
 „tanos, Primates, vel Patriarchas in-
 „terposita, impediatur, aut suspendatur,
 „alioquin Vicarius, quem Ecclesiæ va-
 „canti antea Episcopus arbitrio suo ad
 „tempus deputavit, vel forsan postea
 „deputabit, ab ejus Ecclesiæ custodia,
 „& administratione non amoveatur, do-
 „nec aut eidem, aut alteri, qui proba-
 „tus, & electus fuerit, ut supra, sit pro-
 „visum: alias provisiones omnes, seu
 „institutiones, præter supradictam for-
 „mam factæ, subreptitiæ esse censean-
 „tur, non obstantibus huic decreto
 „exemptionibus, indultis, privilegiis
 „præventionibus, affectionibus, novis
 „provisionibus, indultis concessis qui-
 „buscunque Universitatibus, etiam ad
 „certam summam, & aliis impedimen-
 „tis quibuscunque: si tamen adeo exi-
 „gui redditus dictæ parochiales fue-
 „rint, ut totius hujus examinationis
 „operam non ferant, aut nemo sit, qui
 „se examini quærat subicere, aut ob-
 „apertas factiones, seu dissidia, quæ in
 „aliquibus locis reperiuntur, facile
 „graviores rixæ, ac tumultus possint
 „excitari, poterit Ordinarius, si pro
 „sua conscientia cum deputatorum Con-
 „silio ita expedire arbitrabitur, hac
 „forma omiſsa, privatim aliud examen,
 „ceteris tamen ut supra servatis, adhi-
 „bere,

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Sæcul. XVI.
A C. 1562.

„bere, licebit etiam Synodo provin-
„ciali, si qua in supradictis circa exa-
„minationis formam addenda, remitte-
„tendave esse censuerit, providere.

Hoc decreto Synodus videtur sta-
bilire id, quod in variis Regionibus vo-
catur *concurfus*, qui tamen in Francia
non est usitatus.

§. XXXIII.

C A P U T XIX.

*De gratiis expectativis, & Reserva-
tionibus.*

„Decernit sancta Synodus, mandata
„de providendo, & gratias, quæ
„expectativæ dicuntur, nemini am-
„plius, etiam Collegiis, Universitatibus,
„Senatibus, & aliis singularibus per-
„sonis, etiam sub nomine indulti, aut
„ad certam summam, vel alio quovis
„colore concedi, nec hætenus conces-
„sis cuiquam uti licere, sed nec refer-
„vationes mentales, nec aliæ quæcun-
„que gratiæ ad vacatura, nec indulta
„ad alienas Ecclesias, vel Monasteria
„alicui, etiam ex sanctæ Romanæ Ec-
„clesiæ Cardinalibus, concedantur, &
„hætenus concessa abrogata esse cen-
„seantur.

Porro gratia expectativa vocatur
Rescriptum, seu Pontificis diploma, quo
Collator beneficium proxime vacans,
ad

Sæcul. XVI.
A. C. 563.

ad quod conferendum jus habet, cui-
dam Clerico in Papæ literis designato
conferre jubetur: mandata autem de
Providendo sunt idem, ac gratiæ exspe-
ctativæ, quæ non respiciunt beneficia
jamjam vacantia, sed duntaxat vaca-
tura, atque in hoc distinguuntur a pro-
visionibus ob cessionem, vel mortem,
quæ sunt circa beneficia jam actu
vacantia. Hæ gratiæ expectativæ in
capite mox relato per Synodum abro-
gantur, excipiendæ tamen sunt illæ,
quæ concernunt Graduatos, atque Indulto
provisos, necnon illos, qui ob fidelitatis
juramentum, vel ob felicem Regni pos-
sessionem Regium diploma obtinuerunt.

Reservatio appellatur reservata Pon-
tifici facultas conferendi quædam be-
neficia, cuicumque ipsi bene visum fue-
rit, ita, ut Ordinarius Collator ejus-
modi beneficium conferre prohibeatur:
porro alia reservatio dicitur perpetua,
alia vero temporalis, ex quibus prior
fit, dum Papa quædam beneficia tam
sibi, quam suis Successoribus, Sacræ-
que Sedi reservat: posterior autem tunc
datur, quando quoddam beneficium
conferendi potestatem sibi reservat, quo-
ties sibi placuerit: ceterum solus Papa
reservatione uti potest, per hæc autem
Reservationes non privat Ordinarium
ipsa

Sæcul. XVI. ipsa possessione, sed duntaxat usum ad
A.C. 1563. aliquod tempus ab eo removet.

§. XXXIV.

C A P U T XX.

De modo, quo causæ in tribunali Ecclesiastico instituendæ sint.

„Causæ omnes, ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, „etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, atque omnino saltem infra biennium a die motæ litis terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum, iudices superiores, alias tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimum terminari curent, nec antea aliis committantur, nec avocentur, neque appellationes ab eisdem interpositæ per Superiores quoscunque recipiantur, eorumve commissio, aut inhibitiō fiat, nisi a definitiva, vel a definitivæ vim habente, & cuius gravamen per appellationem a definitiva reparari nequeat. Ab his excipiuntur causæ, quæ juxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ, vel quas exurgente, rationabilique causa judicaverit summus Romanus Pontifex per speciale „rescri-

„rescriptum signaturæ Sanctitatis suæ, Sæcul. XVI.
 „manu propria subscribendum commit- A.C. 1563.
 „tere, aut evocare: adhæc causlæ
 „matrimoniales, & criminales, non
 „Decani, Archidiaconi, aut aliorum
 „inferiorum iudicio, etiam visitando,
 „sed Episcopi tantum examini, & ju-
 „risdictioni relinquuntur, etiam si in
 „præsenti inter Episcopum, & Deca-
 „num, seu Archidiaconum, aut alios
 „inferiores super causarum istarum
 „cognitione lis aliqua in quacunque in-
 „stantia pendeat, coram quo, si pars
 „vere paupertatem probaverit, non co-
 „gatur extra provinciam, nec in se-
 „cunda, nec in tertia instantia in ea-
 „dem causâ matrimoniali litigare, nisi
 „pars altera, & alimenta, & expensas
 „litis velit subministrare: Legati quo-
 „que, etiam de latere, Nuntii, Gu-
 „bernatores Ecclesiastici, aut alii qua-
 „rumcunque facultatum vigore, non
 „solum Episcopos in prædictis causis
 „impedire, aut aliquo modo eorum ju-
 „risdictionem iis præripere, aut tur-
 „bare non præsumant, sed nec etiam
 „contra Clericos, aliasve personas Ec-
 „clesiasticas, nisi Episcopo prius re-
 „quisito, eoque negligente, procedant:
 „alias eorum processus, Ordinationesve
 „nullius momenti sint, atque ad damni
 „satisfactionem partibus illati tenean-
 tur:

Sæcul. XVI. „tur: præterea si quis in casibus a jure
 A.C. 1563. „permiffis appellaverit, aut de aliquo
 „gravamine conquestus fuerit, seu alias
 „ob lapsum bienii, de quo supra, ad
 „alium judicem recurrerit, teneatur
 „acta omnia coram Episcopo gesta, ad
 „judicem appellationis expensis suis
 „transferre, eodem tamen Episcopo
 „prius admonito, ut, si quid ei pro
 „caussæ instructione videbitur, possit
 „judici appellationis significare: quod
 „si appellatus compareat, cogatur tunc
 „is quoque actorum, quæ translata
 „sunt, expensas pro portione sua, si
 „illis uti voluerit, subire, nisi aliter
 „ex loci consuetudine servetur, ut sci-
 „licet ad appellantem integrum hoc
 „onus pertineat: porro ipsam actorum
 „copiam teneatur Notarius, congrua
 „mercede accepta, appellanti, quanto
 „citius, & ad minus intra mensem ex-
 „hibere: qui Notarius si in differenda
 „exhibitione fraudem fecerit, ab Officii
 „administratione arbitrio Ordinarii su-
 „spendatur, & ad dupli pœnam, quanti
 „ea lis fuerit, inter appellantem, &
 „pauperes loci distribuendam, com-
 „pellatur: judex vero, si & ipse impe-
 „dimenti hujus conscius, particepsve
 „fuerit, aliterve obstiterit, ne appel-
 „lanti integra acta intra tempus trade-
 „rentur, ad eandem dupli pœnam,
 prout

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

„prout supra, teneantur, non obstan-
„tibus, quoad omnia supra scripta, pri-
„vilegiis, indultis, concordis, quæ
„suos tantum teneant auctores, & aliis
„quibuscunque consuetudinibus.

Hujus decreti clausula, qua causæ,
quarum judicium ad Ordinarios perti-
net, excipiuntur a causis, quas Papa
vel committere, vel ad se devolvere
poterit, præcipua fuit ratio, ob quam
hoc Concilium quoad disciplinam in
Galliis non fuerat receptum, cum Ec-
clesiæ Gallicanæ libertatibus repugnet,
quod Pontifici permittatur, ut causas
Ecclesiasticas coram Ordinariis inceptas
ad se avocet: insuper in Francia non
habetur ratio illorum duorum annorum,
quorum decretum mentionem facit, ad-
eo, ut toto litis tempore, quantumcun-
que duret, ad nullum alium Judicem
superiorem, Metropolitanum, aut Pri-
matem recurrere liceat.

§. XXXV.

CAPUT XXI.

*Quædam Sessionis decimæ septimæ verba
melius explicata.*

„Cupiens sancta Synodus, ut ex de-
„cretis ab ea editis nulla unquam
„futuris temporibus dubitandi occasio
„oriatur, verba illa posita in decreto
„publicato Sessione prima sub beatissimo
Hist. Eccles. Tom. XLVII. E. Domi-

Sæc. XVI.
A.C. 1563.

„Domino nostro Pio quarto videlicet
„quæ proponentibus Legatis, ac Præ-
„sidentibus, ad horum temporum le-
„vandas calamitates, sedandas de Re-
„ligione controversias, coercendas lin-
„guas dolosas, depravatorum morum
„abusus corrigendos, Ecclesiæ veram,
„& Christianam pacem conciliandam
„apta, & idonea ipsi Sanctæ Synodo
„videbuntur, explicando declarat, men-
„tis suæ non fuisse, ut ex prædictis
„verbis solita ratio tractandi negotia in
„Generalibus Conciliis ulla ex parte im-
„mutaretur, neque novi quidquam,
„præter id, quod a sacris Canonibus,
„vel Generalium Synodorum forma ha-
„ctenus statutum est, cuiquam addere-
„tur, vel detraheretur.

§. XXXVI.

*Quorundam Præsulum animadversio-
nes in hæc decreta.*

*Fallav. 1.23.
c. 12. n. 8.*

Perlectis omnibus hisce decretis Lotha-
ringius Cardinalis Reformationis ar-
ticulos minus sibi probari ostendebat,
his enim, aut saltem eorum pluribus
privilegia Franciæ Regis, regni que sui
jura labefactari credidit, quapropter
suo, omniumque Franciæ Episcoporum
nomine hæc edicebat: „oppositionem
„biduo abhinc in Congregatione fa-
„ctam innovo, contestans, quod non re-
cipiam

Sæcul XVI.
A.C. 1563.

„cipiam hanc emendationem, acsi esset
 „integra, aut sufficiens, sed eandem
 „tantum respicio velut reformationis
 „principium, quæ viam sternit ad aliam
 „magis perfectam, eaque sive a novis
 „Synodis, sive alio modo speratur Pon-
 „tificum opera, & maxime Pii IV. post-
 „quam harum leviorum sanctio-
 „num auxilio Respublica Christiana,
 „nimis nunc infirma, & corrupta, red-
 „detur idonea ad sustinenda validiora
 „remedia, præcipue si antiqui Canones,
 „ac primarum quatuor Synodorum de-
 „creta innovarentur. De cetero caput
 „quintum de criminalibus Episcoporum
 „caussis approbo, si Patribus placuerit,
 „eoque magis, cum pridie in coetu ipsis
 „visum fuisset, quod Principum privi-
 „legiis per illud nihil derogatum sit:
 „insuper vigesimum de primis causâ-
 „rum delationibus probatur mihi pro
 „iis provinciis, quæ totum illud
 „jus non possidebant, sicuti est Gallia:
 „porro quoad hanc contestationem a me,
 „& a cunctis Galliæ Episcopis factam
 „peto a publicis Concilii Scribis, ut
 „legitimum testimonium in acta refe-
 „ratur ad perpetuam rei memoriam:
 „idem dico de duobus illis Decre-
 „tis, ne quid detrimenti patiantur sacri
 „imperii, & Germaniæ Nationis jura: „
 „postremo tamen Lotharingus rejecit

E 2

ex-

Sæcul. XVI.
A. C. 1563. exceptionem in sexto capite appositam circa Episcoporum facultatem absol- vendi ab hæresi occulta per eas provin- cias, ubi est inquisitionis tribunal.

Postea Cardinalis Madrutius verba faciens, Lotharingii Cardinalis opinioni, quantum ad ea, quæ quintum, & vigesimum caput concernebant, suffragabatur: eo autem sermonem suum absolvente ceteri Patres longe diversas proponebant sententias, adeo, ut vere affirmari valeat, quod admodum pauci tenori propositionum, quæ jam stabilitæ fuerant, non omnino assentirentur, aut quicquam corrigendum censerent: nihilominus erant nonnulli, qui petebant, ut retinerentur mandata prospiciendi Clericis pauperibus: alii autem postulabant, ut Decretum de primis causarum delationibus, seu ut vocant, *instantiis* ampliaretur: præterea quidam volebant, ut illud restringeretur variis modis. Nec deerat, qui nomen pensionum respuens nequidem illius mentionem fieri peteret: quinimo etiam aliquis aderat, qui noluit, ut auctoritas absolvendi in Episcopis duntaxat ad casus occultos restringeretur: nec defuerunt, qui censebant, prohibitionem, ne duæ Parœciæ ab eodem simul haberentur, ad præteritum tempus extendendam non esse: denique aliis non proba-

probabatur, quod in uno, alterove De- Sæc. XVI.
A.C. 1563.
creto Cardinales nominati fuerint.

§. XXXVII.

*Hæc decreta a Legatorum primo
approbata.*

Postquam omnium animadversiones fuerant exceptæ, cum jam instaret secunda noctis hora, atque ob temporis angustias quivis articulus cum aliis conferri non posset, Cardinalis Moronus Legatorum primus alta voce ita pronuntiabat: „Decreta omnia ferme „ab omnibus comprobantur, complu- „res tamen in variis Decretis anno- „tationes quasdam, declarationesque „addiderunt, quæ rem ipsam non mu- „tant: insuper in secundo etiam, & in „tertio, in quinto, atque in sexto Ca- „pite quædam adnotata sunt, quæ jux- „ta majoris numeri vota compo- „nentur, & æque habebuntur, ac si „fuissent in præsentis Sessione composita, „ac definita. „

§. XXXVIII.

Sessio proxima per decretum indicta.

Denique ab Episcopo, qui Sacris ope- Pallav. n. 12.
rabatur, prælecta fuit indictio Ses-
sionis proximæ, ac postremæ, cui nona
Decembris dies præfixa est, ita tamen,
ut Patres hoc tempus contrahendi, vel

Sæcul. XVI.
A. C. 1563

Sessionem præveniendi facultatem sibi reservarent, si id vel consultum videretur, vel quæstiones citius plene discussæ fuerint. Ceterum hoc decretum his verbis erat conceptum: „Insuper „eadem sacrosancta Synodus proximam „futuram Sessionem feria quinta post „Conceptionem beatæ Mariæ Virginis, „quæ erit dies nona mensis Decembris „proxime venturi, habendam esse statuit, & decernit, cum potestate etiam „abbreviandi, in qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus jam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus: si vero opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponentur.„

§. XXXIX.

Hispaniæ Rex a Papa Synodi continuationem petens.

*Pallav. l. 24.
c. I. num. I.*

Interea summus Pontifex, cum Synodum feliciter absolvi percuperet, totus in eo erat, ut Principes, ac præcipue Philippum II. qui potissimum obstrepebat, ad consensum induceret: hic vero Rex præcipue Concilium continuari ex eo fine desiderabat, eo quod antea Synodus fuisset coacta ad definienda dogma-

dogmata, atque ad Ecclesiam reforman- Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
dam, necnon ad hæreticos in sinum Ec-
clesiæ reducendos, nihil autem horum
ex integro confectum videretur: pro-
inde Rex a Pontifice petebat, ut Syn-
odus protraheretur, donec hæc tria
maxime utilia bonorum genera perfice-
rentur: verum summus Pontifex rati-
onibus longe gravioribus, ac Philip-
pus proferebat, ad absolvendam Syno-
dum movebatur, præterquam enim,
quod hoc Concilium jamjam longissimo
tempore durasset, ac omnes, ex qui-
bus constabat, Præsules fastidio affecti,
plures etiam nequidem petita venia di-
scississent, insuper expensæ indies ma-
gis, magisque graves plurium æraria
penitus exhauriebant, ac etiam bellum
proxime imminens timebatur, cum Pro-
testantes Herbipolim jamjam armis suis
subjecissent: has igitur rationes Papa
Philippo Regi proponere statuit, hanc-
que ob rem Vicecomitem Ventimillien-
sem Episcopum ablegavit, qui etiam die
trigesima Octobris in Hispaniam pro-
fectus est: porro cum is adhuc in iti-
nere constitutus esset, Legati die duo-
decima Novembris Joannem Baptistam
Victorium ad summum Pontificem de-
cernebant, qui eundem de prospero po-
stremæ Sessionis exitu certiozem red-
deret. Adiit is Papam Centum-cellis, *Pallav. c. 2.*
qui ^{num. I.}

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

qui ipsum res gestas enarrantem summa animi voluptate percepit, ratum tamen non habuit, quod Legati declarassent, se a Synodo recessuros, si Comes Lunensis absolvendæ Synodo obstacula opponere non desisteret: non enim, inquiebat Papa, decet, Concilium deserere ob privati cujusdam cavillationes: unde per responsum Victorio injunctum illos hortabatur, ut suos labores usque ad Concilii exitum strenue profecerentur.

§. XL.

Lotharingii Cardinalis consilium de absolvenda Synodo.

*Pallav. c. 2.
num. 4.
Sarp. l. c.*

Tandem Concilium absolvi ferme omnes ardentem expetebant, atque inter alios Cæsarei nomine Imperatoris id efflictim rogabant, imo non modo Hispani Præsules haud amplius obfistebant, sed etiam suis sermonibus sat aperte indicabant, quod Synodi exitum non minus avide, quam ceteri præstolarentur: in quodam insuper conventu hac super re die duodecima Novembris habito Lotharingius Cardinalis hæc proponebat: „Equidem Cæsar, „atque Rex Catholicus ab initio sese „absolvendo Concilio opponere, sed „moti validis hortationibus, evidenti- „busque necessitatibus Gallæ, quæ versa-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

"versatur in discrimine secedendi, rem-
 "que per propriam nationis Synodum
 "corrumpendi, cesserunt voluntati Pon-
 "tificis tanquam filii obsequentes: ve-
 "rum ægerrime Clerus, omnesque
 "Franciæ Ordines, qui Possiacum pro
 "colloquio venerunt, retineri poterant,
 "ne aliter sibi consulere, donec Con-
 "cilium terminaretur: porro iidem res
 "Synodo adversas statuere meditan-
 "tur, imo re ipsa etiam statuent, si Sy-
 "nodus ultra protraheretur: insuper si
 "Synodus longius procedet, non modo
 "spatium temporis porrigetur hæreticis
 "concionatoribus ad inferendam popu-
 "lis pravam doctrinam, eamque tam
 "alte, ut ad ipsam postmodum evellen-
 "dam satis non sint ne ipsa quidem Con-
 "cilio Decreta: nec minus Gallici etiam
 "Præsules adigentur ad discessum ante
 "Synodi finem, partim ob dispendii gra-
 "vitatem, partim ob alias privatas, pub-
 "licasque necessitates, quod a complu-
 "ribus jam peractum videtur, & brevi
 "a cunctis peragetur, si res amplius
 "protrahatur: imo ego ipse quoque
 "ab utraque necessitate ad profectionem
 "compellor, necnon ad Nativitatis Do-
 "minicæ festa in Franciam redire sta-
 "tuo: quamquam si Synodus die præ-
 "stituto erit absolvenda, Synodi Patri-
 "bus integrum erit efficere, ut mihi il-

Sæcul. XVI. "Iud procuretur solatium, quod in Fran-
 A.C. 1563. "ciam optatum de absoluto Concilio
 "nuntium mecum deferre possim.

§. XLI.

*Legatorum sollicitudo pro discutiendis
 quæstionibus.*

Pallav. n. 5. **O**mnes Patres ibidem congregati ra-
Et 6. „tionibus a Cardinale propositis ap-
 plaudebant, ac Synodum penitus ab-
 solvi petebant; obsistebant tamen
 Leridenfis, & Legionensis Episcopi,
 petentes, ut antea Regis Catholici con-
 sensus obtineretur: alii quoque prius
 adhuc quasdam agitari quæstiones po-
 stulabant, sed & hi nonnisi remissius
 id urgebant: itaque Legatorum primus
 Ecclesiasticis Oratoribus horum Patrum
 opiniones exponebat, prævalente tamen
 Cardinalis Lotharingii sententia omnes
 eo intenti erant, ut de ratione hanc
 Synodum feliciter finiendi deliberare-
 tur: quam in rem inter omnes conven-
 tum, quod oporteret operam navare
 ad stabiliendas reliquas disciplinæ leges,
 & in iis, quæ spectant ad Principum
 reformationem, suaviter procedendum:
 ideo summo opere placuit exemplum
 Decreti missum a Pontifice, in quo re-
 novabantur de his sanctiones Concilio-
 rum, Canonumque antiquorum, & ad-
 hibebantur paternæ admonitiones pro
 eo;

eo, quod odiosa anathemata vibrarentur: porro de dogmatibus, purgatorium, indulgentias, invocationem sanctorum, ac Sacras imagines concernentibus perpensum est, multa reperiri in prioribus Conciliis, aliquid tamen de his in hac quoque Synodo dicendum esse, ut veteres, pravæque consuetudines corrigantur: præsertim vero de imaginibus protulit Lotharingius Cardinalis quoddam Sorbonæ Decretum, quod ab illis Patribus magnopere probatum est. Postridie habiti sunt Conventus, & Legati una cum Lotharingio die decima quarta Novembris statuerunt, quod duntaxat de dogmatibus, quæ jam fuissent exhibita, agendum esset, ac de ipsis nonnisi juxta formam, de qua jam antea dictum: quare accitis ad se nonnullis Patribus susceptum consilium eis aperuerunt, & quinque Prælatos pro quolibet argumento selegerunt, eis injungentes, ut ipsi una cum quinque Theologis paucos intra dies Decreta conficerent.

§. XLII.

Congregationes generales pro disciplina, ac dogmatum examine.

Rebus omnibus ita dispositis inchoati sunt die decima quinta Novembris coetus generales, bis in die habiti, ubi

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

Pallav. c. 3.
11. 111. 1.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

ubi agebatur de quatuordecim disciplinæ reparandæ articulis, qui supererant: cum vero festinandi voluntas fuaderet necessaria distinguere a supervacaneis, hinc ea brevitatis, prius haud consueta, fuit adhibitia, ut die decima octava ejusdem Mensis suam quisque sententiam proferre possit: eapropter Moronus Legatus hanc Patrum promptitudinem admiratus, paucis hæc exposuit: „incausum Patres adhibuerunt studia, ut pertraherent ad Concilium hæreticos, cum econtra præstantissimi fructus ab eo sperari possint, si declarentur dogmata, ac restituatur disciplina: equidem majora fortasse desiderari a Synodo possent, sed nos homines, nec Angeli sumus, & pro temporum conditione minus bonum eligi debet, dum majus obtineri non valet: ceterum Deus forsitan, ut executionem rerum decretarum, necnon indefessum Patrum studium, atque piam eorum voluntatem remuneretur, semitam ad meliora ostendet: pauca autem illa, quæ adhuc expedienda supersunt, privato studio, privatisque colloquiis adeo bene, atque exacte discussa videntur, ut diuturna disputatione publica non indigeant: caput quoque de Principibus emendatum est: tenentur autem Patres, ut „Princi-

"Principes per exempla potius, quam Sæc. XVI.
 "per pœnas, & anathemata ad pie- A.C. 1563.
 "tatem provocent: cum igitur futura
 "Sessione possint omnia confici, nil
 "quo minus Synodus absolvatur, ob-
 "stare videtur.

§. XLIII.

*Novi articuli a variis Præsulibus
 propositi.*

Postquam plures Prælati hoc pacto
 suas sententias promebant, quatuor *Pallav. c. 3.
 num. 3. & 4.*
 nova proponebantur capita, quæ Bartho-
 lomæus de Martyribus Bracarenfis Ar-
 chiepiscopus discuti petebat: porro eo-
 rum primum moderationem, ac fruga-
 litatem vivendi, & distributiones
 proventuum Ecclesiasticorum Episco-
 pis præscribendas concernebat: secun-
 dum autem de decimis, quas Laici
 possidebant, agebat, ac tertium anathe-
 matum, ac censurarum moderationem
 spectabat, quartum autem tractabat
 de constituendo Archivo in singulis Ec-
 clesiis, ubi publicæ tabulæ asservarentur.

§. XLIV.

*Varie opiniones circa frugalitatem
 Episcoporum.*

Præterea viginti duo capita ad Re- *Pallav. n. 5.
 6. & 7.*
 gulares universim reformandos pro-
 posita sunt, necnon octo alia, quæ pe-
 culia-

Sæcul. XVI. culiariter Sanctimoniales tangebant
A.C. 1563 Ceterum ex prioribus quatuor articulis
 primus parum arridebat potissimis, at-
 que inter ceteros Madrutius Cardinalis
 hujus statuti vim se everfurum crede-
 bat, si exponeret, quod quidam Epi-
 scopi, qui ditiones obtinent, ac Prin-
 cipes sunt, ægre possint adigi ad eam
 vivendi tenuitatem, quin sui splendo-
 ris jacturam subirent, eorumque ditio-
 nes perturbarentur: econtrario Archi-
 episcopus Bracarenfis hosce prætextus
 confutabat, dicens, sibi omnino videri,
 quod oporteret ipsis præscribi cer-
 tam vitæ normam status sui Sanctitati
 consonam, præcipue circa suppellectilem
 ac familiæ numerum, eosdemque ob-
 stringendos dicebat, ad reddendas re-
 dituum suorum rationes in Concilio
 provinciali; quamvis enim evaderent
 Domini illius partis, quæ illis necessa-
 ria est, reliquæ tamen partis dispensa-
 tores tantum eos esse inquiebat: verum
 tam prudentes rationes Patribus non
 probabantur.

§. XLV.

*Lunenſis Comes Hispaniæ Regis re-
 ſponſum expectari poſtulans.*

Pallav. l. c. **P**aucis post hunc conventum diebus
 Lunensis Comes, cum Synodi exi-
 tum toto studio maturari cerneret, hæc
 super

super re apud quosdam Oratores que-
rebatur, Legatisque hæc declarabat:
„permittere non possum, ut Hispa-
niæ Regis Domini mei responso ne-
quidem expectato tantopere Synodi
exitus urgeatur, hinc significo, me
omnes adhibiturum conatus non qui-
dem ut Concilium absolvi præpediam,
hac enim ratione contra datam fidem
agerem, sed ut non tam præcipiti con-
silio res agatur, Regisque responsum
expectetur: nam indignum mihi
videtur, quod Rex adeo potens non
majoris æstimetur, quam minimus
cujusdam Provinciæ Gubernator:,,
his dictis dein cum tanta verborum
vehementia differebat, ut Legati in-
dignatione commoti eidem exprobra-
rent, quod tanta illius temeritas me-
reretur, ut non solum Dei, sed etiam
Regis sui indignationem incurreret, at-
que ab eo severe puniretur, cum ipsius
agendi ratio, ac sermones sat aperte
manifestarent, quod hæreticis faveret,
cum tamen Hispaniæ Rex adeo firmiter
Religioni Catholicæ addictus probare-
tur, ut certe hunc agendi modum com-
probare abhorreret. Plura adhuc alia
minoris tamen momenti ultro, citro-
que proponebantur, postea autem cum
mutua indignatione discessum Biduo
post die vigesima nona ejusdem Mensis
Novem-

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

Sæcul. XVI. A.C. 1563. Novembris alia habebatur Congregatio, in qua rursus decretum, ut insuperhabita continua Lunensis Comitibus oppositione Concilium prompte absolveretur.

Eadem die vespere Tridenti fama increbuit, quod summus Pontifex periculoso morbo decumbens de vita sua periclitaretur: insuper Nuntius a Borromæo Cardinale missus quinta post hora adveniens Legatis literas deferbat, quibus idem rumor confirmabatur, unde Borromæus Legatos hortabatur, ut tota sollicitudine Synodum absolverent, insuperhabitis omnibus oppositionibus forte movendis, ut præveniretur schisma, quod Pontifice e vivis erepto oriri posset propter dissidia, quæ forte inter Sanctum Collegium, & Synodum propter jus novum Pontificem eligendi conflari possent. Data erat hæc epistola die vigesima septima Novembris, qua accepta Legati quanto citius accersebant duos Cardinales Lotharingium, & Madrutium unacum Cæsaris, ac Philippi Hispaniæ Regis Oratoribus, eosque cohortati sunt ad promovendum exitum Synodi, ut Republicam Christianam innumerabilium cladum periculo subducerent. Cæsariani, tametsi prius adeo festine Synodum absolvi exoptarent, nunc tamen
petie-

petierunt, ut post improvifum nuntium dies ille integer ad deliberandum ipfis concederetur: die autem poftero iterum convocati, cum ad alium cœtum alii etiam Oratores, & quinquaginta ferme Præfules convenirent, Cæfarei refponfum reddiderunt, & dixerunt fe confentire. Idem inter ceteros quoque convenit, excepto Comite Lunenfi, qui cum fuis Hispanis Præfulibus, ac tribus Italis firmiter repugnabat.

§. XLVI.

Quæftionum difcuffio a Patribus maturata.

Porro totum, quod ufque ad Sefſionem reliquum erat, tempus Præſides, Patresque impendebant, ut decreta ibidem promulganda perficerent, fecunda vero Decembris die Legati ad generalem conventum deferebant omnia decreta a Cardinale Ofio, aliisque Deputatis concinnata circa Purgatorium, S. Imagines, Reliquias, cultum, & invocationem Sanctorum, nec minus proferebantur articuli, qui difciplinæ reſtaurationem concernebant: cum vero de Indulgentiis paratum non haberetur Decretum, hinc in peculiari cœtu pridie congregato ſtatutum fuerat, ut illud omitteretur, compluribus licet id ægre ferentibus, ac præfertim Cæſa-

Hift. Eccleſ. Tom. XLVII, F rianis,

Sæc. XVI.
A.C 1563.

Pallav. n. 7.
Et 8.

Sæc. XVI. rianis, qui tamen postea consenserunt
A.C. 1563. cum aliter nequiret evitari, ne Galli ante
 Concilii exitum discederent.

§. XLVII.

*Primi Legati oratio ad Patres circa
Synodi exitum.*

Ragn. n. 208. Postea Cardinalis Moronus Legatorum
Act. MS. primus de Synodi finiendæ necessi-
Congr. Trid. tate rursus orationem habuit his ver-
arch. Vat. bis conceptam: „Tractata jam sunt ea,
Sign. 3196. „quæ hoc in Concilio magis neces-
p. 142. „sario discutienda videbantur, nam quod
 „ad fidem spectat, qui primus erat Con-
 „cilii scopus, ea sunt conclusa, quæ
 „ad justificationem, & ad Sacramenta
 „pertinebant, & nostri temporis hæ-
 „refes certis Canonibus damnatæ sunt:
 „ipsi vero hæretici, quorum resipiscen-
 „tiæ, & saluti præcipue consultum oportuit,
 „sæpe a summo Pontifice, & a vo-
 „bis ipsis, tum literis, tum certis e-
 „tiam Nuntiis, & fide publica invitati,
 „nunquam adduci potuerunt, ut huc
 „accederent: actum est præterea cum
 „Principibus, & præsertim cum Cæ-
 „sarea Majestate, cujus maxime apud
 „illos debuit esse auctoritas, ut eosdem
 „ad Concilium adeundum inducerent:
 „sed frustra omnes adhibitæ sunt per-
 „suasiones: utinam venissent, & se Con-
 „cilio, sententiisque nostris submis-
 „sent:

„sent: nam nullum nobis majus gaudium, Sæcul XVI.
 „nullum illis ipsis, & universo orbi A.C. 1563.
 „Christiano salutaris accidere potuisset:
 „forte Deus dabit illis mentem, sen-
 „sumque meliorem.

„Interea vos, qui rogando, & cun-
 „ctando pietati vestræ, & paternæ erga
 „illos charitati satis abunde satisfacistis,
 „quoniam videtis de illorum adventu
 „nullam esse spem reliquam, nihil est,
 „quod ultro tempus conteratis, præfer-
 „tim cum res Concilii in eum jam sint
 „statum deductæ, ut, quoties vobis col-
 „libitum fuerit, extremam illis possitis
 „manum imponere, nam quod ad re-
 „formationem pertinet, quæ secundus
 „Concilii scopus fuerat, multa acta
 „sunt, & in unoquoque dogmate ad-
 „ditum est aliquid semper, atque adeo
 „multum, quod ad ipsam reformatio-
 „nem pertineret, & quasi affines illi
 „dogmati abusus tolleret: in præce-
 „denti vero sessione tot, & tam præ-
 „clara generalis reformationis decreta
 „sanxistis, ut, si illa observetis, resti-
 „tuta omnino videatur antiqua Cleri
 „disciplina; possunt quidem optari ma-
 „jora, sed homines sumus, non An-
 „geli, & pro ratione temporum satis est
 „id amplecti, quod possimus, forsitan,
 „quando hæc executioni mandata fue-
 „rint, Deus ostendet meliora.

F 2

„Paucæ

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

„Pauca vero illa, quæ restant, &
 „jam vobis exhibita sunt, tum doctri-
 „næ, tum reformationis capita, a
 „vobis in privatis vestris ædibus jam
 „examinata, & digesta sunt, ut hoc
 „loco, neque multo tempore, neque
 „longis indigeant disputationibus. Ca-
 „put de Principibus reformatum est,
 „ac certe si ipsorum Principum probita-
 „tem animadvertimus, sane possumus
 „acquiescere: quod si eos ad pietatis
 „studium provocare volumus, exemplo
 „pietatis nostræ multo magis provo-
 „candi sunt, quam propositis pœnis,
 „aut anathematismis: vestræ igitur sint
 „partes, cum illis pie, & moderate a-
 „gere, & qua Christianos Patres decet,
 „charitate, & prudentia.

„Cæterum, cum nil ultra habea-
 „mus, neque de fide, neque de refor-
 „matione, quod vobis proponamus, &
 „ea, quæ nunc in manibus habetis, com-
 „mode possint unica futura Sessione ab-
 „solvi, cupimus nos, & maxime op-
 „portunum judicamus, si idem vobis
 „videatur, ut eadem futura Sessione fi-
 „nis Concilio imponatur. Summus
 „Pontifex idem valde optat, & probat:
 „idem Cæsarea Majestas cupit, idem
 „Galli, ut testatur Illustrissimus Cardi-
 „nalis Lotharingius: Germania enim,
 „& Gallia, ubi omnia ab hæreticis in
 „du-

Sæc. XVI.
A.C. 1563.

„dubium revocata sunt, eo majorem
 „quotidie trahunt ruinam, quo vos diu-
 „tius differtis Catholicorum causas, &
 „sententias vestris publicatis Decretis
 „confirmare, & veluti ab hostium in-
 „fidiis vindicatas in tuto collocare: Con-
 „cilium vero ipsum ob Germaniam, &
 „Galliam convocatum esse, nemo est,
 „qui ignoret, nam Regis quidem Ca-
 „tholici regna, & pacata erant, & Con-
 „cilio non indigebant, imo vero Rex
 „ipse Catholicus Concilium optavit, &
 „procuravit, ut Gallorum, & Germa-
 „norum salutem consuleretur, quod ut
 „jam fiat, tempus ipsum vos monet,
 „Oratores Principum id omnes exoptant:
 „omnia Concilii finem exposcunt, om-
 „nia sunt matura, colligendi sunt fru-
 „ctus: oves vestræ vos expectant, &
 „diuturniorem vestram absentiam ferre
 „non possunt: quare vestrum reditum
 „ad illas maturantes, expedite ea, quæ
 „in manibus habetis, & finem Conci-
 „lio imponentes vestris quoque vigiliis,
 „& laboribus finem imponite, quæ ut
 „maturiorem, & uberiores fructum
 „vobis ipsis, & universo orbi afferant,
 „assidue vestris, & omnium piorum pre-
 „cibus a Deo contendendum est.,

F 3 §. XLVIII.

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

§. XLVIII.

Sessio XXV. & postrema, seu nona
sub Pio IV.Labb. Col-
lect. Conc.

tom. 14.

pag. 893.

Es p. 1659.

Pallav. l. 5.

num. 4.

Rayn. n. 209.

Eadem die secunda Decembris faustum deferebatur nuntium, quod summus Pontifex non modo mortis periculum eluctatus fuerit, sed etiam magis firma, quam ante ægritudinem suam, valetudine fruatur. Altera die ipsemet. Papa transmissis literis idem confirmabat, hæcque occasione usus, denuo Patres rogabat, ut prompte Synodum finire satagerent. Adhuc eius votis prosperi rei successus, quippe die tertia Decembris habebatur vigesima quinta Sessio, quæ a Concilii initio postrema, sub Pii IV. autem Pontificatu nona fuit: ubi Patribus pro more in Ecclesia congregatis, peractisque solitis solemnibus Sacrum celebrabatur a Zambeccaro Sulmonensi Episcopo: Hieronymus vero Ragazzonus Venetus Nazianzenus Episcopus, ac tum Famagustanus Coadiutor latinam habebat orationem in hæc Psalmi quadragesimi octavi verba: *Audite hæc omnes Gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis terram.* In quibus verbis omnes Nationes invitabat, ut considerent faustum hunc diem, in quo Templum Dei restauratur, atque navigium post tam diuturnam, ac horrendam

dam tempestatem ad portum venit: Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
 „Major meæ. aiebat, lætitiæ causâ fuisset,
 „si Protestantés una ad magni hujus
 „operis felicitatem venire voluissent; ve-
 „rum id certe Patrum, aut Synodi culpa
 „non accidit, quippe ad Concilium ce-
 „lebrandum electa est illa urbs in fau-
 „cibus Germaniæ, in ipso limine do-
 „mus ipsorum posita, & quidem sine
 „ullo præsidio, ne qua suspicio loci mi-
 „nus liberi eis daretur, nec minus eo
 „invitati sunt data fide publica, imo
 „exspectati, & rogati fuere: insuper il-
 „lorum absentium animabus consultum,
 „explicata fide Catholica, & discipli-
 „na Ecclesiastica per reformationis ar-
 „ticulos restituta. His dictis refere-
 „bat omnia dogmata in Concilio facta,
 „necnon abusus e ritibus sacris sublato;
 „si nulla alia causâ convocandi Conci-
 „lium fuisset, vel hoc solo nomine id di-
 „cebat faciendum, ut furtiva, & clan-
 „destina matrimonia prohiberentur:
 „progressus inde ad ea, quæ pro refor-
 „matione constituta sunt, ostendit in sin-
 „gulis utilitatem publicam, quam ex
 „hisce decretis Ecclesia esset perceptura:
 „insuper adjungebat, quod in superiori-
 „bus Conciliis actum sæpe fuerit de fide
 „explicanda, moribusque corrigendis,
 „at nunquam in ulla Synodo diligentius,
 „atque distinctius, quam in Tridentina,

Sæcul. XVI. cum ibi argumenta, & rationes hæreticorum pertractatæ fuerint, & nonnullæ tribus, quatuorve vicibus discussæ, ubi id summa sæpe contentione, ac æstu fiebat, non quod inter ipsos Patres esset animorum discordia, vel dissensio, quæ inter idem sentientes, idemque spectantes nulla esse poterat: sed id ipsum fiebat ad veritatem sincere explicandam, atque ita illustrandam, ut adversariorum etiam absentium saluti non minus provideretur, quam si adfuissent: hortatus denique est omnes Patres, ut dein, ubi ad Diæceses rediissent, decreta fortiter exequerentur, necnon Deo primas gratias agerent, ac Pio IV. Pontifici, qui nec curæ, nec labori, nec sumptibus pepercit, ut tam sanctum opus ad felicem exitum deduceret, cum & missi sunt ad Protestantium nationes, atque provincias Nuntii, & Legati Tridentum: excitati Principes, ut illinc Oratores mitterent, nec ullis quoque sumptibus parceretur ad Concilii amplitudinem, ac libertatem tuendam: postea Legatos laudavit, quod Synodi Duces, ac Moderatores extitissent, & nominatim Cardinalem Moronum amplis elogiis honorabat; omnibus tandem Patribus gratulabatur gloriam, apud posteros sibi conciliatam, necnon immen-

immensum gaudium, quo gloriose red-
euntes suos populos recreabunt.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. XLIX.

Decretum primum de Purgatorio.

Cum Catholica Ecclesia, Spiritu san-
cto edocta, ex sacris literis, &
antiqua Patrum traditione in sacris
Conciliis, & novissime in hac Oecu-
menica Synodo, docuerit Purgatorium
esse, animasque ibi detentas fidelium
suffragiis, potissimum vero acceptabili
altaris sacrificio juvari; præcipit sancta
Synodus Episcopis, ut sanam de pur-
gatorio doctrinam, a sanctis Patribus,
& sacris Conciliis traditam, a Christi
fidelibus credi, teneri, doceri, & ubi-
que prædicari diligenter studeant: apud
rudem vero plebem difficiliore, ac
subtiliores quæstiones, quæque ad
ædificationem non faciunt, & ex qui-
bus plerumque nulla fit pietatis acces-
sio, a popularibus Concionibus seclu-
dantur: incerta item, vel quæ specie
falsi laborant, evulgari, ac tractari
non permittant: ea vero, quæ ad cu-
riositatem quamdam, aut superstitio-
nem spectant, vel turpe lucrum sa-
piunt, tanquam scandala, & fidelium
offendicula prohibeant: curent autem
Episcopi, ut fidelium vivorum suffra-
gia, Missarum scilicet sacrificia, Ora-
tiones,

*Labb. coll.
Conc. l. e.
Pallav. l. c.*

F 5

tiones,

Sæcul. XVI. „tiones, eleemosynæ, aliaque pietatis
 A.C. 1563. „opera, quæ a fidelibus pro aliis fide-
 „libus defunctis fieri consueverunt, se-
 „cundum Ecclesiæ instituta pie, & de-
 „vote fiant, & quæ pro illis ex testato-
 „rum foundationibus, vel alia ratione
 „debentur, non perfunctorie, sed a Sa-
 „cerdotibus, & Ecclesiæ ministris, &
 „aliis, qui hæc præstare tenentur, di-
 „ligenter, & accurate perfolvantur.

S. L.

Decretum II.

*De invocatione, veneratione, & Re-
 liquiis Sanctorum, & sacris
 imaginibus.*

Labbe &
 Pallav. l. c.

„Mandat sancta Synodus omnibus E-
 „piscopis, & ceteris docendi mu-
 „nus, curamque sustinentibus, ut juxta
 „catholicæ, & apostolicæ Ecclesiæ u-
 „sum a primævis christianæ religionis
 „temporibus receptum, sanctorumque
 „Patrum consensionem, & sacrorum
 „Conciliorum Decreta, in primis, de
 „Sanctorum intercessione, invocatione,
 „Reliquiarum honore, & legitimo ima-
 „ginum usu fideles diligenter in-
 „struant, docentes eos, Sanctos una
 „cum Christo regnantes orationes suas
 „pro hominibus Deo offerre, bonum,
 „atque utile esse suppliciter eos invo-
 „care,

„care, & ob beneficia impetranda a Deo Sæcul. XVI.
 „per Filium ejus Jesum Christum Do- A.C. 1563.
 „minum nostrum, qui solus noster Re-
 „demptor, & Salvator est, ad eorum o-
 „rationes, opem, auxiliumque confu-
 „gere: illos vero, qui negant Sanctos
 „æterna felicitate in cœlo fruentes in-
 „vocandos esse, aut qui asserunt, vel
 „illos pro hominibus non orare, vel eo-
 „rum, ut pro nobis etiam singulis o-
 „rent, invocationem esse idololatriam,
 „vel pugnare cum verbo Dei, adversa-
 „rique honori unius Mediatoris Dei, &
 „hominum Jesu Christi, vel stultum esse
 „in cœlo regnantibus voce, vel mente
 „supplicare; impie sentire.

„Sanctorum quoque Martyrum, &
 „aliorum cum Christo viventium sancta
 „corpora, quæ viva membra fuerant
 „Christi, & templum Spiritus Sancti,
 „ab ipso ad æternam vitam fuscitan-
 „da, & glorificanda, a fidelibus vene-
 „randa esse, per quæ multa beneficia
 „a Deo hominibus præstantur, ita, ut
 „affirmantes Sanctorum Reliquiis ve-
 „nerationem, atque honorem non de-
 „beri, vel eas, aliaque sacra monumen-
 „ta a fidelibus inutiliter honorari, at-
 „que eorum opis impetrandæ causâ
 „Sanctorum memorias frustra frequen-
 „tari, omnino damnandi sint, prout
 „jam

Sæcul. XVI., jam pridem eos damnavit, & nunc
 A. C. 1563., etiam damnat Ecclesia.

„Imagines porro Christi, Deiparæ Vir-
 „ginis, & aliorum Sanctorum, in templis
 „præsertim, habendas, & retinendas, eis-
 „que debitum honorem, & venerationem
 „impertiendam, non quod credatur in-
 „esse aliqua in iis divinitas, vel virtus,
 „propter quam sint colendæ, vel quod
 „ab eis sit aliquid petendum, vel quod
 „fiducia in imaginibus sit figenda, ve-
 „luti olim fiebat a gentibus, quæ in i-
 „dolis spem suam collocabant, sed quo-
 „niam honos, qui eis exhibetur, refer-
 „tur ad prototypa, quæ illæ repræsen-
 „tant, ita, ut per imagines, quas oscu-
 „lamur, & coram quibus caput aperi-
 „mus, & procumbimus, Christum ado-
 „remus, & Sanctos, quorum illæ si-
 „militudinem gerunt, veneremur. Id
 „quod Conciliorum, præsertim vero se-
 „cundæ Nicænæ Synodi decretis con-
 „tra imaginum oppugnatores est san-
 „ctum.

„Illud vero diligenter doceant Epif-
 „copi, per historias mysteriorum nostræ
 „redemptionis, picturis, vel aliis simi-
 „litudinibus expressas, erudiri & con-
 „firmari populum in articulis fidei com-
 „memorandis, & assidue recolendis;
 „tum vero ex omnibus sacris imagini-
 „bus magnum fructum percipi, non so-
 „lum,

„lum, quia admonetur populus benefi-
 „ciorum, & munerum, quæ a Christo
 „sibi collata sunt, sed etiam, quia Dei
 „per Sanctos miracula, & salutaria ex-
 „empla oculis fidelium subjiciuntur, ut
 „pro iis Deo gratias agant, ad sancto-
 „rumque imitationem vitam, mores-
 „que suos componant, excitenturque ad
 „adorandum, ac diligendum Deum, &
 „ad pietatem colendam: si quis autem
 „his decretis contraria docuerit, aut
 „senferit; anathema sit.

„In has autem sanctas, & salutare
 „observationes, si qui abusus irreperint,
 „eos prorsus aboleri sancta Synodus
 „vehementer cupit, ita, ut nullæ falsi
 „dogmatis imagines, & rudibus peri-
 „culosi erroris occasionem præbentes
 „statuantur: quod si aliquando histo-
 „rias, & narrationes sacræ Scripturæ,
 „cum id indoctæ plebi expediet, expri-
 „mi, & figurari contigerit, doceatur
 „populus, non propterea divinitatem
 „figurari, quasi corporeis oculis conspi-
 „ci, vel coloribus, aut figuris exprimi
 „possit: omnis porro superstitio in San-
 „ctorum invocatione, Reliquiarum ve-
 „neratione, & imaginum sacro usu tol-
 „latur; omnis turpis quæstus elimine-
 „tur, omnis denique lascivia vitetur,
 „ita, ut procaci venustate imagines
 „non pingantur, nec ornentur, & San-
 „ctorum

Sæcul. XVI.

A.C. 1563

Sæcul. XVI
A.C. 1563.

„ctorum celebratione, ac Reliquiarum
„visitatione homines ad commessatio-
„nes, atque ebrietates non abutantur,
„quasi festi dies in honorem Sanctorum
„per luxum, ac lasciviam agantur. Po-
„stremo tanta circa hæc diligentia, &
„cura ab Episcopis adhibeatur, ut ni-
„hil inordinatum, aut præpostere, &
„tumultuarie accomodatum, nihil pro-
„fanum, nihilque inhonestum appareat,
„cum domum Dei deceat Sanctitudo.

„Hæc ut fidelius observentur, statuit
„sancta Synodus, nemini licere ullo in
„loco, vel Ecclesia, etiam quomodoli-
„bet exempta, ullam insolitam ponere,
„vel ponendam curare imaginem, nisi
„ab Episcopo approbata fuerit, nulla e-
„tiam admittenda esse nova miracula,
„nec novas Reliquias recipiendas, nisi
„eodem recognoscente, & approbante E-
„piscopo: qui simul, atque de iis ali-
„quid compertum habuerit, adhibitis in
„consilium Theologis, & aliis piis viris,
„ea faciat, quæ veritati, & pietati con-
„sentanea judicaverit; quod si aliquis
„dubius, aut difficilis abusus sit extir-
„pandus, vel omnino aliqua de iis re-
„bus gravior quæstio incidat; Episco-
„pus, antequam controversiam dirimat,
„Metropolitani, & Comprovincialium
„Episcoporum in Concilio provinciali
„sententiam expectet, ita tamen, ut ni-
„hil

„hil inconsulto sanctissimo Romano Pontifice novum, aut in Ecclesia ha-
 „ctenus inusitatum decernatur.

Sæcul. XVI.

A. C. 1563.

Circa hoc Decretum de invocatione Sanctorum omnes quidem Patres unanimi suffragio petebant, ut sigillatim cunctæ opiniones Ecclesiæ Romanæ usui repugnantes damnentur, haud exigua autem movebatur quædam difficultas circa rationem, qua cultus his imaginibus deferatur; quippe Laticianensis Archiepiscopus eas duntaxat cultu, ut ajunt, respectivo esse honorandas propugnabat: verum Pater Laynesius addebat, quod præter hunc honorem, quæ eis defertur ob id, quod repræsentant, etiam ipsis debeatur alius cultus eis proprius, quando in loco adorationis sunt expositæ. Porro hunc cultum appellabat objectivum, alterum vero relativum; nam, inquebat ille, sicut vasa, vestesque sacræ venerationis, quæ ipsis propter consecrationem debetur, dignæ sunt, quamvis nihil sanctum repræsentent, ita etiam Imago, quæ ad cultum dicatur, mereatur venerationem præter illum cultum, qui ei propter id, quod repræsentat, defertur. Porro Cardinalis Osius juxta utriusque sententiam Decretum ita concinnabat, ut Archiepiscopi opinio utpote clara, & intellectu facilis exprimeretur.

mere-

Sæcul. XVI. meretur, quin tamen ulla infereretur
 A.C. 1563. vox, quæ alterius opinioni adverfa-
 batur: quapropter utrumque Decretum
 de Purgatorio, & cultu Sanctorum a Pa-
 tribus fuit approbatum per vocem *Pla-*
cet, solus tamen Montis Marani Epif-
 copus dixit, quod sibi non licuisset ob
 temporis penuriam certum iudicium
 stabilire, ac proinde in Pontifice, ac
 Sede Apostolica id reponeret: Gua-
 dicensis vero Episcopus Decretorum ve-
 ritatem comprobans addebat, quod
 præceps celeritas in conficiendis hisce
 Decretis sibi minus grata fuisset: inte-
 rim reliqui omnes responderunt per
 merum verbum *placet*. Dein lecti sunt
 Canones tam ad peculiarem Regula-
 rium, quam ad universalem cunctorum
 disciplinam spectantes.

§. LI.

*De reformatione Regularium, &
 Monialium.*

Hæc Decreta viginti duobus capi-
 tibus comprehensa his erant concepta
 verbis.

Eadem Sacrosancta Synodus re-
 formationem prosequens, ea, quæ se-
 quuntur, statuenda esse censuit.

CAPUT

CAPUT I.

Sæcul XVI.
A.C. 1563.

Regulares omnes, ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant: id ut fiat, Superiores sedulo curent.

„Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasteriis, pie institutis, & recte administratis, in Ecclesia Dei splendoris, atque utilitatis oriatur; necessarium esse censuit, quo facilius, ac maturius, ubi collapsa est, vetus, & regularis disciplina instauretur, & constantius, ubi conservata est, perseveret, præcipere, prout hoc Decreto præcipit, ut omnes Regulares tam viri, quam mulieres, ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac, si quæ alia sunt alicujus regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respective essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent, omnisque cura, & diligentia a Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum visitationibus, quas suis temporibus facere non

Hist. Eccles. Tom. XLVII. G „præ-

Sæcul XVI. „prætermittant, ut ab illis non receda-
A.C. 1563. „tur; cum compertum sit ab eis non
 „posse ea, quæ ad substantiam regula-
 „ris vitæ pertinent, relaxari, si enim
 „illa, quæ bases sunt, & fundamenta
 „totius Regularis disciplinæ, exacte
 „non fuerint conservata, totum cor-
 „ruat ædificium necesse est.

§. LII.

CAPUT II.

*Proprietas regularibus omnino pro-
 hibetur.*

„Nemini igitur Regularium, tam vi-
 „rorum, quam mulierum, licet
 „bona immobilia, vel mobilia, cujus-
 „cunque qualitatis fuerint, etiam quo-
 „vis modo ab eis acquisita, tanquam
 „propria, aut etiam nomine conven-
 „tus, possidere, vel tenere, sed statim
 „ea Superiori tradantur, conventuique
 „incorporentur. Nec deinceps liceat
 „Superioribus bona stabilia alicui re-
 „gulari concedere, etiam ad usumfru-
 „ctum, vel usum, administrationem, aut
 „commendam; administratio autem
 „bonorum Monasteriorum, seu conven-
 „tuum ad solos Officiales eorundem, ad-
 „nutum Superiorum amovibiles, perti-
 „neat: mobilium vero usum ita Supe-
 „riores permittant, ut eorum suppellex
 „statui

„statui paupertatis, quam professi sunt, Sæcul. XVI.
 „conveniat, nihilque superflui in ea sit, A. C. 1563.
 „nihil etiam, quod sit necessarium, eis
 „denegetur. Quod si aliquis quidquam
 „tenere deprehensus, aut convictus fue-
 „rit, is biennio activa, ac passiva vo-
 „ce privatus sit, atque etiam juxta suæ
 „regulæ, & ordinis constitutiones pu-
 „niatur.

§. LIII.

*Bona immobilia possidendi facultas
 Regularibus concessa.*

CAPUT III.

*Omnia monasteria, quæ hic non prohi-
 bentur, possunt possidere bona immobilia:
 numerus personarum in illis pro modo fa-
 cultatum, aut eleemosynarum consti-
 tuendus: nulla sine licentia
 Episcopi erigenda.*

„Concedit sancta Synodus omnibus
 „monasteriis, & domibus, tam vi-
 „rorum, quam mulierum, & Mendican-
 „tium, exceptis domibus Sancti Fran-
 „cisci Capucinorum, & eorum, qui Mi-
 „norum de observantia vocantur, etiam
 „quibus aut ex constitutionibus suis e-
 „rat prohibitum, aut ex privilegio A-
 „postolico non erat concessum, ut dein-
 „ceps bona immobilia eis possidere
 „liceat: quod si aliqua loca ex prædi-
 „ctis,

Sæcul. XVI. „ctis, quibus auctoritate Apostolica si-
 A.C. 1563. „milia bona possidere permissum erat,
 „eis spoliata sint, eadem omnia illis re-
 „stituenda esse decernit. In prædictis
 „autem Monasteriis & domibus, tam
 „virorum, quam mulierum, bona im-
 „mobilia possidentibus, is tantum nu-
 „merus constituatur, ac in posterum
 „conservetur, qui vel ex redditibus pro-
 „priis monasteriorum, vel ex consuetis
 „elemosynis commode possit sustenta-
 „ri, nec de cetero similia loca erigan-
 „tur sine Episcopi, in cujus Diœcesi e-
 „rigenda sunt, licentia prius obtenta.

Sarpus l. 3.
P. 774.

In ea Congregatione, in qua exa-
 minabatur tertium hoc caput, vi cuius
 omnibus Religiosis Mendicantibus con-
 cessum, ut bona immobilia possidere
 possent, quamvis eorum Regulis repugna-
 ret, Frater Franciscus Zamora Gene-
 ralis Fratrum S. Francisci de observan-
 tia instabat, ut ipsius ordo exciperetur,
 nam assererat, quod firmiter hi omnes
 Religiosi statuissent juxta S. Francisci re-
 gulam vivere, a qua haud quaquam exi-
 mendi essent, qui exemptionem non
 peterent. Igitur satisfactum est ejus
 precibus, hoc Ordine excepto: sed &
 Capuccinis instante ea de re F. Thõ-
 ma Casello ipsorum Generali idem con-
 cedebatur. Insuper instabat Jesuita-
 rum Generalis Pater Laynesius, ut ex-
 cipe-

ciperetur Societas Jesu, nam affirmabat, Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
 quod ecquidem Collegia illa, quæ pro Scholaribus necdum Religionem professis destinarentur, bonis immobilibus frui possent, domus tamen professorum, in quibus proprie Societas consistit, teneantur non nisi ex mendicato vivere, quin aliquod bonum stabile possiderent. Id quoque facile ei concessum est, verum postridie reversus sua dicta revocabat, atque in exemptione comprehendendi petiit, ita inquiring: „Societas „quidem mea perpetuo ex mendicatis „in domibus professis vivet: ceterum „a nobis non id pensi habetur, ut hoc „nomine mundi applausum consequamur; sufficit nobis meritum apud „Deum, quod tanto etiam erit majus, „cum nunquam, quamvis licitum esset, „Concilii liberalitate simus usuri. „ Id consilii de communi sententia illorum quatuor Jesuitarum, qui Synodo intererant, innotuit, proponente Patre Torrensi, qui agebat, hoc pacto liberum ipsis fore, concessione Concilii vel uti, vel non uti, prout commodum videretur.

§. LIV.

De Religiosorum exitu.

G 3

CAPUT

Sæc XVI.
A C 1562

CAPUT IV.

Regularis sine Superioris licentia nec se obsequio alterius loci, aut personæ subiciat: nec a conventu recedat: absens studiorum causa in Conventibus commoretur.

„Prohibet sancta Synodus, ne quis
 „Regularis sine sui Superioris li-
 „centia, prædicationis, vel lectionis,
 „aut cuiusvis pii operis prætextu, sub-
 „jiciat se obsequio alicujus Prælati,
 „Principis, vel Universitatis, vel Com-
 „munitatis, aut alterius cujuscunque
 „personæ, seu loci; neque ei aliquod
 „privilegium, aut facultas ab aliis su-
 „per iis obtenta suffragetur: quod si
 „contra fecerit, tanquam inobediens
 „arbitrio Superioris puniatur. Nec li-
 „ceat Regularibus a suis conventibus
 „recedere, etiam prætextu ad Superio-
 „res suos accedendi, nisi ab eisdem mis-
 „si, aut vocati fuerint: qui vero sine
 „prædicto mandato in scriptis obtento
 „reperitus fuerit, ab Ordinariis locorum
 „tanquam desertor sui instituti punia-
 „tur: illi autem, qui studiorum causa
 „ad Universitates mittuntur, in Conven-
 „tibus tantum habitent; alioquin ab
 „Ordinariis contra eos procedatur.

§. LV.

§. LV.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

De clausura Monialium.

CAPUT V.

*Clausuræ Monialium, præsertim quæ
extra urbes agunt, provideatur.*

„Bonifacii Octavi constitutionem, quæ
„incipit: *Periculoso*, renovans san-
„cta Synodus, univèrsis Episcopis, sub
„obtestatione divini iudicii, & intermi-
„natione maledictionis æternæ, præci-
„pit, ut in omnibus Monasteriis sibi sub-
„iectis ordinaria, in aliis vero Sedis
„Apostolicæ auctoritate, clausuram San-
„ctimonialium, ubi violata fuerit, dili-
„genter restitui, & ubi inviolata est,
„conservari maxime procurent, inobe-
„dientes, atque contradictores per cen-
„suras Ecclesiasticas, aliasque pœnas,
„quacunque appellatione postposita,
„compescentes, invocato etiam ad hoc,
„si opus fuerit, auxilio brachii sæcula-
„ris, quod auxilium ut præbeatur, om-
„nes christianos Principes hortatur
„sancta Synodus, & sub excommuni-
„cationis pœna, ipso facto incurrenda,
„omnibus Magistratibus secularibus in-
„jungit. Nemini autem sanctimonia-
„lium liceat post professionem exire a
„monasterio, etiam ad breve tempus,
„quocunque prætextu, nisi aliqua ex
„legitima

*C. de statu
Regul. in 6.*

G 4

Sæc. XVI.

A C 1563

„gitima caussa, ab Episcopo approbar-
 „da, indultis quibuscunque, & privile-
 „giis non obstantibus: ingredi autem in-
 „tra septa monasterii nemini liceat,
 „cujuscunque generis, aut conditionis,
 „sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi,
 „vel Superioris licentia in scriptis ob-
 „tenta, sub excommunicationis pœna,
 „ipso facto incurrenda; dare autem tan-
 „tum Episcopus, vel Superior licen-
 „tiam debet in casibus necessariis, in-
 „que alius ullo modo possit, etiam vi-
 „gore cujuscunque facultatis, vel in-
 „dulti hætenus concessi, vel in poste-
 „rum concedendi: & quia monasteria
 „sanctimonialium, extra moenia urbis,
 „vel oppidi constituta, malorum homi-
 „num prædæ, & aliis facinoribus sine
 „ulla sæpe custodia sunt exposita, ca-
 „rent Episcopi, & alii Superiores, si ita
 „videbitur expedire, ut sanctimonialia
 „ex iis ad nova, vel antiqua Monaste-
 „ria intra urbes, vel oppida frequentia
 „reducantur, invocato etiam auxilio, si
 „opus fuerit, brachii secularis: impe-
 „dientes vero, vel non obedientes, per
 „censuras Ecclesiasticas parere com-
 „pellant.

§. LVI.

De Superiorum electionibus.

CAPUT

CAPUT VI.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.*Ratio eligendi Superiores.*

„In electione Superiorum, quorumcun-
 „que Abbatum temporalium, & a-
 „liorum Officialium, ac Generalium, &
 „Abbatissarum, atque aliarum Præposi-
 „tarum, quo omnia recte, & sine ul-
 „la fraude fiant, in primis sancta Sy-
 „nodus districte præcipit, omnes supra
 „dictos eligi debere per vota secreta, ita,
 „ut singulorum eligentium nomina
 „nunquam publicentur. Nec in poste-
 „rum liceat Provinciales, aut Abbates,
 „Priores, aut alios quoscunque Titula-
 „res, ad effectum electionis faciendæ
 „constituere, aut voces, & suffragia ab-
 „sentium supplere: si vero contra hu-
 „jus Decreti constitutionem aliquis e-
 „lectus fuerit, electio irrita sit, & is,
 „qui ad hunc effectum se in Provincia-
 „lem, Abbatem, aut Priorem creari
 „permiserit, deinceps ad omnia officia
 „in Religione obtinenda inhabilis ex-
 „istat, facultatesque super his con-
 „cessæ eo ipso abrogatæ censeantur, &
 „si in posterum aliæ concedantur, tan-
 „quam subreptitiæ habeantur.

§. LVII.

*De electione Superiorum in Mona-
 „lium Monasteriis.*

G 5

CAPUT

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

CAPUT VII.

Quæ, & quomodo in Abbatissas, & quocun-
que nomine Præfectas eligendæ:
duobus Monasteriis nulla
præficiatur.

„Abbatissa, & Priorissa, & quocun-
que alio nomine Præfecta, vel Præ-
posita appelletur, eligatur non minor
annis quadraginta, & quæ octo an-
nis post expressam professionem lau-
dabiliter vixerit: quod si his qualita-
tibus non reperiat in eodem mona-
sterio, ex alio ejusdem ordinis eligi
possit: si hoc etiam incommodum Su-
periori, qui electioni præest, videatur;
ex iis, quæ in eodem Monasterio an-
num trigesimum excefferint, & quin-
que saltem annis post professionem re-
cte vixerint, Episcopo, vel alio Su-
periore consentiente eligatur: duo-
bus vero Monasteriis nulla præficia-
tur, & si qua duo, vel plura quo-
cunque modo obtinet, cogatur, uno
excepto, intra sex Menses cetera re-
signare: post id vero tempus, nisi re-
signaverit, omnia ipso jure vacent: is
vero, qui electioni præest, Episcopus,
sive alius Superior, claustra Monaste-
rii non ingrediatur, sed ante cancello-
rum fenestellam vota singularum au-
diat, vel accipiat. In reliquis ferven-
tur

„ventur singulorum ordinum, vel mo-
 „nasteriorum constitutiones.

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

§. LVIII.

*De Monasteriis Sedi Apostolicæ
 subjectis.*

CAPUT VIII.

*Regimen monasteriorum, non habentium
 Ordinarios Regulares Visitatores, quo-
 modo insituendum.*

„**M**onasteria omnia, quæ generalibus
 „capitulis, aut Episcopis non sub-
 „sunt, nec suos habent ordinarios regu-
 „lares Visitatores, sed sub immediata
 „Sedis Apostolicæ protectione, ac dire-
 „ctione regi consueverunt, teneantur in-
 „fra annum a fine præsentis Concilii,
 „& deinde quolibet triennio sese in con-
 „gregationes redigere juxta formam
 „constitutionis Innocentii tertii in Con-
 „cilio Generali, quæ incipit, *in singulis*,
 „ibique certas regulares personas de-
 „putare, quæ de modo, & ordine, de
 „prædictis Congregationibus erigendis,
 „ac statutis in eis exequendis delibe-
 „rent, & statuant. Quod si in his negli-
 „gentes fuerint, liceat Metropolitanis,
 „in cujus provincia prædicta Monaste-
 „ria sunt, tanquam Sedis Apostolicæ
 „Delegato, eos pro prædictis causis
 „convocare: Quod si infra limites unius
 „provin-

*Conc. Gen.
 Lateran.
 IV. c. 12.*

Sæcl XVI.

A.C.1563.

„provinciae non sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum, vel trium provinciarum monasteria unam facere congregationem: ipsis autem Congregationibus constitutis, illarum generalia capitula, & ab illis electi Præsides, vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in suæ Congregationis monasteria, ac Regulares in eis commorantes, quam alii Præsides, ac Visitatores in ceteris habent Ordinibus, teneanturque suæ Congregationis monasteria frequenter visitare, & illorum reformationi incumbere, & ea observare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta: quod si etiam Metropolitano instante prædicta exequi non curaverint, Episcopis, in quorum Diæcesibus loca prædicta sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

Hoc reformationis decretum in Galliis adeo necessarium credebatur, ut per edictum Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo adoptaretur, atque in septimo ejus articulo præciperetur, quatenus Religiosi, qui nulli Ordinis Superiori sunt obnoxii, teneantur, & adstringantur sibi certum Ordinem seligere, cujus Superioris visitationi subjaceant, quin tamen fiat præjudi-

iudicium ordinariæ Præfulum iurisdic-
 ctioni. Hoc etiam præscriptum erat in
 articulo decimo septimo Blessensis edicti
 his verbis: „Omnia Monasteria, quæ
 „Capitulis generalibus non sunt subjecta,
 „ac se immediate Sedi Apostolicæ sub-
 „jecta prætendunt, intra unius anni spa-
 „tium absque ulteriori mora adstringen-
 „tur, sese unire cuidam Congregationi
 „Ordinis sui, ejusdemque Regni: porro
 „in eadem Congregatione fiant statuta,
 „& eligantur visitatores deputati, qui
 „ea, quæ pro regulari disciplina decer-
 „nentur, executioni mandari, obser-
 „vari, atque in opus deduci curabunt:
 „si vero renuerint, aut ulteriorem mo-
 „ram traxerint, per Episcopum providebi-
 „tur, insuper in articulo trigesimo hæc
 „habentur: in omnibus Monasteriis tam
 „Religiosorum, quam Monialium, ut-
 „riusque sexus Regulares vivere tenean-
 „tur in communi, & juxta regulam,
 „quam professi sunt, quam in rem Ar-
 „chiepiscopis, Episcopis & Ordinum
 „Superioribus incumbat, ut monasteria
 „curæ suæ commissa visitantes Discipli-
 „nam Monasticam, ejusque vigorem
 „juxta primævum horum Monasteriorum
 „institutum restaurent, ibidemque tot
 „Religiosos collocent, quot ad Divini
 „officii celebrationem necessarii sunt,
 „atque ea, quæ ipsi ibidem decernent,
 „effe-

Sæcul XVI.
 A. C. 1563.

Sæcul. XVI. „effectui dabuntur, insuper habitis op
A.C. 1563. „positionibus, & appellationibus qu
 „buscunque. „

Edictum Anno Salutis nostræ mil
 lesimo quingentesimo nonagesimo sexto
 ad Cleri preces editum in articulo se
 ptimo hæc habet: „Usquedum Abbates
 „& Religiosi, qui Archiepiscoporum, at
 „que Episcoporum jurisdictione, & visi
 „tatione immunes sunt, sese cuidam
 „Ordinis sui Congregationi aggregave
 „rint, ac Visitatores pro Monasterio
 „rum Reformatione nominaverint, at
 „que elegerint, interim Archiepiscopi
 „& Episcopi in sua quisque Diæcesi præ
 „fata visitabunt monasteria, atque in
 „quæ reformationem, & disciplinam
 „Regularem concernent, providebunt
 „sibi vero adjunctent duos ejus
 „dem Ordinis Patres ex hisce Mona
 „steriis, atque omnia, quæ a præfatis
 „Archiepiscopis, & Episcopis erunt
 „fancita, executioni mandabuntur, non
 „obstantibus oppositionibus, & appel
 „lationibus quibuscunque.

§. LIX.

*De Monialium Monasteriis Pontifici
 subditis.*

C A P U T IX.

*Monialium monasteria immediate subje
 Sect*

Sedi Apostolicæ ab Episcopo regantur: alia vero a deputatis in Capitulis generalibus, vel aliis Regularibus.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„**M**onasteria Sanctimonialium, sanctæ Sedi Apostolicæ immediate sub-
„jecta, etiam (sub nomine capitulorum
„sancti Petri, vel sancti Joannis, vel
„alias quomodocunque nuncupentur,
„ab Episcopis, tanquam dictæ Sedis de-
„legatis, gubernentur, non obstanti-
„bus quibuscunque: quæ vero a De-
„putatis in Capitulis generalibus, vel
„ab aliis Regularibus reguntur, sub eo-
„rum cura, & custodia relinquuntur.

Trigesimo, & trigesimo primo Bles-
fensis edicti articulo, necnon alio de-
creto circa annum Domini millesimum
sexcentimum vigesimum nonum edito
disertis verbis in articulo quarto omni-
bus Prælatiis tam Regularibus, quam
sæcularibus injungitur, ut sexto Mense
post præfati edicti promulgationem
Abbatiarum, Prioratum, alio-
rumque per Diæceses suas conven-
tuum tam Religiosorum, quam Monia-
lium, quæ non subsunt Congregationi
reformatæ, reformationi incumbant, ibi-
demque Monasticam regulam, & clau-
suram observari curent non obstanti-
bus cunctis reservationibus sacræ Sedis:
insuper opem ferant, ut harum Con-
gregationum Superiores suo officio satisfa-

tisfa-

Sæcul. XVI. tisfacere possint. Itaque juxta hoc e-
 A.C. 1563. dictum Episcopis sartum servabatur jus
 visitandi Monasteria Fontis - Ebraldi,
 contra quæ lata est Senatus secretioris
 sententia Anno Christi millesimo sex-
 centesimo trigesimo quinto die vigesi-
 ma septima Augusti. Pariter Aptensis
 Episcopus juxta latam sententiam re-
 staurabat reformationem Monialium
 sanctæ Catharinæ Aptensis Ordinis S. Au-
 gustini, die vigesima prima Decembris
 Anno ab Incarnatione Dominica mil-
 lesimo sexcentesimo trigesimo octavo,
 quæ eadem sententia in Provincia per
 Senatus edictum die vigesima nona ju-
 nii Anno reparatæ Salutis millesimo
 sexcentesimo trigesimo nono confirmata
 fuit. Præterea Parisiensis Senatus e-
 dicto die sexta Martii Anno Christi mil-
 lesimo sexcentesimo quinquagesimo ter-
 tio fuit declaratum, quod Abbatissa,
 & ejus Moniales ex Ordine, & Regula
 S. Benedicti visitationi, omnique alteri
 jurisdictioni, ac potestati Lemovicensis
 Episcopi sint subjectæ: Puteanus quo-
 que Episcopus vindicabat jus suum, vi-
 cius monasterium S. Claræ, quod
 sanctæ Colettæ reformationem ample-
 ctatur, in eadem urbe intrabat, ut
 ibidem clausuram lustraret, non ob-
 stantibus earum privilegiis, & exem-
 ptionibus, nam contra illas edeba-
 tur

tur Secretioris Senatus edictum die ^{Sæcul. XVI.} vigesima sexta Augusti Anno post Christi ^{A C 1563.} natum millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio.

§. LX.

De Monialium Confessariis.

CAPUT X.

Moniales unoquoque mense confiteantur, & communicent: de Confessario extraordinario iis ab Episcopo provideatur: apud illas extra publicam Ecclesiam Eucharistia non conservetur.

„Attendant diligenter Episcopi, & ceteri Superiores monasteriorum, Sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & Sacrosanctam Eucharistiam sicipiant, ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas: præter ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat. Quod vero Sanctissimum Christi Corpus intra Chorum, vel septa Monasterii, & non in publica Ecclesia conservetur, prohibet sancta Synodus, *Hist. Eccles. Tom. XLVII.* H „non

Sæcul. XVI. „non obstante quocunque indulto, aut
 A. C 1563. „privilegio.

§. LXI.

De Parochis Religiosis.

CAPUT XI.

In Monasteriis, quibus imminet cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum familia, visitet Episcopus, & eidem curæ præficiendas examinet, certis exceptis.

„In monasteriis, seu domibus virorum,
 „seu mulierum, quibus imminet
 „animarum cura personarum sæcularium,
 „rimum, præter eas, quæ sunt de illorum
 „monasteriorum, seu locorum familia,
 „personæ tam regulares, quam
 „sæculares hujusmodi curam exercentes
 „subsint immediate in iis, quæ ad
 „dictam curam, & Sacramentorum administrationem
 „pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni
 „Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui,
 „etiam ad nutum amovibiles, deputentur,
 „nisi de ejusdem consensu, ac prævio examine,
 „per eum, aut ejus Vicarium faciendo, excepto monasterio
 „Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiam
 „iis monasteriis, seu locis, in quibus Abbates
 „generales, aut capita Ordinum, sedem ordinantur.

„dinariam principalem habent, atque Sæcul. XVI.
 „aliis monasteriis, seu domibus, in qui- A. C. 1563.
 „bus Abbates, aut alii Regularium Su-
 „periores jurisdictionem Episcopalem,
 „& temporalem in Parochos, & paro-
 „chianos exercent, salvo tamen eorum
 „Episcoporum jure, qui majorem in
 „prædicta loca, vel personas jurisdic-
 „tionem exercent.”

§. LXII.

De censurarum obligatione.

C A P U T XII.

*Conformentur regulares sæcularibus in ob-
 servatione censurarum Episcopaliū,
 & festorum Diœcesis.*

„Censuræ, & interdicta, nedum a
 „Sede Apostolica emanata, sed
 „etiam ab Ordinariis promulgata, man-
 „dante Episcopo, a Regularibus in eo-
 „rum Ecclesiis publicentur, atque ser-
 „ventur: dies etiam festi, quos in Diœ-
 „cesi tua servandos idem Episcopus præ-
 „ceperit, ab exemptis omnibus etiam
 „Regularibus serventur.

§. LXIII.

*De Sedis prærogativa inter Regu-
 lares, & sæculares Clericos.*

C A P U T XIII.

*Controversias de præcedentia e vestigio com-
 ponat*

H 2

ponat

Sæcul. XVI. ponat Episcopus. Exempti non in strictiori
 A.C 1563. clausura viventes ad supplicationes publicas accedere compellantur.

„Controversias omnes de præceden-
 „tia, quæ persæpe maximo cum
 „scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas
 „personas, tam sæculares, quam regu-
 „lares, cum in processibus publicis,
 „tum in iis, quæ fiunt in tumultibus
 „defunctorum corporibus, & in dese-
 „renda umbella, & aliis similibus, Epi-
 „scopus amota omni appellatione, &
 „non obstantibus quibuscunque com-
 „ponat: exempti autem omnes, tam
 „Clerici sæculares, quam Regulares
 „quicunque, etiam Monachi ad publi-
 „cas processiones vocati, accedere com-
 „pellantur, iis tantum exceptis, qui in
 „strictiori clausura perpetuo vivunt.

§. LXIV.

De puniendis Regularibus.

C A P U T XIV.

*Regulari publice delinquenti pena a quo ir-
 roganda.*

„Regularis non subditus Episcopo, qui
 „intra claustra Monasterii degit,
 „& extra ea ita notorie deliquerit, ut
 „populo scandalo sit, Episcopo instante,
 „a suo Superiore intra tempus ab Epi-
 „scopo præfigendum severe puniatur,

„ac

„ac de punitione Episcopum certio-
 „faciat: sin minus, a suo Superiore
 „officio privetur, & delinquens ab Epi-
 „scopo puniri possit.

Sæc. XVI.
 A. C. 1563.

§. LXV.

De professionis tempore.

CAPUT XV.

*Professio non fiat nisi anno probationis ex-
 acto, & decimo sexto ætatis
 completo.*

„In quacunque Religione, tam viro-
 „rum, quam mulierum, professio
 „non fiat ante decimum sextum annum
 „expletum, nec qui minori tempore,
 „quam per annum, post susceptum ha-
 „bitum in probatione steterit, ad pro-
 „fessionem admittatur. Professio au-
 „tem antea facta sit nulla, nullamque
 „inducat obligationem ad alicujus Re-
 „gulæ, vel Religionis, vel Ordinis ob-
 „servationem, aut ad alios quoscunque
 „effectus. „

§. LXVI.

De Novitiorum cessionibus.

CAPUT XVI.

*Renuntiatio, aut obligatio facta ante duos
 menses proximos professioni sit nulla: finita
 probatione Novitii, aut profiteantur, aut
 ejiciantur. In pio Clericorum Societatis*

H 3

Jesu

Sæc. XVI
A.C. 1563.

Jesu instituto nihil innovatur. Cavetur, ut quid ex bonis Novitii monasterio tribuatur ante professionem.

„Nulla quoque renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum „juramento, vel in favorem cujuscun- „que causæ piæ, valeat, nisi cum li- „centia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat „intra duos menses proximos ante pro- „fessionem, ac non alias intelligatur „effectum suum sortiri, nisi secuta pro- „fessione: aliter vero facta, etiamsi cum „hujus favoris expressa renuntiatione, „etiam jurata, sit irrita, & nullius ef- „fectus. Finito tempore Novitiatus, Su- „periores Novitios, quos habiles in- „venerint, ad profitendum admittant, „aut e monasterio eos ejiciant: per „hæc tamen sancta Synodus non inten- „dit aliquid innovare, aut prohibere, „quin Religio Clericorum Societatis „Jesu, juxta pium eorum institutum a „sancta Sede Apostolica approbatum, „Domino, & ejus Ecclesiæ inservire „possit. Sed neque ante professionem, „excepto victu, & vestitu Novitii, vel „Novitiæ illius temporis, quo in proba- „tione est, quocunque prætextu a pa- „rentibus, vel propinquis, aut Cura- „toribus ejus monasterio aliquid ex bo- „nis ejusdem tribuatur, ne hac occa- „sione discedere nequeat, quod totam „vel

„vel majorem partem substantiæ suæ
 „monasterium possideat, nec facile si
 „discesserit, id recuperare possit: quin
 „potius præcipit sancta Synodus sub
 „anathematis pœna dantibus, & re-
 „cipientibus, ne hoc ullo modo fiat,
 „& ut abeuntibus ante professionem om-
 „nia restituantur, quæ sua erant: quod
 „ut recte fiat, Episcopus etiam per cen-
 „suras Ecclesiasticas, si opus fuerit,
 „compellat.

Sæcul. XVI.
 A. C. 1563.

§. LXVII.

De Examine Monialium,

CAPUT XVII.

*Puella major duodecim annis, si habitum
 regularem suscipere voluerit, exploretur ab
 Ordinario, iterumque ante pro-
 fessionem.*

„Libertati professionis Virginum Deo
 „dicandarum prospiciens sancta
 „Synodus, statuit, atque decernit, ut,
 „si puella, quæ habitum regularem su-
 „scipere voluerit, major duodecim an-
 „nis sit, non ante suscipiat, nec postea
 „ipsa, vel alia professionem emittat,
 „quam exploraverit Episcopus, vel eo
 „absente, vel impedito, ejus Vicarius,
 „aut aliquis eorum sumptibus ab eis
 „deputatus, Virginis voluntatem di-
 „ligenter, an coacta, an seducta sit, an
 „sciat,

Sæcul XVI. "sciat, quid agat, & si voluntas ejus
 A C 1563. "pia, ac libera cognita fuerit, habue-
 "ritque condiciones requisitas juxta mo-
 "nasterii illius, & Ordinis regulam, nec
 "non monasterium fuerit idoneum, li-
 "bere ei profiteri liceat, cujus professio-
 "nis tempus ne Episcopus ignoret, te-
 "neatur Præfecta monasterii eum ante
 "mensem certiorum facere: quod si Præ-
 "fecta certiorum Episcopum non fece-
 "rit, quamdiu Episcopo videbitur, ab
 "officio suspensa sit.

Huic Tridentinæ Synodi decretoe-
 dictum Blessense in duobus opponitur:
 quatenus. I. Istud non exigit, ut Super-
 riorissa Episcopum moneat ob examen
 puellæ habitu sacro induendæ, sed dun-
 taxat pro illius professione. II. Idem
 edictum Superiorissæ relinquit liberta-
 tem, an hanc in rem vel Episcopum,
 vel Ordinis superiorem convenire velit.

§. LXVIII.

*Anathema in eos, qui professionem
 impediunt, vel ad eam cogunt.*

CAPUT XVIII.

*Ne quis præterquam in casibus a jure ex-
 pressis, cogat mulierem ad ingrediendum
 Monasterium, aut ingredi volentem prohi-
 beat: pœnitentium, seu convertitarum
 constitutiones serventur.*

Ana-

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

„Anathemati sancta Synodus subjicit
 „omnes, & singulas personas, cu-
 „juscunque qualitatis, vel conditionis
 „fuerint, tam clericos, quam laicos,
 „seculares, vel regulares, atque etiam
 „qualibet dignitate fungentes, si quo-
 „modocunque coegerint aliquam Virgi-
 „nem, vel viduam, aut aliam quam-
 „cunque mulierem, invitam, præter-
 „quam in casibus in jure expressis, ad
 „ingrediendum monasterium, vel ad
 „suscipiendum habitum cujuscunque Re-
 „ligionis, vel ad emittendam professio-
 „nem, quique consilium, auxilium, vel
 „favorem dederint, quique scientes eam
 „non sponte ingredi monasterium, aut
 „habitum suscipere, aut professionem
 „emittere, quoque modo eidem actui,
 „vel præsentiam, vel consensum,
 „vel auctoritatem interposuerint. Si-
 „mili quoque anathemati subjicit eos,
 „qui sanctam Virginum, vel aliarum
 „mulierum voluntatem veli accipiendi,
 „vel voti emittendi, quoquo modo sine
 „justa causa impedierint. Eaque om-
 „nia, & singula, quæ ante professio-
 „nem, vel in ipsa professione fieri o-
 „portet, serventur, non solum in mo-
 „nasteriis subjectis Episcopo, sed & in
 „aliis quibuscunque: ab his tamen ex-
 „cipiuntur mulieres, quæ pœnitentes,
 H 5 „aut

Sæcul. XVI. "aut convertitæ appellantur, in quibus
 A.C. 1563. "constitutiones earum serventur."

§. LXIX.

*De reclamantibus contra suam Pro-
 fessionem.*

CAPUT XIX.

*Quomodo in causis deficientium a Religione
 procedendum.*

Quicumque Regularis prætetendat, se
 „per vim, & metum ingressum
 „esse Religionem, aut etiam dicat ante
 „ætatem debitam professum fuisse, aut
 „quid simile, velitque habitum dimit-
 „tere quacunque de causa, aut etiam
 „cum habitu discedere sine licentia
 „Superiorum, non audiatur, nisi intra
 „quinquennium tantum a die professio-
 „nis, & tunc non aliter, nisi causas,
 „quas prætetenderit, deduxerit coram
 „Superiore suo, & Ordinario: quod si
 „antea habitum sponte dimiserit, nul-
 „latenus ad allegandam quamcunque
 „causam admittatur, sed ad monaste-
 „rium redire cogatur, & tanquam Apo-
 „stata puniatur: interim vero nullo
 „privilegio suæ religionis juvetur. Nemo
 „etiam Regularis cujuscunque faculta-
 „tis vigore transferatur ad laxiorem Re-
 „ligionem, nec detur licentia cuiquam
 Regu-

„Regulari occulte ferendi habitum suæ
„Religionis. Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

§. LXX.

De visitatione Monasteriorum.

C A P U T XX.

*Superiores ordinum Episcopis non subjecti
inferiora monasteria visitent, ac corri-
gant, etiam commendata.*

„Abbat, qui sunt Ordinum capita,
„ac ceteri prædictorum Ordinum
„Superiores, Episcopis non subjecti,
„quibus est in alia inferiora monasteria,
„Prioratusve legitima jurisdictio, ea-
„dem illa sibi subdita monasteria, &
„Prioratus, suo quisque loco, atque
„ordine, ex officio visitent, etiamsi
„commendata existant. Quæ cum or-
„dinum suorum capitibus subsint, de-
„clarat sancta Synodus in iis, quæ alias
„de visitatione monasteriorum commen-
„datorum definita sunt, non esse com-
„prehensa, teneanturque, quicumque
„prædictorum Ordinum monasteriis præ-
„sunt, prædictos visitatores recipere,
„& illorum ordinationes exequi: ipsa
„quoque Monasteria, quæ sunt Ordinum
„capita, juxta sanctæ Sedis Apostolicæ
„& cujusque ordinis constitutiones visi-
„tentur. Et quamdiu durabunt hujus-
„modi commendæ, Priores claustrales
„aut

Sæcul. XVI. „aut in Prioratibus conventum habentibus
 A. C. 1563. „tibus Superiores, qui correctiones, &
 „spirituale regimen exercent, a capitulis generalibus, vel ipsorum Ordinum
 „visitoribus instituantur. In ceteris
 „omnibus præfatorum Ordinum privilegia, & facultates, quæ ipsorum
 „personas, & loca, & jura concernunt,
 „firma sint, & illæsa.

§. LXXI.

De Monasteriis in commendam datis.

CAPUT XXI.

Monasteria regularibus conferantur: Ordinum capita nemini in posterum commendentur.

„Cum pleraque Monasteria, etiam
 „Abbatix, Prioratus, & Præposituræ, ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione, non
 „levia passa fuerint, tam in spiritualibus, quam in temporalibus detrimenta, cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ vitæ disciplinam omnino revocare; verum adeo dura, difficilisque est præsentium temporum conditio, ut nec statim omnibus, nec commune ubique, quod optaret, remedium possit adhiberi: ut tamen nihil prætermittat, unde prædictis salubriter aliquando provideri possit,
 „pri-

„primum quidem confidit, Sanctissimum **Sæcul. XVI.**
 „Romanum Pontificem pro sua pietate, **A.C. 1563.**
 „& prudentia curaturum, quantum hæc
 „tempora ferre posse viderit, ut iis,
 „quæ nunc commendata reperiuntur,
 „& quæ suos conventus habent, regu-
 „lares personæ ejusdem ordinis ex-
 „presse professæ, & quæ gregi præire,
 „& præesse possint, præficiantur: quæ
 „vero in posterum vacabunt, non nisi
 „regularibus spectatæ virtutis, & San-
 „ctitatis conferantur, quoad ea vero
 „monasteria, quæ capita sunt, ac pri-
 „mates Ordinum, sive Abbatia, sive
 „Prioratus, filiæ illorum capitum nun-
 „cupantur, teneantur illi, qui in præ-
 „senti ea in commendam obtinent, nisi
 „sit eis de regulari successore provisam,
 „infra sex menses religionem illorum
 „ordinum propriam solemniter profiteri,
 „aut iis cedere: alias commendæ præ-
 „dictæ ipso jure vacare censeantur. Ne
 „autem in prædictis omnibus, & sin-
 „gulis fraus aliqua adhiberi possit, man-
 „dat sancta Synodus, ut in provisioni-
 „bus dictorum Monasteriorum qualitas
 „singulorum nominatim exprimat, &
 „aliterque facta provisio subreptitia esse
 „censeatur, nullaque subsequenti posses-
 „sione, etiam triennali, adjuvetur.,

In hoc capite Synodus non omnino
 commendas damnabat, duntaxat de-
 ciarans,

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

clarans, quod monasteria in commenda data per Regulares ejusdem Ordinis gubernentur, ac imposterum non nisi Regularibus concedantur, & Ordinum capitibus mox ea reddantur.

§. LXXII.

De observatione horum decretorum.

C A P U T XXII.

Prædicta de reformatione Regularium nulla mora interposita observentur.

„Hæc omnia, & singula in superiori-
 „bus decretis contenta, observari
 „sancta Synodus præcipit in omnibus
 „cœnobiis, ac Monasteriis, Collegiis,
 „ac domibus quorumcunque Monacho-
 „rum, ac regularium, nec non quarum-
 „cunque Sanctimonialium Virginum,
 „ac Viduarum, etiamsi illæ sub gu-
 „bernio militiarum, etiam Hierosoly-
 „mitanæ, vivant, & quocunque no-
 „mine appellentur, sub quacunque re-
 „gula, vel Constitutionibus, & sub cu-
 „stodia, vel gubernatione, vel quavis
 „subjectione, aut annexione, vel de-
 „pendentia cujuscunque Ordinis, Men-
 „dicantium, vel non Mendicantium,
 „vel aliorum Regularium Monachorum,
 „aut Canonicorum quorumcunque, non
 „obstantibus eorum omnium, & singu-
 „lorum privilegiis, sub quibuscunque
 „for-

„formulis verborum conceptis, ac *Mare* Sæcul. XVI.
 „*magnum* appellatis, etiam in fundatione A. C. 1563.
 „obtentis, nec non constitutionibus, &
 „Regulis etiam juratis, atque etiam
 „consuetudinibus, vel præscriptionibus
 „etiam immemorabilibus: si qui vero
 „regulares, tam viri, quam mulieres
 „sunt, qui sub arctiori regula, vel sta-
 „tutis vivunt, excepta facultate ha-
 „bendi bona stabilia in communi, eos
 „ab eorum instituto, & observantia sancta
 „Synodus amovere non intendit. Et
 „quia sancta Synodus desiderat, ut om-
 „nia, & singula supradicta quamprimum
 „executioni demandentur, præcipit
 „omnibus Episcopis in Monasteriis sibi
 „subjectis, & in omnibus aliis ipsis in
 „superioribus Decretis specialiter com-
 „missis, atque omnibus Abbatibus, ac
 „Generalibus, & aliis Superioribus Or-
 „dinum supradictorum, ut statim præ-
 „dicta exequantur. Et si quid execu-
 „tionis mandatum non sit, Episcoporum
 „negligentiam Concilia provincialia sup-
 „pleant, & coerceant: Regularium
 „vero Capitula provincialia, & gene-
 „ralia, & in defectum capitulorum Ge-
 „neralium, Concilia provincialia per
 „deputationem aliquorum ejusdem Or-
 „dinis provideant. Hortatur etiam
 „sancta Synodus omnes Reges, Prin-
 „cipes, Respublicas, & Magistratus,
 „&

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

„& in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut velint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, & ceteris Præfectis in superius contentæ Reformationis executione suum auxilium, & auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti, ut sine ullo impedimento præmissa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

Pallav. l. 24.
c. 5. n. 10.

Non omnes viginti hi duo articuli de Regularibus unanimi consensu fuere approbati; plures enim sese vigesimo primo, qui de Monasteriis in commendam datis agit, opponebant, cum Præfulum potissimi peterent, ne circa hanc rem ullum novum fieret decretum. Tandem tamen hoc decretum una cum reliquis fuit receptum, quo perlecto Prælatus, qui rem divinam peragebat, prælegere pergebat cetera decreta, seu capita numero viginti, & unum circa Reformationem in generali edita.

§. LXXIII.

Decretum de Reformatione.

CAPUT I.

Cardinales, atque omnes Ecclesiarum Prælati modestam supellectilem, & mensam habeant: Consanguineos, familiaresque suos ex bonis Ecclesiarum non augeant.

„Optan-

„Optandum est, ut ii, qui Episcopale
 „ministerium suscipiunt, quæ suæ
 „sint partes, agnoscant, ac se non ad
 „propria commoda, non ad divitias,
 „aut luxum, sed ad labores, & solli-
 „citudines pro Dei gloria vocatos esse
 „intelligant; nec enim dubitandum est,
 „& fideles reliquos ad Religionem, in-
 „nocentiamque facilius inflammandos,
 „si Præpositos suos viderint, non ea,
 „quæ mundi sunt, sed animarum salu-
 „tem, ac cælestem patriam cogitantes.
 „Hæc cum ad restituendam Ecclesiasti-
 „cam disciplinam præcipua esse sancta
 „Synodus animadvertat; admonet Epi-
 „scopos omnes, ut secum ea sæpius
 „meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ
 „actionibus, quod est veluti perpetuum
 „quoddam prædicandi genus, se mu-
 „neri suo conformes ostendant: in pri-
 „mis vero ita mores suos omnes com-
 „ponant, ut reliqui ab eis frugalitatis,
 „modestæ, continentæ, ac, quæ nos
 „tantopere commendat Deo, sanctæ
 „humilitatis exempla petere possint:
 „quapropter exemplo Patrum nostro-
 „rum in Concilio Carthaginensi, non
 „solum jubet, ut Episcopi modesta sup-
 „pellectili, & mensa, ac frugali victu
 „contenti sint, verum etiam in reliquo
 „vitæ genere, ac tota ejus domo ca-
 „veant, ne quid appareat, quod a sancto
 „hoc

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Labb. p. 905.
 Pallav. l. 24.
 c. 7. n. 1.

Conc. Car-
 thag. n. 4.
 IV. Cap. 15.

Hist. Eccles. Tom. XLVII.

I

„hoc

Sæcul. XVI.
A.C. 1563. „hoc instituto sit alienum, quodque non
„simplicitatem, Dei Zelum, ac vani-
„tatum contemptum præferat: om-
„nino vero eis interdicit, ne ex redditi-
„bus Ecclesiæ consanguineos, familia-
„resve suos augere studeant: cum &
Can. Apost. „Apostolorum Canones prohibeant, ne
39. & 75. „res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, con-
„sanguineis donent, sed, si pauperes
Concil. An- „sint, iis ut pauperibus distribuant;
tiach. c. 25. „eas autem non distrahant, nec diffi-
„pent illorum causa, immo quam ma-
„xime potest, eos sancta Synodus mo-
„net, ut omnem humanum hunc erga
„fratres, nepotes, propinquosve car-
„nis affectum, unde multorum malo-
„rum in Ecclesia seminarium extat, pe-
„nitus deponant: quæ vero de Episco-
„pis dicta sunt, eadem non solum in
„quibuscunque beneficia Ecclesiastica,
„tam sæcularia, quam Regularia, ob-
„tinentibus, pro gradus sui conditione
„observari, sed & ad sanctæ Romanæ
„Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit:
„quorum consilio apud Sanctissimum
„Romanum Pontificem cum Universa-
„lis Ecclesiæ administratio nitatur, ne-
„fas videri potest, non iis etiam virtu-
„tum insignibus, ac vivendi disciplina
„eos fulgere, quæ merito omnium in
„se oculos convertant.,

§. LXXIV.

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

De horum decretorum acceptatione.

CAPUT II.

A quibus nominatim decreta Concilii solemniter recipi, & doceri debeant.

„Cogit temporum calamitas, & inva-
 „lescentium hæresum malitia, ut
 „nihil sit prætermittendum, quod ad
 „populorum ædificationem, & Catho-
 „licæ fidei præsidium videatur posse
 „pertinere: præcipit igitur sancta Syno-
 „dus Patriarchis, Primatibus, Archie-
 „piscopis, Episcopis, & omnibus aliis,
 „qui de jure, vel consuetudine Con-
 „cilio provinciali interesse debent, ut
 „in ipsa prima Synodo provinciali post
 „finem præsentis Concilii habenda, ea
 „omnia, & singula, quæ ab hac sancta
 „Synodo definita, & statuta sunt, pa-
 „lam recipiant, nec non veram obe-
 „dientiam summo Romano Pontifici
 „spondeant, & profiteantur, simulque
 „hæreses omnes, a sacris Canonibus,
 „& Generalibus Conciliis, præsertim-
 „que ab hac eadem Synodo damnatas,
 „publice detestentur, & anathemati-
 „zant, idemque in posterum quicumque
 „in Patriarchas, Primates, Archiepi-
 „scopos, Episcoposque promovendi, in
 „prima Synodo provinciali, in qua ipsi
 „inter-

Sæcul. XVI.**A.C. 1563.**

„interfuerint, omnino observent: quod
 „si quis ex supradictis omnibus, quod
 „absit, renuerit, Episcopi Comprovin-
 „ciales statim summum Romanum Pon-
 „tificem admonere sub pœna divinæ in-
 „dignationis teneantur, interimque ab
 „ejusmodi communione abstineant: ce-
 „teri vero omnes, sive in præsentî, sive
 „in futurum beneficia Ecclesiastica ha-
 „bituri, & qui in Synodo Diœcesana
 „convenire debent, idem, ut supra, in
 „ea Synodo, quæ primo quoque tem-
 „pore celebrabitur, faciant, & obser-
 „vent, alias secundum formam Sacro-
 „rum Canonum puniantur. Ad hæc
 „omnes ii, ad quos Universitatum, &
 „studiorum generalium cura, visitatio,
 „& reformatio pertinet, diligenter cu-
 „rent, ut ab eisdem universitatibus Ca-
 „nones & decreta hujus sanctæ Synodi
 „integre recipiantur, ad eorumque
 „normam Magistri, Doctores, & alii
 „in eisdem Universitatibus ea, quæ Ca-
 „tholicæ fidei sunt, doceant, & inter-
 „pretentur, seque ad hoc institutum ini-
 „tiationis cujuslibet anni solemnî juramento
 „obstringant, sed & si aliqua alia in præ-
 „dictis Universitatibus correctione, &
 „reformatione digna fuerint, ab eis-
 „dem, ad quos spectat, pro Religionis,
 „& disciplinæ Ecclesiasticæ augmento
 „emendentur, & statuatur: quæ vero
 „uni-

„universitates immediate summi Ro-
 „mani Pontificis protectioni, & visita-
 „tioni sunt subjectæ, has sua Beatitudo
 „per ejus Delegatos eadem, qua supra
 „ratione, & prout ei utilius visum fue-
 „rit, salubriter visitari, & reformari
 „curabit. „

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Juxta hoc decretum confestim fuit
 fancitum, edendam esse Bullam, qua
 omnibus Universitatum Professoribus
 præciperetur, ut Catholicæ fidei Pro-
 fessionem intra tempus per Bullam præ-
 scriptum emitterent, illi vero, qui ad
 Doctoratus lauream aspirarent, tan-
 quam Doctores non reciperentur, nisi
 prius eandem Professionem ediderint:
 cuncta tamen gratis fiant.

§. LXXV.

De excommunicationis usu.

C A P U T III.

*Excommunicationis gladio temere non uten-
 dum: ubi executio realis, aut personalis
 fieri potest, a censuris abstinendum, iisque
 civili Magistratui se immiscere ne-
 fas esto.*

„Quamvis excommunicationis gladius
 „nervus sit Ecclesiasticæ disci-
 „plinæ, & ad continendos in officio po-
 „pulos valde salutaris: sobrie tamen,
 „magnaque circumspectione exercen-

13

„dus

Sæcul. XVI
A.C. 1563.

„dus est, cum experientia doceat, si
 „temere, aut levibus ex rebus incutia-
 „tur, magis contemni, quam formi-
 „dari, & perniciem potius parari, quam
 „salutem: quapropter excommunicatio-
 „nes illæ, quæ monitionibus præmissis,
 „ad finem revelationis, ut ajunt, aut
 „pro deperditis, seu subtractis rebus
 „ferri solent, a nemine prorsus, præ-
 „terquam ab Episcopo decernantur, &
 „tunc non alias, quam ex re non vul-
 „gari, causaque diligenter, ac magna
 „maturitate per Episcopum examinata,
 „quæ ejus animum moveat, nec ad
 „eas concedendas cujusvis sæcularis
 „etiam magistratus auctoritate adduca-
 „tur, sed totum hoc in ejus arbitrio,
 „& conscientia sit positum, quando ipse
 „pro re, loco, persona, aut tempore,
 „eas decernendas esse judicaverit: in
 „caussis vero judicialibus mandatur om-
 „nibus iudicibus Ecclesiasticis, cujus-
 „cunque dignitatis existant, ut, quan-
 „docunque executio realis, vel perso-
 „nalis in qualibet parte iudicii propria
 „auctoritate ab ipsis fieri poterit, ab-
 „stineant se, tam in procedendo, quam
 „definiendo a censuris Ecclesiasticis,
 „seu interdicto, sed liceat eis, si ex-
 „pedire videbitur, in causis civilibus,
 „ad forum Ecclesiasticum quomodolibet
 „pertinentibus, contra quoscunque, e-
 „tiam

„tiam laicos, per multas pecuniarias, S. æcul. XVI.
 „quæ locis piis, ibi existentibus, eo A. C. 1563.
 „ipso, quod exactæ fuerint, assignen-
 „tur, seu per captionem pignorum,
 „personarumque distractionem, per suos
 „proprios, aut alienos executores fa-
 „ciendam, sive etiam per privationem
 „beneficiorum, aliaque juris remedia
 „procedere, & causas definire: quod si
 „executio realis, vel personalis adver-
 „sus reos hac ratione fieri non poterit,
 „sitque erga iudicem contumacia; tunc
 „eos etiam anathematis mucrone ar-
 „bitrio suo, præter alias poenas, fe-
 „rire poterit: in causis quoque crimi-
 „nalibus, ubi executio realis, vel per-
 „sonalis, ut supra, fieri poterit, erit
 „a censuris abstinendum; sed si dictæ
 „executioni facile locus esse non possit,
 „licebit iudici hoc spirituali gladio in-
 „delinquentes uti, si tamen delicti qua-
 „litas, præcedente bina saltem moni-
 „tione, etiam per edictum, id postulet.
 „nefas autem sit sæculari cuilibet Ma-
 „gistratui prohibere Ecclesiastico iudici,
 „ne quem excommunicet, aut man-
 „dare, ut latam excommunicationem
 „revocet, sub prætextu, quod contenta
 „in præsentis decreto non sint observata;
 „cum non ad sæculares, sed ad Eccle-
 „siasticos hæc cognitio pertineat: ex-
 „communicatus vero quicumque, si post
 „legi-

Sæcul. XVI. „legitimas monitiones non resipuerit,
 A C 1563. „non solum ad Sacramenta, & com-
 „munionem fidelium, ac familiaritatem
 „non recipiatur, sed si obdurato animo
 „cenfuris annexus in illis per annum
 „inforduerit, etiam contra eum, tan-
 „quam de hæresi suspectum, procedi
 „possit.

§. LXXVI.

De reductione Missarum.

CAPUT IV.

*Ubi nimius est Missarum faciendarum nu-
 merus, statuunt Episcopi, Abbates, &
 Generales ordinum, quod expe-
 dire judicaverint.*

„Contingit sæpe in quibusdam Eccle-
 „siis, vel tam magnum Missarum
 „celebrandarum numerum ex variis
 „defunctorum relictis impositum esse,
 „ut illis pro singulis diebus a testatori-
 „bus præscriptis nequeat satisfieri, vel
 „elemosynam hujusmodi pro illis ce-
 „lebrandis adeo tenuem esse, ut non
 „facile inveniatur, qui velit huic se-
 „muneri subicere, unde depereunt piæ
 „testantium voluntates, & eorum con-
 „scientias, ad quos prædicta spectant,
 „onerandi occasio datur. Sancta Sy-
 „nodus, cupiens hæc ad pios usus re-
 „licta, quo plenius, & utilius potest,
 „impleri, facultatem dat Episcopis, ut
 „in

„in Synodo Diœcesana, itemque Abba-
 „tibus, & Generalibus Ordinum, ut in
 „suis Capitulis generalibus, re diligen-
 „ter perspecta, possint pro sua conscien-
 „tia in prædictis Ecclesiis, quas hac
 „provisione indigere cognoverint, sta-
 „tuere circa hæc, quidquid magis ad
 „Dei honorem, & cultum, atque eccle-
 „siarum utilitatem viderint expedire,
 „ita tamen, ut eorum semper defun-
 „ctorum commemoratio fiat, qui pro
 „suarum animarum salute legata ea ad
 „pios usus reliquerint.

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

§. LXXVII.

De Foundationibus.

CAPUT V.

*Rebus bene constitutis annexum onus ha-
 bentibus nihil detrahatur.*

„Ratio postulat, ut illis, quæ bene
 „constituta sunt, contrariis ordi-
 „nationibus non detrahatur: quando
 „igitur ex beneficiorum quorumcunque
 „erectione, seu foundatione, aut aliis con-
 „stitutionibus, qualitates aliquæ re-
 „quiruntur, seu certa illis onera sunt
 „injuncta, in beneficiorum collatione,
 „seu quacunque alia dispositione eis
 „non derogetur. Idem in præbendis
 „theologalibus, magistralibus, doctora-
 „libus, aut presbyteralibus, diaconali-
 „bus,

Sæcul. XVI. „bns, ac subdiaconalibus, quandocun-
 A.C. 1563. „que ita constitutæ fuerint, observetur,
 „ut earum qualitatibus, vel Ordinibus
 „nihil in ulla provisione detrahatur, &
 „aliter facta provisio subreptitia cen-
 „seatur.

§. LXXVIII.

De Capitulis exemptis.

CAPUT VI.

*Qui se gerere debeat Episcopus quoad
 visitationem Capitulorum ex-
 emptorum.*

„Statuit sancta Synodus, ut in omni-
 „bus Ecclesiis cathedralibus, & col-
 „legiatis Decretum sub felicis recorda-
 „tionis Paulo tertio, quod incipit, *Ca-
 „pitula cathedralium*, observetur, non so-
 „lum, quando Episcopus visitaverit,
 „sed & quoties ex officio, vel ad peti-
 „tionem alicujus, contra aliquem ex
 „contentis in dicto decreto procedat,
 „ita tamen, ut cum extra visitationem
 „processerit, infra scripta omnia lo-
 „cum habeant, videlicet ut capitulum
 „initio cujuslibet anni eligat ex capi-
 „tulo duos, de quorum consilio, & as-
 „sensu Episcopus, vel ejus Vicarius, tam
 „in formando processum, quam in ce-
 „teris omnibus actibus usque ad finem
 „causæ inclusive, coram Notario ta-
 „men

Sæcul. XVI.

A.C. 1563.

„men ipsius Episcopi, & in ejus domo,
 „aut consueto tribunali procedere te-
 „neatur. Unum autem tantum sit u-
 „triusque votum, possitque alter Epif-
 „copo accedere: quod si ambo ab E-
 „piscopo discordes in aliquo actu, seu
 „interlocutoria, vel definitiva sententia
 „fuerint, tunc intra sex dierum spatium
 „cum Episcopo tertium eligant, & si
 „in electione tertii, etiam discordent,
 „ad viciniorem Episcopum electio de-
 „volvatur, & juxta eam partem, cum
 „qua tertius conveniet, articulus, in
 „quo erat discordia, terminetur, alias
 „processus, & inde secuta nulla sint,
 „nullosque producant juris effectus: in
 „criminibus tamen ex incontinentia
 „provenientibus, de qua in decreto de
 „de concubinariis, & in atrocioribus de-
 „lictis, depositionem, aut degradatio-
 „nem requirentibus, ubi de fuga time-
 „tur, ne judicium eludatur, & ideo o-
 „pus sit personali detentione, possit i-
 „nitio solus Episcopus ad summariam
 „informationem, & necessariam deten-
 „tionem procedere, servato tamen in
 „reliquis ordine præmissis; in omnibus
 „autem casibus ea ratio habeatur, ut
 „juxta qualitatem delicti, ac persona-
 „rum, delinquentes ipsi in loco decenti
 „custodiantur: Episcopis præterea ubi-
 „que is honos tribuatur, qui eorum di-
 „gni-

Sæcul. XVI. „gnitati par est, eisque in Choro, & in
 A. C. 1563. „Capitulo, in processionibus, & aliis a-
 „ctis publicis sit prima Sedes, & locus,
 „quem ipsi elegerint, & præcipua o-
 „mnium rerum agendarum auctoritas.
 „Qui si aliquid Canonicis ad delibe-
 „randum proponant, nec de re ad suum,
 „vel suorum commodum spectante a-
 „gatur, Episcopi ipsi Capitulum con-
 „vocent, vota exquirant, & juxta ea
 „concludant: absente vero Episcopo o-
 „mnino hoc ab iis de capitulo, ad quos
 „hoc de jure, vel consuetudine spectat,
 „perficiatur, nec ad id Vicarius Epif-
 „copi admittatur: ceteris autem in re-
 „bus capituli jurisdictio, & potestas, si
 „qua eis competit, & bonorum admi-
 „nistratio salva, & intacta omnino re-
 „linquantur: qui vero non obtinent di-
 „gnitates, nec sunt de Capitulo, ii o-
 „mnes in caussis ecclesiasticis Episcopo
 „subjiciantur, non obstantibus quoad
 „supradicta, privilegiis, etiam ex fun-
 „datione competentibus, nec non con-
 „suetudinibus etiam immemorabilibus,
 „sententiis, juramentis, concordiiis,
 „quæ tantum suos obligent auctores,
 „salvis tamen in omnibus, privilegiis,
 „quæ Universitatibus studiorum gene-
 „ralium, seu earum personis, sunt con-
 „cessa. Hæc autem omnia, & singula
 „in iis Ecclesiis locum non habeant, in
 „qui-

Sæcul. XVI
A.C. 1563

„quibus Episcopi, aut eorum Vicarii,
„ex constitutionibus, vel privilegiis, aut
„consuetudinibus, sive concordis, seu
„quocunque alio jure majorem habent
„potestatem, auctoritatem, ac jurisdic-
„tionem, quam præsentis Decreto sit
„comprehensum, quibus sancta Syno-
„dus derogare non intendit.

§. LXXIX.

De Accessu, & Regressu.

CAPUT VII.

*Accessus, & regressus ad beneficia tollun-
tur: Coadjutor quomodo, cui, & ex
qua causa concedendus.*

„Cum in beneficiis ecclesiasticis ea,
„quæ hæreditariæ successionis i-
„maginem referunt, sacris constitutio-
„nibus sint odiosa, & Patrum decretis
„contraria, nemini in posterum acces-
„sus, & regressus, etiam de consensu,
„ad beneficium Ecclesiasticum cujus-
„cunque qualitatatis concedatur, nec hæ-
„tenus concessi suspendantur, exten-
„dantur, aut transferantur. Hocque
„Decretum in quibuscunque benefi-
„ciis ecclesiasticis, ac etiam cathedra-
„libus Ecclesiis, ac in quibuscunque
„personis, etiam Cardinalatus honore
„fulgentibus, locum habeat: in Coad-
„jutoriis quoque cum futura successio-
„ne

Sæcul. XVI. „ne idem posthac observetur, ut nemi-
A.C. 1563. „ni in quibuscunque beneficiis Eccle-
 „siasticis permittantur: quod si quan-
 „do Ecclesiæ cathedralis, aut monaste-
 „rii urgens necessitas, aut evidens u-
 „tilitas postulet, Prælato dari Coadju-
 „torem, is non alias cum futura suc-
 „cessionem detur, quam hæc causa prius
 „diligenter a Sanctissimo Romano Pon-
 „tificis sit cognita, & qualitates omnes
 „in illo concurrere certum sit, quæ a
 „jure, & Decretis hujus sanctæ Synodi
 „in Episcopis, & Prælati requiruntur,
 „alias concessionem super his factæ sub-
 „reptitiæ esse censeantur.

Insuperhabita hac Tridentini Con-
 cillii decisione temporis progressu re-
 cessus, seu facultas ad beneficium se-
 mel resignatum redeundi, tanquam le-
 gitima in tribus eventibus agnoscitur.
 I. In casu recuperatæ salutis, perinde
 ac si is, qui Beneficium cedit, id tan-
 tum ob mortis metum fecisset cum ta-
 cita conditione, illud rursus recipiendi,
 II. In casu ætatis pupillaris, si ille, qui
 infra vigesimum quintum ætatis suæ
 annum contra Patris sui, vel Tutoris
 beneplacitum, ut cederet, inductus fuit.
 III. si quædam conditio quæ ad ces-
 sionem requirebatur, adimpleta non
 fuit, adeo ut hæc cessio ad ordina-
 rii contractus conditionem redacta cen-
 seatur.

§.LXXX.

§. LXXX.

De Hospitalium Ministris.

CAPUT VIII.

Ministorum Hospitalium munus: eorum negligentia, a quibus, & qua ratione coercenda.

„Admonet sancta Synodus quoscun-
 „que Ecclesiastica beneficia sæcu-
 „laria, seu regularia obtinentes, ut ho-
 „spitalitatis officium a sanctis Patribus
 „frequenter commendatum, quantum
 „per eorum proventus licebit, prompte,
 „benigneque exercere assuescant, me-
 „mores, eos, qui hospitalitatem a-
 „mant, Christum in hospitibus recipere:
 „illis vero, qui hospitalia vulgo nun-
 „cupata, seu alia pia loca, ad pere-
 „grinorum, infirmorum, senum, paupe-
 „rumve usum præcipue instituta, in
 „commendam, administrationem, aut
 „quemcunque titulum, aut etiam Ec-
 „clesiis suis unita, obtinent, vel si Ec-
 „clesiæ Parochiales hospitalibus forte
 „unitæ, aut in hospitalia erectæ, ea-
 „rumque patronis in administrationem
 „concessæ sint, præcipit omnino, ut im-
 „positum illis onus, officiumve admi-
 „nistrent, atque hospitalitatem, quam
 „debent, ex fructibus ad id deputa-
 „tis, actu exercent, juxta constitu-
 „tio-

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Sæcul. XVI,
A.C. 1563.

tionem Concilii Viennensis alias in
hac eadem Synodo sub felicis recor-
dationis Paulo tertio innovatam, quæ
incipit, *quia contingit*. Quod si ho-
spitalia hæc ad certum peregrinorum,
aut infirmorum, aut aliarum persona-
rum genus suscipiendum fuerint in-
stituta, nec in loco, ubi sunt dicta ho-
spitalia, similes personæ, aut perpau-
cæ reperiantur; mandat adhuc, ut
fructus illorum in alium pium usum,
qui eorum institutioni proximior sit,
ac pro loco, & tempore utilior, con-
vertantur, prout Ordinario cum duo-
bus de Capitulo, qui rerum usu peri-
tiores sint, per ipsum deligendis, ma-
gis expedire visum fuerit: nisi aliter
forte, etiam in hunc eventum, in eo-
rum fundatione, aut institutione fuerit
expressum, quo casu, quod ordina-
tum fuit, observari curet Episcopus,
aut, si id non possit, ipse, prout supra,
utiliter provideat: itaque si prædicti
omnes, & singuli, cujuscunque Or-
dinis, & dignitatis, etiamsi laici fue-
rint, qui administrationem hospita-
lium habent, non tamen regularibus
subjecti, ubi viget regularis observan-
tia, ab Ordinario moniti, hospitali-
tatis munus, adhibitis omnibus, ad
quæ tenentur, necessariis, re ipsa obi-
re cessaverint, non solum per Eccle-
siasti-

„siasticas censuras, & alia juris reme- Sæcul. XVI.
 „dia, ad id compelli possint, sed etiam A C 1563.
 „hospitalis ipsius administratione, cu-
 „rave perpetuo privari possint, alique
 „eorum loco ab iis, ad quos spectabit,
 „substituantur. Et prædicti nihilomi-
 „nus etiam ad fructuum restitutionem,
 „quos contra ipsorum hospitalium insti-
 „tutionem perceperunt, quæ nulla eis
 „remissione, aut compositione indul-
 „geatur, in foro conscientiæ teneantur:
 „nec administratio, seu gubernatio hu-
 „jusmodi locorum uni, & eidem per-
 „sonæ ultra triennium deinceps com-
 „mittatur, nisi aliter in fundatione
 „cautum reperiatur, non obstante, quoad
 „omnia suprædicta, quacunque u-
 „nitione, exemptione, & consuetudine
 „in contrarium, etiam immemorabili,
 „seu privilegiis, aut indultis quibus-
 „cunque. „

His Franciæ edicta addidere, quod
 Nosocomiorum Administratores nec Ec-
 clesiastici, nec Nobiles, nec Bellidu-
 ces sint, sed Mercatores, alique cives,
 qui seduli Patresfamilias rerum, & œ-
 conomiæ gnari, atque ad reddendam
 rationem facile adigi possunt.

§. LXXXI.

De Jure Patronatus.

Hist. Eccles. Tom. XLVII. K CA-

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

CAPUT IX.

*Quomodo probandum jus patronatus : cui
deferendum munus patronorum : accessio-
nes vetitæ : quibus id juris non
acquiratur.*

„Sicut legitima patronatum jura tol-
„lere, piasque fidelium voluntates
„in eorum institutione violare, æquum
„non est, sic etiam, ut hoc colore bene-
„ficia Ecclesiastica in servitutem, quod
„a multis impudenter fit, redigantur,
„non est permittendum. Ut igitur de-
„bita in omnibus ratio observetur, de-
„cernit sancta Synodus. ut titulus juris
„patronatus sit ex fundatione, vel do-
„tatione, qui ex authentico documen-
„to, & aliis jure requisitis, ostendatur,
„sive etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis
„cursum, qui hominum memoriam ex-
„cedat, aliasve secundum juris disposi-
„tionem : in iis vero personis, seu Com-
„munitatibus, vel Universitatibus, in
„quibus id jus plerumque ex usurpa-
„tione potius quæsitum præsumi solet,
„plenior, & exactior probatio ad do-
„cendum verum titulum requiratur,
„nec inmemorabilis temporis proba-
„tio aliter eis suffragetur, quam si,
„præter reliqua ad eam necessaria, præ-
„sentationes etiam continuatæ, non
„minori

Sæcul. XVI.
A.C.1563.

„minori saltem, quam quinquaginta an-
 „norum spatio, quæ omnes effectum
 „sortitæ sint, authenticis Scripturis pro-
 „bentur. Reliqui patronatus omnes
 „in beneficiis tam sæcularibus, quam
 „regularibus, seu parochialibus, vel di-
 „gnitatibus, aut quibuscunque aliis
 „beneficiis, in cathedrali, vel collegia-
 „ta Ecclesia, seu facultates, & privile-
 „gia concessa tam in vim patronatus,
 „quam alio quocunque jure, nominan-
 „di, eligendi, præsentandi ad ea, cum
 „vacant, exceptis patronatibus super
 „cathedralibus Ecclesiis competentibus,
 „& exceptis aliis, quæ ad Imperato-
 „rem, & Reges, seu Regna possiden-
 „tes, aliosque sublimes, ac supremos
 „Principes, jura imperii in dominiis
 „suis habentes, pertinent, & quæ in
 „favorem studiorum generalium con-
 „cessa sunt, in totum prorsus abrogata,
 „& irrita, cum quasi possessione inde
 „secuta intelligantur, beneficiaque hu-
 „jusmodi, tanquam libera, a suis col-
 „latoribus conferantur, ac provisiones
 „hujusmodi plenum effectum conse-
 „quantur: ad hæc liceat Episcopo præ-
 „sentatos a Patronis, si idonei non fue-
 „rint, repellere: quod si ad inferiores
 „institutio pertineat, ab Episcopo ta-
 „men, juxta alias statuta ab hac san-
 „cta Synodo, examinentur, alioquin in-

K 2 „stitu-

Sæcul. XVI. „stitutio ab inferioribus facta irrita
A. C. 1563. „sit, & inanis: Patroni autem benefi-
 „ciorum, cujuscunque ordinis & di-
 „gnitatis, etiamsi Communitates, Uni-
 „versitates, collegia quæcunque Cleri-
 „corum, vel laicorum existant, in
 „perceptione fructuum, proventuum,
 „obventionum quorumcunque benefi-
 „ciorum, etiamsi vere de jure patrona-
 „tus ipsorum ex fundatione, & dota-
 „tione essent, nullatenus, nullave caul-
 „sa, vel occasione se ingerant, sed illos
 „libere Rectori, seu beneficiato, non
 „obstante etiam quacunque consuetu-
 „dine, distribuendos dimittant: nec di-
 „ctum jus patronatus, venditionis, aut
 „alio quocunque titulo, in alios contra
 „Canonicas sanctiones transferre præ-
 „sumant, si secus fecerint, excommu-
 „nicationis, & interdicti pœnis subji-
 „ciantur, & dicto jure patronatus ipso
 „jure privati existant.

„Insuper accessiones per viam unio-
 „nis factæ de beneficiis liberis ad Ec-
 „clesias juri patronatus, etiam laico-
 „rum subjectas, tam ad parochiales,
 „quam ad alia quæcunque beneficia, e-
 „tiam simplicia, seu dignitates, vel
 „hospitalia, ita ut prædicta beneficia
 „libera ejusdem naturæ cum iis, qui-
 „buscum uniuntur, efficiantur, atque
 „sub jure patronatus constituantur: hæc
 „si

Sæcul. XVI.
A C. 1563.

si nondum plenarium fortitæ sunt ef-
fectum, vel deinceps ad cuiusvis in-
stantiam fient, quacunque auctorida-
te, etiam Apostolica, concessæ fuerint,
simul cum unionibus ipsis per subre-
ptionem obtentæ intelligantur, non
obstante quacunque in iis verborum
forma, seu derogatione, quæ habea-
tur pro expressa, nec executioni am-
plius demandentur: sed beneficia i-
psa unita, cum vacaverint, libere, ut
antea, conferantur: quæ vero a qua-
draginta annis citra factæ, effectum,
& plenam incorporationem, sunt con-
secutæ, hæ nihilominus ab Ordini-
nariis, tanquam a Sede Apostolica
delegatis revideantur, & examinen-
tur, ac quæ per subreptionem, vel ob-
reptionem obtentæ fuerint, simul cum
unionibus irritæ declarentur, ac bene-
ficia ipsa separentur, & aliis confe-
rantur. Similiter quoque patronatus
quicumque in Ecclesiis, & quibus-
cunque aliis beneficiis, etiam digni-
tatibus, antea liberis, acquisiti a qua-
draginta annis citra, & in futurum
acquirendi, seu ex augmento dotis,
seu ex nova constructione, vel alia si-
mili causa etiam auctoritate Sedis
Apostolicæ, ab iisdem Ordinariis, uti
delegatis, ut supra, qui nullius in his
facultatibus, aut privilegiis impedian-
tur.

„octavi, quæ incipit, *Statutum* & alio-
 „quin ad id aptas designari, ut præter
 „Ordinarios locorum, iis etiam posthac
 „causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, &
 „ad forum Ecclesiasticum pertinentes,
 „in partibus delegandæ committan-
 „tur. Et si aliquem interim ex desi-
 „gnatis mori contigerit, substituatur Or-
 „dinarius loci cum consilio Capituli
 „aliud in ejus locum, usque ad futu-
 „ram provinciam, aut diocesanam Sy-
 „nodum, ita, ut habeat quæque Diœ-
 „cesis quatuor saltem, aut etiam plures
 „probatas personas, ac ut supra, qua-
 „lificatas, quibus hujusmodi causæ a
 „quolibet Legato, vel Nuntio, atque
 „etiam a Sede Apostolica committan-
 „tur: alioquin post designationem fa-
 „ctam, quam statim Episcopi ad sum-
 „mum Romanum Pontificem transmit-
 „tant, delegationes quæcunque alio-
 „rum judicum aliis, quam his factæ,
 „subreptitiæ censeantur. Admonet
 „dehinc sancta Synodus tam Ordina-
 „rios, quam alios quoscunque judices,
 „ut terminandis causis, quanta fieri
 „poterit, brevitæ studeant, ac litiga-
 „torum artibus, seu in litis contestatio-
 „ne, seu alia parte judicii differenda,
 „modis omnibus, aut termini præfixio-
 „ne, aut competenti alia ratione oc-
 „currant.

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Conc. de re-
 script. in 6.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563

„tur, diligenter cognoscantur, & quos
„non repererint, ob maxime evidentem
„Ecclesiæ, vel beneficii, seu dignitatis
„necessitatem legitime constitutos esse,
„in totum revocent, atque beneficia
„huiusmodi sine damno illa possiden-
„tium, & restituto patronis eo, quod
„ab eis idcirco datum est, in pristinum
„libertatis statum reducant, non ob-
„stantibus privilegiis, constitutionibus,
„& consuetudinibus etiam immemo-
„rabilibus.

§. LXXXII.

De Judicibus delegatis.

CAPUT X.

*Judices a Synodo designandi, qui dele-
gentur a Sede Apostolica, a quibus, &
Ordinariis causæ breviter ter-
minandæ.*

„Quoniam ob malitiosam petentium
„suggestionem, & quandoque ob
„locorum longinquitatem, personarum
„notitia, quibus causæ mandantur, us-
„que adeo haberi non potest, hincque
„interdum iudicibus non undequaque
„idoneis causæ in partibus delegantur:
„statuit sancta Synodus in singulis Con-
„ciliis provincialibus, aut diocesanis
„aliquot personas, quæ qualitates ha-
„beant, juxta constitutionem Bonifacii
octa-

„octavi, quæ incipit, *Statutum* & alio-
 „quin ad id aptas designari, ut præter
 „Ordinarios locorum, iis etiam posthac
 „causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, &
 „ad forum Ecclesiasticum pertinentes,
 „in partibus delegandæ committan-
 „tur. Et si aliquem interim ex desi-
 „gnatis mori contigerit, substituatur Or-
 „dinarius loci cum consilio Capituli
 „aliud in ejus locum, usque ad futu-
 „ram provinciam, aut diocesanam Sy-
 „nodum, ita, ut habeat quæque Diœ-
 „cesis quatuor saltem, aut etiam plures
 „probatas personas, ac ut supra, qua-
 „lificatas, quibus hujusmodi causæ a
 „quolibet Legato, vel Nuntio, atque
 „etiam a Sede Apostolica committan-
 „tur: alioquin post designationem fa-
 „ctam, quam statim Episcopi ad sum-
 „mum Romanum Pontificem transmit-
 „tant, delegationes quæcunque alio-
 „rum judicum aliis, quam his factæ,
 „subreptitiæ censeantur. Admonet
 „dehinc sancta Synodus tam Ordina-
 „rios, quam alios quoscunque judices,
 „ut terminandis causis, quanta fieri
 „poterit, brevitæ studeant, ac litiga-
 „torum artibus, seu in litis contestatio-
 „ne, seu alia parte judicii differenda,
 „modis omnibus, aut termini præfixio-
 „ne, aut competenti alia ratione oc-
 „currant.

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

Conc. de re-
 script. in 6.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. LXXXIII.

De locationibus Beneficiorum.

CAPUT XI.

Varie locationes bonorum Ecclesiasticorum prohibentur: quædam factæ irritantur.

„Magnam Ecclesiis perniciem afferre
 „solet, cum earum bona, repræ-
 „sentata pecunia, in successorum præ-
 „iudicium aliis locantur: omnes igitur
 „hæ locationes, si anticipatis solutio-
 „nibus fiant, nullatenus in præjudi-
 „cium successorum validæ intelligan-
 „tur, quocumque indulto, aut privile-
 „gio non obstante, nec huiusmodi lo-
 „cationes in Romana Curia, vel extra
 „eam confirmantur. Non liceat e-
 „tiam jurisdictiones Ecclesiasticas, seu
 „facultates nominandi, aut deputandi
 „Vicarios in spiritualibus locare, nec
 „conductoribus per se, aut alios ea
 „exercere, aliterque concessionem, e-
 „tiam a Sede Apostolica factæ, subrepti-
 „tiæ censeantur. Locationes vero re-
 „rum Ecclesiasticarum, etiam auctori-
 „tate Apostolica confirmatas, sancta
 „Synodus irritas decernit, quas a tri-
 „ginta annis citra, ad longum tempus,
 „seu ut in nonnullis partibus, ad vigin-
 „ti novem, seu bis viginti novem an-
 „nos

„nos vocant factas, Synodus provin-
 „cialis, vel deputandi ab ea, in damnum
 „Ecclesiæ, & contra Canonicas sanctio-
 „nes contractas fuisse judicabunt.

Sæcul. XVI.
 A.C. 1563.

§. LXXXIV.

De solutione Decimarum.

CAPUT XII.

*Decimæ integre persolvendæ: eas subtra-
 hentes excommunicandi: Rectoribus
 Ecclesiarum tenuium pie
 subveniendum.*

„Non sunt ferendi, qui variis artibus
 „decimas Ecclesiis obvenientes
 „subtrahere moliuntur, aut qui aliis sol-
 „vendas temere occupant, & in rem
 „suam vertunt, cum decimarum solu-
 „tio debita sit Deo, & qui eas dare
 „noluerint, aut dantes impediunt, res
 „alienas invadunt: præcipit igitur san-
 „cta Synodus omnibus, cujuscunque
 „gradus, & conditionis sint, ad quos
 „decimarum solutio spectat, ut eas,
 „ad quas de jure tenentur, in poste-
 „rum cathedrali, aut quibuscunque a-
 „liis Ecclesiis, vel personis, quibus le-
 „gitime debentur, integre persolvant:
 „qui vero eas aut subtrahunt, aut im-
 „pediunt, excommunicentur, nec ab
 „hoc crimine, nisi plena restitutione se-
 „cuta, absolvantur. Hortatur dehinc

K 5

„omnes

Secul. XVI
A C 1563.

„omnes, & singulos, pro Christiana cha-
„ritate, debitoque erga Pastores suos
„munere, ut de bonis sibi a Deo colla-
„tis, Episcopis, & Parochis, qui tenuio-
„ribus præfunt Ecclesiis, large subve-
„nire ad Dei laudem, atque ad Pa-
„storum suorum, qui pro eis invigilant,
„dignitatem tuendam, non graventur.

§. LXXXV.

De juribus exequiarum.

CAPUT XIII.

*Quartam funeralium Cathedralis, vel Pa-
rochiales Ecclesiæ recipiant.*

„Decernit sancta Synodus, ut quibus-
„cunque in locis, jam ante annos
„quadraginta, quarta, quæ Funeralium
„dicitur, Cathedrali, aut Parochiali
„Ecclesiæ solita esset persolvi, ac po-
„stea fuerit ex quocunque privilegio a-
„liis monasteriis, hospitalibus, aut qui-
„buscunque locis piis concessa, eadem
„posthac integro jure, & eadem por-
„tione, quæ antea solebat, Cathedrali,
„seu Parochiali Ecclesiæ persolvatur,
„non obstantibus concessionibus, gra-
„tias, privilegiis, etiam Mari magno
„nuncupatis, aut aliis quibuscunque.

Hoc decretum a Synodo editum est,
ut moderaretur plurimum divitum usus,
qui sepulturas suas in monasteriis feli-
gebant

gebant cum præjudicio Ecclesiarum Cathedralium, & Parochialium: quapropter præcepit Synodus, ut semper, in quocunque loco sit sepultura, Ecclesiæ illi, ex qua defunctus Sacramenta recepit, & Divino Officio interfuit, quarta funeralis, veluti legitima relinquatur, quæ vulgo portio Canonica vocatur: diversa vero est illius summa pro diverso locorum usu: in Galliis autem hæc portio non est usitata.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

§. LXXXVI.

De Concubinariis.

CAPUT XIV.

De Pænis contra Clericos Concubinarios.

„**Q**uam turpe, ac Clericorum nomine,
 „qui se divino cultui addixerunt,
 „sit indignum, in impudicitæ sordibus,
 „immundoque concubinato versari, factis res ipsa communi fidelium omnium
 „offensione, summoque clericalis militiæ dedecore testatur: ut igitur ad
 „eam, quam decet, continentiam, ac
 „vitæ integritatem ministri Ecclesiæ
 „revocentur, populusque hinc eos magis discat revereri, quo illos vita honestiores cognoverit: prohibet sancta
 „Synodus quibuscunque Clericis, ne
 „concubinas, aut alias mulieres, de
 „quibus

Sæcul. XVI. A. C. 1563
 „quibus possit haberi suspicio, in domo,
 „vel extra, detinere, aut cum iis ullam
 „consuetudinem habere audeant, alio-
 „quin pœnis a sacris Canonibus, vel
 „statutis Ecclesiarum impositis pu-
 „niantur: quod si a Superioribus mo-
 „niti, ab iis se non abstinerint, tertia
 „parte fructuum, obventionum, ac pro-
 „ventuum beneficiorum suorum quo-
 „rumcunque, & pensionum ipso facto
 „sint privati, quæ fabricæ Ecclesiæ, aut
 „alteri pio loco, arbitrio Episcopi, ap-
 „plicetur: si vero in delicto eodem,
 „cum eadem, vel alia foemina, perseve-
 „rantes, secundæ monitioni adhuc non
 „paruerint, non tantum fructus omnes,
 „ac proventus suorum beneficiorum, &
 „pensiones eo ipso amittant, qui præ-
 „dictis locis applicentur, sed etiam a
 „beneficiorum ipsorum administratione
 „quoad Ordinarius, etiam uti Sedis
 „Apostolicæ Delegatus, arbitrabitur,
 „suspendantur, & si ita suspensi nihilo-
 „minus eas non expellant, aut cum iis
 „etiam versentur, tunc beneficiis, por-
 „tionibus, ac officiis, & pensionibus
 „quibuscunque Ecclesiasticis perpetuo
 „priventur, atque inhabiles, ac indi-
 „gni quibuscunque honoribus, dignita-
 „tibus, beneficiis, ac officiis in poste-
 „rum reddantur, donec post manifestam
 vitæ emendationem ab eorum Superio-
 „ribus,

Sæcul. XVI.
A. C 1563.

ribus cum iis ex causa visum fuerit
dispensandum. Sed si, postquam eas
semel dimiserint, intermissum confor-
tium repetere, aut alias hujusmodi
scandalosas mulieres sibi adjungere
ausi fuerint, præter prædictas pœnas,
excommunicationis gladio plectantur:
nec quævis appellatio, aut exemptio
prædictam executionem impediatur, aut
suspendat, supradictorumque omnium
cognitio non ad Archidiaconos, nec
Decanos, aut alios inferiores, sed ad
Episcopos ipsos pertineat, qui sine
strepitu, & figura judicii, & sola facti
veritate inspecta, procedere possint:
Clerici vero beneficia Ecclesiastica,
aut pensiones non habentes, juxta
delicti, & contumaciæ perseverantiam,
& qualitatem ab ipso Episcopo carce-
ris pœna, suspensione ab ordine, ac
inhabilitate ad beneficia obtinenda,
aliisve modis juxta sacros Canones
puniantur: Episcopi quoque, quod ab-
sit, si ab hujusmodi crimine non ab-
stinuerint, & a Synodo provinciali ad-
moniti se non emendaverint, ipso fa-
cto sint suspensi, & si perseverent, etiam
ad Sanctissimum Romanum Pontifi-
cem ab eadem Synodo deferantur;
qui pro qualitate culpæ, etiam per-
privationem, si opus erit, in eos anim-
advertat,

§. LXXXVII.

Sæcul. XVI.
A.C. 1563.

§. LXXXVII.

De Clericis illegitimis.

CAPUT XV.

Filii Clericorum illegitimi a quibusdam beneficiis arcendi.

„Ut paternæ incontinentiæ memoria
 „a locis Deo consecratis, quos maxime puritas, sanctitasque decet, longissime arceatur, non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesiis, ubi eorum Patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habeant, aut habuerunt, quodcunque etiam dissimile beneficium obtinere, nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere. Quod si in præfenti Pater, & filius in eadem Ecclesia beneficia obtinere reperiantur, cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra Ecclesiam intra trium mensium spatium, alias ipso jure privatus existat, & super iis quæcunque dispensatio subreptitia censeatur. Ad hæc reciprocarum resignationes, si quæ posthac a parentibus Clericis in favorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur, sequatur.

„sequatur, in fraudem hujus decreti, & Sæcul XVI.
 „canonicarum sanctionum factæ omni- A. C. 1563.
 „no censeantur, nec collationes secu-
 „tæ, vigore hujusmodi resignationum,
 „seu aliarum quarumcunque, quæ in
 „fraudem factæ fuerint, ipsis Clerico-
 „rum filiis suffragentur.

§. LXXXVIII.

De Vicariis perpetuis.

CAPUT XVI.

*Beneficia curata non convertantur in sim-
 plicia: ei, in quem translata fuerit cura
 animarum, assignetur congrua portio:
 Vicariæ cessent, cura ad
 titulos revocata.*

„Statuit sancta Synodus, ut Ecclesia-
 „stica beneficia sæcularia, quocun-
 „que nomine appellentur, quæ curam
 „animarum ex primæva eorum insti-
 „tutione, aut aliter quomodocunque
 „retinent, illa deinceps in simplex be-
 „neficio, etiam assignata Vicario per-
 „petuo congrua portione, non conver-
 „tantur, non obstantibus quibuscun-
 „que gratiis, quæ suum plenarium effe-
 „ctum non sunt consecutæ: in iis ve-
 „ro, in quibus contra earum institutio-
 „nem, seu foundationem, cura anima-
 „rum in Vicarium perpetuum transla-
 „ta est, etiamsi in hoc statu ab imme-
 „mora-

Sæcul. XVI
A.C. 1563.

Sess. 7. de
Ref. c. 7.

„morabili tempore reperiantur, si con-
„grua portio fructuum Vicario Eccle-
„siæ, quocunque nomine is appelletur,
„non fuerit assignata, ea quamprimum,
„& ad minus intra annum a fine præ-
„sentis Concilii, arbitrio Ordinarii,
„juxta formam decreti sub felicis re-
„cordationis Paulo tertio, assignetur.
„Quod si id commode fieri non possit,
„aut intra dictum terminum factum
„non erit, cum primum per cessum,
„vel decessum Vicarii, seu Rectoris, aut
„quomodolibet alterum eorum vacave-
„rit, beneficium curam animarum reci-
„piat, ac Vicariæ nomen cesset, & in
„antiquum statum restituatur.

§. LXXXIX.

De veneratione Episcopis debita.

CAPUT XVII.

*Episcopi dignitatem suam morum gravi-
tate commendent: nec cum Regum Mini-
stris, Regulis, aut Baronibus, indi-
gna demissione se gerant.*

„Non potest sancta Synodus non gra-
„viter dolere, audiens Episcopos
„aliquos sui status oblitos Pontificiam
„dignitatem non leviter dehonestare:
„qui cum Regum ministris, Regulis, &
„Baronibus in Ecclesia, & extra, inde-
„centi quadam demissione se gerunt,
„&

„& veluti inferiores ministri altaris, ni-
 „mis indigne non solum loco cedunt, Sæcul. XVI.
A.C. 1563.
 „sed etiam personaliter illis inserviunt:
 „quare hæc, & similia detestans sancta
 „Synodus, sacros Canones omnes, Con-
 „ciliaque generalia, atque alias Apo-
 „stolicas sanctiones ad dignitatis Epi-
 „scopalis decorem, & gravitatem per-
 „tinentes renovando, præcipit, ut ab
 „hujusmodi in posterum Episcopi se ab-
 „stineant, mandans eisdem, ut tam
 „in Ecclesia, quam foris suum gradum,
 „& ordinem præ oculis habentes, ubi-
 „que se Patres, & Pastores esse me-
 „minerint: reliquis vero tam Principi-
 „bus, quam ceteris omnibus, ut eos
 „paterno honore, ac debita reverentia
 „prosequantur. „

§. XC.

De decretorum dispensatione.

C A P U T XVIII.

*Canones ad amissim serventur: si quando
 in eis dispensandum, id valide, ma-
 ture, & gratis fiat.*

„Sicut publice expedit legis vincu-
 „lum quandoque relaxare, ut ple-
 „nius eventibus casibus, & necessi-
 „tatibus, pro communi utilitate satis-
 „fiat: sic frequentius legem solvere,
 „exemploque potius, quam certo per-
 „sona-
Hist. Eccles. Tom. XLVII.

Sæcul. XVI. „sonarum, rerumque delectu petenti-
A.C. 1563. „bus indulgere, nil aliud est, quam
 „unicuique ad leges transgrediendas
 „aditum aperire: quapropter sciant uni-
 „versi sacratissimos Canones exacte ab
 „omnibus, & quoad ejus fieri poterit,
 „indistincte observandos: quod siurgens,
 „justaque ratio, & major quandoque
 „utilitas postulaverit cum aliquibus di-
 „spensandum esse, id causa cognita,
 „ac summa maturitate, atque gratis,
 „a quibuscunque, ad quos dispensatio
 „pertinebit, erit præstandum, aliter-
 „que facta dispensatio subreptitia cen-
 „seatur. „

In Francia mos obtinuit, quod
 nulla dispensatio a Pontifice concessa
 tanquam legitima habeatur, si datur in
 re, circa quam sacri Canones eidem
 dispensandi facultatem non concedunt,
 aut quæ Ecclesiæ Gallicanæ, & Regni
 statutis adversatur. (*)

§. XCI.

De duello.

C A P U T XIX.

*Monomachia, sive duellum pœnis gravissi-
 mis punitur.*

„Dete-

(*) Certe Regni, & Gallicanæ libertatis
 principia parisi non sunt auctoritatis cum sacris
 Canonibus.

Detestabilis duellorum usus fabricante
 „diabolo introductus, ut cruenta
 „corporum morte animarum etiam per-
 „niciem lucretur, ex Christiano Orbe
 „penitus exterminetur: Imperator, Re-
 „ges, Duces, Principes, Marchiones,
 „Comites, & quocunque alio nomine
 „Domini temporales, qui locum ad Mo-
 „nomachiam in terris suis inter Chri-
 „stianos concesserint, eo ipso sint ex-
 „communicati, ac jurisdictione, & Do-
 „minio civitatis, castri, aut loci, in
 „quo, vel apud quem duellum fieri per-
 „miserint, quod ab Ecclesia obtinent,
 „privati intelligantur: & si feudalia sint,
 „directis Dominis statim acquirantur:
 „qui vero pugnam commiserint, & qui
 „eorum patrini vocantur, excommuni-
 „cationis, ac omnium bonorum suorum
 „proscriptionis ac perpetuæ infamiæ
 „pœnam incurrant, & ut homicidæ
 „juxta sacros Canones puniri debeant,
 „& si in ipso conflictu decesserint, per-
 „petuo careant Ecclesiastica sepultura:
 „illi etiam, qui consilium in causa duelli
 „tam in jure, quam facto dederint, aut
 „alia quacunque ratione ad id quem-
 „quam suaserint, necnon spectatores
 „excommunicationis, ac perpetuæ ma-
 „ledictionis vinculo teneantur, non ob-
 „stante quocunque privilegio, seu prava
 „consuetudine etiam immemorabili.

Sæcul. XVI.
 A C I 63.

Sæcul. XVI.
A. C. 1563.

§. XCII.

*De Principum patrocinio erga
Clericos.*

CAPUT XX.

*Quæ sunt juris Ecclesiastici Principibus
Sæcularibus commendantur.*

„Cupiens sancta Synodus Ecclesiasti-
„cam disciplinam in Christiano po-
„pulo non solum restitui, sed etiam per-
„petuo fartam a quibuscunque impedi-
„mentis conservari, præter ea, quæ de
„Ecclesiasticis personis constituit, sæcu-
„lares quoque Principes officii sui ad-
„monendos esse censuit, confidens, eos
„ut Catholicos, quos Deus sanctæ fi-
„dei, Ecclesiæque protectores esse vo-
„luit, jus suum Ecclesiæ restitui non
„tantum esse concessuros, sed etiam sub-
„ditos suos omnes ad debitam erga Cle-
„rum, Parochos, & superiores Ord-
„nes, reverentiam revocatos, nec
„permisuros, ut Officiales, aut inferio-
„res Magistratus, Ecclesiæ, & perso-
„narum Ecclesiasticarum immunitatem,
„Dei ordinatione, & Canonicis Sanctio-
„nibus constitutam, aliquo cupiditatis
„studio, seu inconsideratione aliqua,
„violenter, sed una cum ipsis Principibus
„debitam sacris summorum Pontificum,
„& Conciliorum constitutionibus obser-
„van-

vantiam præstent: decernit itaque, & præcipit Sacros Canones, & Concilia Generalia omnia, nec non alias Apostolicas sanctiones, in favorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra ejus violatores editas, quæ omnia præsentis etiam decreto innovat, exacte ab omnibus observari debere, prætereaque admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, & omnes, & singulos, cujuscunque status, & dignitatis extiterint, ut, quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius, quæ Ecclesiastici juris sunt, tanquam Dei præcipua, ejusque patrocinio tecta, venerentur: nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisque Dominis temporalibus, seu Magistratibus, maximeque ministris ipsorum Principum, lædantur, sed severe in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque jurisdictionem impediunt, animadvertant, quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, Religionem, Ecclesiarumque protectionem existant, imitantes anteriores, optimos, Religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiæ suæ in primis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum injuria vindicarunt: adeoque in ea re

Sæcul. XVI.
 A.C.1563.

Sæcul XVI
A. C. 1563.

quisque officium suum sedulo præstet, quo cultus divinus devote exerceri, & Prælati, ceterique Clerici in residentiis, & officiis suis quieti, & sine impedimentis, cum fructu, & ædificatione populi permanere valeant.

Hujus tenoris erat decretum illud, quod Principum Laicorum emendationem concernit, ac in prioribus conventibus tanto fervore agitabatur, ut Ferrerius Franciæ Orator suam oppositionem interponeret: equidem hoc decretum antea magis erat extensum, prout retulimus, verum difficultates, quæ tam a Gallis, quam a Lunensi Comite Hispaniæ Oratore opponebantur, tantum effecerunt, ut Patres plura delere, alia moderari, atque ad præsentem normam restringere coacti fuerint (*) nihilominus, etiamsi hoc decretum tantopere fuerit restrictum, Galli tamen nunquam illud receperunt, quia Synodus ibidem præcipit, ut omnes Pontificum

(*) Si Pontifices, Ecclesiastici, & Monachi tantam contra Reformationis articulos repugnantiam ostendissent, nonne Continuatoris calamus nunquam cessasset, illos traducere, tanquam unicas causas omnium tumultuum, qui per hæreticos in Christiano orbe fuere fuscitati: ecce! quam sincerum fuit apud nonnullos Reformationis desiderium.

ficum Constitutiones in favorem Eccle-
 siasticorum sancitæ effectui darentur, quod Gallis nimis amplum videtur, plu-
 resque reperiuntur Decretales, quæ in Regno nunquam fuerunt receptæ.

Sæcul. XVI.
 A C 1563.

§. XCIII.

Clausula Synodi decretis apposita.

C A P U T XXI.

*In omnibus salva Sedis Apostolicæ Aucto-
 ritas maneat.*

„Postremo sancta Synodus omnia, &
 „singula, sub quibuscunque clau-
 „sulis, & verbis, quæ de morum re-
 „formatione, atque Ecclesiastica disci-
 „plina, tam sub felicitis recordationis
 „Paulo tertio, ac Julio tertio, quam sub
 „Beatissimo Pio quarto Pontificibus Ma-
 „ximis, in hoc sacro Concilio statuta
 „sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut
 „in his salva semper Sedis Apostolicæ
 „auctoritas & sit, & esse intelligatur.,
 Ceterum cum Galli decreta sub Julio III.
 edita nunquam approbarint, atque ante
 Synodi suspensionem, prout memoravi-
 mus, recesserint, hinc vigesimum primum
 hoc caput æque, ac clausula ad finem
 Concilii apposita ibidem approbatio-
 nem non obtinuit: porro his ea
 die Sessio absolvebatur.